arttrans >travel guides

Foto: Michael Kurzwelly

Słubfurt

city guide | przewodnik miejski | stadtführer

Foto: Michael Kurzwelly

SŁUBFURT DLA POCZĄTKUJĄCYCH
SŁUBFURT FÜR EINSTEIGER
SŁUBFURT FOR BEGINNERS

Wstęp

Słubfurt jest pierwszym miastem, które leży po połowie w Polsce i w Niemczech. W 1999 roku zostało ono założone, a w roku 2000 wpisane do rejestru miast europejskich (register of European cities).

Na miasto składają się dwie dzielnice, Słub oraz Furt, leżące po prawej i lewej stronie Odry, która wraz z okalającymi ją łąkami i dzikimi plażami jest najpiękniejszą rzeką Europy.
W Słubfurcie panuje wyjątkowy klimat międzykulturowy, ponieważ ludzie porozumiewają się tutaj w języku niemieckim, polskim, angielskim oraz naturalnie w języku słubfurckim, co czyni to miejsce atrakcyjnym centrum dla rozwoju gospodarki solarnej, figur ogrodowych oraz turystów z całego świata.

Słubfurt jest stolicą kulturalną niemiecko-polskiego regionu "Lebuser Ziemia", który rozciąga sie od Warty do Szprewy, między Gorzowem, Zieloną Górą, Gubien, Fürstenwalde i Küstrin. Peryferyjny obszar Słubfurtu "nowa amerika" sięga jednakże od Poznania na wschodzie, aż do Berlina na zachodzie, oraz od Szczecina na północy, do Drezna na południu.

Przyjeżdżajcie do Słubfurtu! Warto go zwiedzić.

Vorwort

Słubfurt ist die erste Stadt, die je zur Hälfte in Polen und in Deutschland liegt. Sie wurde 1999 gegründet und dann im Jahre 2000 in das RES (Register der Europäischen Städtenamen) eingetragen.

Die Stadt setzt sich zusammen aus den beiden Stadtteilen Słub und Furt, die rechts und links der Oder liegen, dem schönsten Fluss Europas mit seinen Auenwiesen und unbefestigten Ufern. In Słubfurt herrscht ein besonderes Mikroklima im Dazwischen der Kulturen. Denn hier sprechen die Menschen polnisch, deutsch, englisch und natürlich słubfurtisch, was diesen Ort zu einem attraktiven Zentrum für Solarwirtschaft, Gartenskulpturen und Touristen aus aller Welt macht.

Słubfurt ist die Kulturhauptstadt der grenzüberschreitenden Region "Lebuser Ziemia", die sich von der Warthe bis zur Spree zwischen Gorzów, Zielona Góra, Gubien, Fürstenwalde und Küs-trzyn erstreckt. Das periphere Einzugsgebiet von Słubfurt "nowa amerika" reicht allerdings von Poznań im Osten bis nach Berlin im Westen, Szczecin im Norden und Dresden im Süden.

Kommen Sie nach Słubfurt! Ein Besuch lohnt sich.

Introduction

Słubfurt is the first city that is located half in Poland and half in Germany. It was founded in 1999 and entered into the Register of European City Names (RECN) in 2000.

The city consists of the two districts Słub and Furt, which are located on the right and left banks of the Oder River -- with its meadows and undeveloped shoreline, easily the most beautiful river in Europe.
Słubfurt is located in a special microzone "between" cultures. Here the people speak Polish, German, English and – of course – Słubfurtish, which makes this place an attractive centre for the solar energy industry, garden sculpture and tourists from all over the world.

Słubfurt is the cultural capital of the German-Polish "Lebuser Ziemia" region, which ranges from the Warta River on the Polish side to the Spree River on the German side and includes the cities of Gorzów, Zielona Góra, Gubien, Fürstenwalde und Küstrzyn. The periphery "nowa amerika" extends further from Poznań in the east to Berlin in the west, from Szczecin in the north and to Dresden in the south.

Come to Słubfurt! It's worth a visit.

Herb miasta

Herb i zarazem symbol miasta ukazuje koguta stojącego na jajku. Do dzisiaj renomowani naukowcy kłócą się między sobą, w jaki sposób ten kogut tam się znalazł. Był obecny już w herbie dawnego Frankfurtu i Słubic i przez to także mógł zostać wykorzystany jako symbol zjednoczenia miast. Legenda mówi, że Frankowie wędrujący do Francji, przekraczając Odrę pozostawili niechcący w Furcie jednego ze swych przyszłych galijskich kogutów. Natomiast słubfurckie matki i ojcowie postawili tego koguta na jajku i sprowokowali w ten sposób refleksję nad jednym z podstawowych pytań filozoficznych. Co było pierwsze...?

Historia

Aż do końca epoki lodowcowej między Wschodem i Zachodem w roku 1990 miasto było kształtowane przez skutki drugiej wojny światowej. Uchwalone w Teheranie, Jałcie i Poczdamie przesunięcie granic Polski na zachód (nacisk Stalina) oraz związany z tym „transfer ludności" (Winston Churchill) oddzielił także przedmieścia Frankfurtu od właściwego miasta. Od tego czasu

Das Stadtwappen

Das Stadtwappen und Wahrzeichen der Stadt zeigt einen Hahn, der auf einem Ei steht. Bis heute streiten sich renommierte Wissenschaftler darüber, wie der Hahn seinen Platz im Słubfurter Stadtwappen gefunden hat. Er war bereits in den Stadtwappen der ehemaligen Städte Frankfurt und Słubice vorhanden und konnte somit als verbindendes Symbol bei der Zusammenführung beider Städte übernommen werden. Die Legende besagt, dass die Franken auf ihrem Weg Richtung Frankreich bei der Durchquerung einer Furt durch die Oder einen ihrer zukünftigen gallischen Hähne versehentlich zurückließen. Die Słubfurter Stadtmütter und Stadtväter stellten den Hahn auf ein Ei und provozieren damit zum Nachdenken über die philosophische Grundfrage des Lebens. Was war zuerst da...?

Geschichte

Bis zum Ende der letzten Eiszeit zwischen Ost und West im Jahre 1990 war die Stadt geprägt von den Folgen des zweiten Weltkrieges. Die in Teheran, Jalta und Potsdam beschlossene Ost-West-Verschiebung der polnischen Grenzen (Stalins Traum) und der damit verbundene „Bevölkerungstransfer" (Winston Churchill) trennte auch die Frankfurter Dammvorstadt von

The Coat of Arms

The municipal coat of arms boasts a rooster sitting on an egg. Historians debate to this day how the rooster came to be there. A rooster was featured in the coats of arms of the former cities of Frankfurt and Słubice, and so it was embraced as a connecting symbol of the unification of the two cities. According to legend, the Franks forgot one of their future Gallic roosters – the national symbol of France – while fording the Oder River. The founding mothers and fathers of Słubfurt set the rooster atop an egg to provoke contemplation of the fundamental philosophical question of life. Which came first...?

History

Until the end of the "ice age" – the Cold War – in 1990, the city was shaped by the aftermath of World War II. The shift westward of the Polish border -- decided in Tehran, Yalta and Potsdam under pressure from Stalin – and the consequent population transfer (as Winston Churchill called it) divided Frankfurt from its eastern suburb across the Oder, Dammvorstadt. The stranded suburb was renamed Słubice in a push to Polonise the former German region. Meanwhile, Polish regions in the east became Ukrainian and Belarusian.

Słubice was resettled by displaced eastern Poles, many of whom came from Lviv, but also from central Poland and from Poznań. The settlers felt like foreigners and longed for their old homeland. They were comfortable with Ukrainian neighbours, not with German ones.

Frankfurt experienced a population transfer as well. The city had been proclaimed a fortress in the last days of the war, and the

Foto: Michael Kurzwelly

stały się one samodzielnym miastem o nazwie Słubice. Dawne niemieckie tereny stały się polskie, a dawne polskie tereny należały odtąd do Ukrainy i Białorusi.

Słubice zostały zaludnione przez ludność z tamtych okolic, np. ze Lwowa, ale też z Polski centralnej i Poznania. Nowi osiedleńcy czuli się tutaj obco i tęsknili za swoją dawna ojczyzną. Znali swoich sąsiadów Ukraińców, ale nie Niemców.

Także we Frankfurcie nastąpiły przetasowania ludności. W ostatnich dniach wojny Frankfurt został obwołany przez Hitlera twierdzą obronną. Ludność cywilna została w większej części ewakuowana. Wielu nie wróciło już do swych domów. Śródmieście spaliło się, a miasto stało się obozem przejściowym dla uciekinierów z poniemieckich terenów. W ramach gospo-

Frankfurt (Oder) ab. Sie nannte sich von da an Słubice. Ehemals deutsche Gebiete wurden polnisch und ehemals polnische Gebiete gehörten nun zur Ukraine und Weißrussland.

Słubice wurde mit Menschen aus diesen Gebieten besiedelt, zum Beispiel aus der Umgebung von Lemberg, aber auch aus Zentralpolen und Poznań. Die Neusiedler fühlten sich hier als Fremde, sie sehnten sich zurück in ihre alte Heimat. Sie kannten die Ukrainer als Nachbarn oder waren selber Ukrainer, aber die Deutschen kannten sie nicht.

Auch in Frankfurt fand ein Bevölkerungsaustausch statt. Die Stadt wurde in den letzten Kriegstagen von Hitler zur Festung erklärt. Die Zivilbevölkerung wurde größtenteils evakuiert. Viele kamen nicht wieder zurück. Die Innenstadt brannte aus und

civic population had been mostly evacuated. Many never returned. The city centre burned to the ground, then became a camp for refugees from the former German provinces to the east. Due to the reconstruction programme of the GDR, Frankfurt was rebuilt, attracting workers from across the new state.

After an initial period of careful rapprochement, the borders to Poland were closed in 1980 due to the Solidarity movement's struggle for freedom. This estrangement lasted until the political transformation in 1990. During the preceding decade, the

Foto: Uta Kurzweily

darki planowej Frankfurt został sztucznie odbudowany i ludzie z całych Niemiec osiedlali się w tym mieście, bo tu czekała na nich praca.

Po początkowej fazie wzajemnego poznawania się, granice Polski zostały zamknięte w ramach represji wywołanych działalnością wyzwoleńczą „Solidarności" w 1980 roku. Ponownie otworzono je dopiero po przełomie, w roku 1990. Przez dziesięć lat jednakże drugi brzeg Odry pozostawał niedosięgły, a Frankfurt nad Odrą i Słubice egzystowały jak miasta na dwóch różnych końcach świata.

Dopiero po przełomie mieszkańcy obu brzegów Odry mogli się wzajemnie poznać, jednakże te dziesięć lat spędzone na końcu świata, pozostawiły ślady po sobie. Chociaż Polska należała do obozu zwycięzców drugiej wojny światowej, jej terytorium skurczyło się o około jedną trzecią w wyniku przesunięć granicy na linii wschód-zachód. Powojenny, komunistyczny rząd Polski musiał omijać ten temat. W ten sposób powstała doktryna o tzw. ziemiach odzyskanych, mająca na celu przekonanie ludności o tym, że tereny zachodnie, należące niegdyś do Niemiec, były właściwie rdzennie polskie i po długim czasie znów do niej należały. Powoływano się przy tym na ród Piastów, stąd z miejscowości Bärwalde powstały Mieszkowice, w hołdzie księciu piastowskiemu Mieszkowi I. Jednocześnie nie inwestowano w te tereny, ponieważ obawiano się, że Niemcy z powrotem wcielą je w obszar swojego państwa. Dopiero traktat pokojowy podpisany przez Helmuta Kohla i Tadeusza Mazowieckiego w Krzyżowej przypieczętował nienaruszalność polsko-niemiec-

zunächst wurde die Stadt zu einem Auffanglager für Flüchtlinge aus den ehemals deutschen Ostgebieten. Im Rahmen der Planwirtschaft der DDR wurde Frankfurt künstlich neu aufgebaut und Menschen aus dem ganzen Land zogen hierher, weil sie hier Arbeit bekamen.

Nach einer anfänglichen Phase des vorsichtigen gegenseitigen Kennenlernens wurden die Grenzen nach Polen aufgrund des Freiheitskampfes der Solidarność-Bewegung 1980 geschlossen und erst nach der politischen Wende 1990 wieder geöffnet. Für zehn Jahre war das andere Oderufer in unerreichbare Ferne gerückt, Frankfurt (Oder) und Słubice waren zwei Städte am Ende der Welt.

Erst nach der Wende konnten sich die Menschen beiderseits der Oder von neuem beschnuppern, jedoch Jahrzehnte am Rande der Welt hatten ihre Spuren hinterlassen. Obwohl Polen zu den Gewinnern des zweiten Weltkriegs gehörte, schrumpfte sein Territorium insgesamt durch die Ost-West-Verschiebung der Grenzen. Die kommunistische polnische Regierung der Nachkriegsjahre musste davon ablenken. So entstand die Doktrin der „Ziemia Odzyskana", der wiedergewonnenen Erde, in der die Bevölkerung davon überzeugt werden sollte, dass die Gebiete im Westen, die ehemals zu Deutschland gehörten, eigentlich urpolnisch waren und nun nach langer Zeit endlich wieder zu Polen gehörten. Man berief sich auf die Piasten und so wurde z.B. aus dem Ort Bärwalde kurzerhand Mieszkowice, um dem großen Piastenfürsten Mieszko I zu huldigen. Gleichzeitig wurde in diese Gebiete nicht investiert, denn man be-

opposite river bank became unreachable for both Germans and Poles. Frankfurt and Słubice had become two cities in the middle of nowhere.

After the collapse of communism, the communities on either side of the Oder River could again intermingle, but decades of isolation have left deep marks. Although Poland was considered one of the winners of World War II, its territory actually shrank due to the western shift of its borders. The communist Polish government, needing to distract public attention from this fact, developed the doctrine of "Ziemia Odyzskana" – regained soil -- in order to convince the population that this land was "reclaimed" and historically Polish. With reference to the ancient Piast dynasty, German names were Polonised – for example, "Bärwalde" became "Mieszkowice" in the style of the Piast ruler Mieszko I. At the same time, these territories were not invested in due to a fear of German invasion. At long last, the historic treaty signed by Helmut Kohl and Tadeusz Mazowiecki in Krzyżowa/Kreisau ended these concerns and affirmed the legitimacy of the border. Until that day, the residents on the Polish side had literally kept their suitcases packed, anticipating that they might have to leave at a moment's notice.

Frankfurt (Oder) and Słubice have been refugee cities and and barracks towns to the German, Soviet and Polish military; moreover, Frankfurt had one of the highest concentrations of "Stasi" (east German secret police) in the GDR.

After the political transformation in 1990, the military, Stasi and industry left Frankfurt one after another. While Słubice initial-

fürchtete, dass Deutschland sie sich wieder einverleiben könnte. Erst der von Helmut Kohl und Tadeusz Mazowiecki in Krzyżowa/Kreisau unterzeichnete Friedensvertrag besiegelte die deutsch-polnische Grenze als unverrückbar. Bis zu diesem Zeitpunkt haben viele Menschen auf der polnischen Seite sozusagen auf „gepackten Koffern" gesessen und immer damit gerechnet, diesen Ort wieder verlassen zu müssen.
Frankfurt (Oder) und Słubice waren Flüchtlingsstädte und Kasernenstädte mit deutschem, sowjetischem und polnischem Militär, Frankfurt war mit 465 konspirativen Wohnungen eine von der Stasi am stärksten unterwanderten Städte.
Nach der politischen Wende 1990 verschwanden nach und nach das Militär, die Stasi und die arbeitgebenden Betriebe aus der Stadt Frankfurt (Oder). Während Słubice zunächst mit einem aus dem Boden gestampften Basar von dem Kursgefälle zwischen D-Mark und Złoty profitierte, schrumpfte Frankfurt von fast 90.000 Einwohnern auf nunmehr nur 62.000 Einwohner.
Während die DDR 1990 von Westdeutschland geschluckt wurde und somit von einem Tag auf den anderen Teil der Europäischen Union wurde, musste sich Polen aus eigener Kraft von der Zeit der sozialistisch-sowjetischen Vorherrschaft erholen. Die EU-Außengrenze lag nun zwischen Frankfurt (Oder) und Słubice, mit penetranten Kontrollen und manchmal stundenlangen Wartezeiten auch für Fußgänger. Aber Polen entwickelte sich in rasantem Tempo, wurde 2004 Mitglied der Europäischen Union und trat 2007 dem Schengener Abkommen bei. Schrittweise verschwanden so zunächst die Zollkontrollen und später auch die Grenzkontrollen – auf Kosten der sich nun verhärtenden Grenze in Ostpolen.
Einige weitsichtige Bürger beider Städte erkannten bereits 1999 die große Chance, Frankfurt und Słubice eine neue Zukunft zu

kiej granicy. Do tego czasu wielu ludzi po polskiej stronie żyło „na walizkach" i liczyło się z ewentualną koniecznością opuszczenia miasta.
Frankfurt oraz Słubice były przytułkiem dla uciekinierów oraz bazą wojskową, w której stacjonowały wojska niemieckie, radzieckie i polskie. Frankfurt, w którym znajdowało się 465 zakonspirowanych mieszkań, należał do najbardziej infiltrowanych przez Stasi miast.
Po przełomie politycznym w 1990 roku z Frankfurtu nad Odrą powoli znikało wojsko, Stasi, ale też dające pracę państwowe przedsiębiorstwa. W czasie kiedy słubicki bazar, który wyrósł w krajobrazie miejskim jak gdyby spod ziemi, wyciągał spore profity na wahaniach kursów walutowych złotego i marek, liczba mieszkańców Frankfurtu skurczyła się z prawie 90 000 do około 62 000 mieszkańców.
Podczas gdy NRD została jak gdyby połknięta przez Niemcy zachodnie i samoistnie stała się z dnia na dzień częścią Unii Europejskiej, Polska musiała uwalniać się własnymi siłami spod zaszłości pozostałych z czasów socjalistycznej władzy sowieckiej. I tak zewnętrzna granica Unii Europejskiej leżała teraz między Frankfurtem, a Słubicami, co skutkowało intensywnymi kontrolami na granicy i czasem wielogodzinnym czekaniem, także dla pieszych. Jednakże Polska rozwijała się w dynamicznym tempie i już w 2004 roku dołączyła do Unii Europejskiej, a w 2007 roku przystąpiła także do Traktatu z Schengen. Krok po kroku znikały

ly profited from the gap between Polish and German prices and opened a bazaar, Frankfurt on the other hand saw its population drop by almost a third – from 90,000 to 62,000. When the GDR was reunified with the FRG in 1990, it automatically joined the European Union overnight. Poland, meanwhile, had to overcome the legacy of communism and Soviet hegemony on its own. The EU's external frontier divided Frankfurt (Oder) and Słubice yet again with obstructive border controls – the wait could last hours sometimes, even for pedestrians. But Poland developed very quickly and was able to join the EU in 2004 and the border-free Schengen Zone in 2007. The customs and border controls were dismantled on Poland's western border and strengthened in the east, as the EU's internal border expanded outward to the Ukraine.

Progressive citizens on each side of the river seized the chance to give Frankfurt and Słubice a new future. In 1999, they developed a plan to reconstruct the two cities into one common town, with the goal of overcoming the local identity crisis and restoring a 360°, river-spanning common space. As they shaped this vision, the founding fathers realised that a shared outlook on the future could have a positive effect on the identification of the citizenry with their new "home town." That is why Słubfurt is the first

Foto: Michael Kurzwelly

najpierw kontrole celne, a potem graniczne – za cenę wzmocnienia wschodniej granicy Polski.
Niektórzy dalekowzroczni obywatele obu miast odkryli w 1999 wielką szansę, dającą Frankfurtowi i Słubicom nową przyszłość, która pomogłaby zarówno przezwyciężyć kryzys tożsamości mieszkańców po obu stronach Odry, jak i przywrócić obydwu miastom pełen zakres działań. Opracowali oni odważny plan połączeniu obu miast w jedno wspólne. Dla założycieli miasta było jasne, że szczególnie perspektywa wspólnej przyszłości może zakiełkować powstaniem nowej tożsamości wśród obywateli. Dlatego Słubfurt jest pierwszym na świecie miastem, ktore wyrasta niejako z przyszłości w teraźniejszość i z tej perspektywy ma moc zmieniania także przeszłości.
Podczas wspólnego posiedzenia parlamentów obu miast, Frankfurt nad Odrą oraz Słubice połączyły się dnia 8 listopada 1999 roku w jedno miasto Słubfurt i w ten sposób zapoczątowały nowy rozdział historii:
Nazwa miasta składa się z pierwszej sylaby wyjętej z nazwy „Słubice" i z drugiej sylaby w nazwie „Frankfurt". Wskazuje ona na to, że nie chodzi o przejęcie jednego miasta przez drugie, lecz o równoprawną współpracę.
Oba parlamenty miejskie stały się parlamentami dzielnic Słub

geben, die sowohl die Identitätskrise der Menschen beiderseits der Oder bewältigen würde, als auch den beiden Städten einen Aktionsradius von 360° zurückgeben würde. Sie entwickelten den mutigen Plan, beide Städte zu einer neuen, gemeinsamen Stadt umzustrukturieren. Den Stadtvätern war klar, dass bei der Gestaltung der Stadt besonders die gemeinsame Zukunftsperspektive eine identitätsstiftende Kraft haben kann. Deshalb ist Słubfurt die erste Stadt weltweit, die sozusagen aus der Zukunft heraus in die Gegenwart hineinwächst und somit natürlich auch den Blick auf die Vergangenheit verändert.
Auf einer gemeinsamen Stadtverordnetensitzung der beiden Parlamente von Frankfurt (Oder) und Słubice schlossen sich am 08. November 1999 die beiden Städte zur Stadt Słubfurt zusammen und schrieben somit Geschichte:
Deutlich sichtbar setzt sich der Name der Stadt aus der ersten Silbe von Słubice und der zweiten Silbe von Frankfurt zusammen und weist gleichzeitig darauf hin, dass es sich nicht um die Übernahme einer Seite durch die andere handelt, sondern um eine gleichberechtigte Fusion.
Die beiden Stadtparlamente wurden zu Stadtteilparlamenten der beiden Stadtteile Słub und Furt, während ein neues, übergeordnetes Parlament, das sich aus Bürgern beider Stadtteile

city in the world that literally grows from the future into the present, so to speak, along the way changing the view of the past. At a historic joint parliamentary session, Frankfurt (Oder) and Słubice unified on November 8, 1999 and became Słubfurt.
The city's new name consists of the first syllable of "Słubice" and of the second syllable of "Frankfurt," indicating the provenance as well as emphasising that this was no annexation, but rather a unification of equals.

The two parliaments became sub-parliaments of the two districts Słub and Furt, while a new municipal parliament was elected, consisting of citizens from both districts. The unification has been an unqualified success. During a special session of the European Parliament, Słubfurt was named a European "model city;" on November 28, 2000 it was entered into the Register of European City Names (RECN).

Until July 12, 2009, Słubfurt was led by a provisional mayor, Władisław Müller. A team of experts from the Department of Social Manipulation at the European University Viadrina's School of Law developed a constitution for Słubfurt, including regulations for the municipal elections. After these documents were accepted by a specially-appointed citizens committee, the constitution came into force on February 28, 2009. This event paved the way for the first Słubfurt elections. After a turbulent election campaign, the citizens of Słubfurt voted on July 11, 2009. The following day, the newly-elected parliament gathered for its first session under the town bridge (the un-airconditioned town hall being simply too uncomfortable). Mayor Władisław Müller was released from his position due to chronic absenteeism. From that day forward, the city of Słubfurt has been governed without a mayor or presiding officer of parliament, but rather exclusively by deputies.

The Modern City Wall

In 1999, the city of Słubfurt was formed from the former cities of Frankfurt and Słubice. That is how Słubfurt came to be the first city to lie half in Poland and half in Germany. The identity of the Słubfurters exists somewhere in-between: they are German and Słubfurtish, Polish and Słubfurtish, or German, Polish and Słubfurtish, or even Chinese and Słubfurtish.
Defining this space requires determining where Słubfurt begins and ends. The boundary of the Słubfurt city wall has been e-sta-blished based on the mathematical principle of Set Theory: a circle was drawn around the German district Furt, another around the Polish district Słub. The tangent point where the circles met became the centre of a third circle, shaping the intersection of the first two sets.

i Furt, podczas gdy nadrzędny parlament, złożony z obywateli obu dzielnic, decyduje o sprawach dotyczących Słubfurtu. Sukces tego rozwiązania był powalający. Słubfurt został na nadzwyczajnym posiedzeniu Parlamentu Europejskiego podniesiony do rangi miasta modelowego i dnia 28 listopada 2000 wpisany do RES (Rejestru Miast Europejskich).
Aż do 12 lipca 2009 roku Słubfurtem zarządzał komisyjnie wybrany prezydent Władysław Müller. Opracowanie ustawy zasadniczej Słubfurtu oraz ordynacji wyborczej przez fakultet prawa na Wydziale Socjotechniki Manipulatywnej przysporzyło grupie powołanych do tego celu ekspertów nie mało problemów. Jednakże po uprzedniej kontroli, dokonanej przez radę obywatelską podczas słubfurckiego przyjęcia noworocznego, ustawa weszła w życie z dniem 28 lutego 2009. W ten sposób została utorowana droga do pierwszych wyborów samorządowych w Słubfurcie. Po emocjonującej kampanii wyborczej 11 lipca 2009 roku wybrano skład parlamentu słubfurckiego, który już następnego dnia odbył pierwsze posiedzenie (pod mostem ze względu na panujący w budynku ratusza upał). Pan Władysław Müller, wyróżniający się od samego początku swoją nieobecnością, został pozbawiony swego urzędu. Od tego czasu w Słubfurcie nie ma żadnego burmistrza, ani też przewodniczącego parlamentu. Władzę sprawuje zgromadzenie delegatów parlamentu miejskiego.

Nowoczesny mur miejski

W 1999 roku z połączenia Frankfurtu i Słubic powstał Słubfurt. Stąd Słubfurt jest pierwszym miastem leżącym po części w Polsce i w Niemczech. Tożsamość Słubfurtczyka usytuowana jest gdzieś pomiędzy, można być Niemcem i słubfurtczykiem, Polakiem i słubfurtczykiem – albo np. Chińczykiem i słubfurtczykiem.

zusammensetzt, über die Belange von Słubfurt entscheidet.
Der Erfolg dieses Schrittes war von durchschlagender Kraft. Słubfurt wurde auf einer außerordentlichen Sitzung des Europäischen Parlamentes in den Rang einer europäischen Modellstadt und dann am 28. November 2000 in das RES (Register der Europäischen Städtenamen) eingetragen.
Bis zum 12. Juli 2009 wurde Słubfurt von dem kommissarisch eingesetzten Bürgermeister Władysław Müller geleitet. Die Erarbeitung des Słubfurter Grundgesetzes der Juristischen Fakultät am Lehrstuhl für Manipulative Soziotechniken der Europa-Universität Viadrina mit einer dazugehörigen Wahlordnung bereitete dem Expertenteam einiges Kopfzerbrechen. Nach einer abschließenden Prüfung durch den Bürgerrat auf dem Słubfurter Neujahrsempfang trat das Gesetz am 28. Februar 2009 in Kraft. Damit war der Weg für die ersten Kommunalwahlen in Słubfurt geebnet. Nach einem aufregenden Wahlkampf wurde am 11. Juli 2009 in Słubfurt gewählt und am darauf folgenden Tag trat das Słubfurter Parlament zu seiner konstituierenden Sitzung unter der Stadtbrücke (aufgrund der Hitze im Rathaus) zusammen. Herr Władysław Müller, der schon immer durch Abwesenheit glänzte, wurde seines Amtes enthoben. Seitdem wird die Stadt Słubfurt völlig ohne Bürgermeister und Parlamentspräsident nur durch die Stadtverordnetenversammlung selbst regiert.

Eine moderne Stadtmauer

1999 gründete sich die Stadt Słubfurt aus den ehemaligen Städten Frankfurt und Słubice. Somit ist Słubfurt die erste Stadt, die jeweils zur Hälfte in Polen und Deutschland liegt. Die Identität des Słubfurters liegt irgendwo dazwischen, er ist Deutscher und Słubfurter, Pole und Słubfurter, oder Deutscher, Pole und Słubfurter - oder auch Chinese und Słubfurter.

Foto: Michael Kurzweltz

Ten, kto chce doświadczyć tę przestrzeń, musi przynajmniej w przybliżeniu ustalić, gdzie Słubfurt się zaczyna, a gdzie kończy. Przebieg muru słubfurckiego został wyznaczony cyrklem na mapie, bazując na teorii mnogości: koło wokół Niemiec i koło wokół Polski. Miejsce, w którym się one stykają wyznacza środek trzeciego, które jako całość określa wspólną część dwóch pozostałych.

Pierwsza część muru miejskiego Słubfurtu w dzielnicy Słub została uroczyście odsłonięta dnia 2 lipca 2004 roku, a druga część, mieszcząca się w dzielnicy Furt, ukończona została 21 grudnia 2007 roku i odsłonięta przez sprawujących władzę do roku 2010 burmistrzów dzielnic, pana Ryszarda Bodziackiego i pana Martina Patzelta.

Oba kawałki muru tworzą klamrę w miejskiej przestrzeni Słubfurtu i przez to dopiero ją niejako w naszych głowach definiują. Każdy słubfurtczyk może zamówić kawałek muru miejskiego do swojego salonu lub ogrodu. Słubfurtczykiem jest ten, kto się nim czuje, nie ważne gdzie on czy ona na tym świecie mieszkają. Dlatego macie Państwo prawo do kawałka słubfurckiego muru. W razie takowego życzenia prosimy dzwonić!

Nowy ratusz oraz biuro paszportowe

Po wejściu przez Polskę do strefy Schengen w 2007 roku, wiele uprościło się w Słubfurcie, ponieważ już ostatecznie zniknęły kontrole graniczne i straż graniczna na zawsze opuściła swoją siedzibę. Po klęsce projektów przeróżnych renomowanych architektów, bazujących na planach Ponte Vecchio z Florencji, nadarzyła się okazja, aby przekwaterować nasz wspólny ratusz do dawnych budynków nadgranicznych.

Nowy ratusz został uroczyście otwarty dnia 11 lipca 2008 roku o godzinie 22.00 przez burmistrzów obu dzielnic. Zajęli oni przy tej okazji miejsce w przedpokoju biura byłego nadburmistrza i skarżyli się bez ogródek na nieobecność, jak zwykle, Władysława Müllera. Szczególnie nowe biuro paszportowe oblegane

Wer diesen Raum erfahren will, der muss eben auch zumindest annähernd bestimmen, wo Słubfurt beginnt und wo die Stadt aufhört. Der Verlauf der Słubfurter Stadtmauer ist mit einem Zirkel auf der Landkarte gezogen worden, basierend auf dem Prinzip der Mengenlehre: ein Kreis um Deutschland, ein Kreis um Polen, und dort, wo beide Kreise sich berühren der Mittelpunkt für einen dritten Kreis, der als Ganzes eine Schnittmenge der beiden ersten Mengen darstellt.

Das erste Teilstück der Słubfurter Stadtmauer wurde bereits am 02.07.2004 im Stadtteil Słub eingeweiht und am 21.12.2007 wurde auch das zweite Teilstück im Stadtteil Furt fertig gestellt und von den beiden bis 2010 amtierenden Stadtteilbürgermeistern, Herrn Ryszard Bodziacki und Herrn Martin Patzelt, feierlich enthüllt.

Nachdem nun zwei Mauerabschnitte eine Klammer um den Słubfurter Stadtraum bilden und ihn somit überhaupt erst als Raum in unseren Köpfen definieren, kann sich jetzt jeder Słubfurter ein Stück Stadtmauer für sein Wohnzimmer oder seinen Garten bestellen. Słubfurter ist jeder, der sich als Słubfurter fühlt, egal wo er oder sie auf dieser Welt wohnen. Deshalb sind Sie auf jeden Fall mauerberechtigt. Rufen Sie uns an!

Das neue Rathaus und die Passstelle

Als Polen im Jahre 2007 dem Schengener Abkommen beitrat, vereinfachte sich vieles in Słubfurt, denn nun verschwanden die Grenzkontrollen endgültig und der Grenzschutz verließ die Gebäude für immer. Nachdem die auf den Plänen des Ponte Vecchio aus Florenz basierenden Entwürfe verschiedener renommierter Architekten leider scheiterten, bot sich nun die Gelegenheit, unser gemeinsames Rathaus in die ehemaligen Grenzgebäude zu verlegen.

Das neue Rathaus wurde am 11.07.2008 um 22:00 offiziell von unseren beiden Stadtteilbürgermeistern eingeweiht. Sie nahmen bei der Gelegenheit an ihrem neuen Arbeitsplatz im Vorzimmer unseres damaligen Oberbürgermeisters Platz und

The first section of the Słubfurt city wall was unveiled on July 2, 2004 in Słub; the second section in Furt was finished a bit later, on December 21, 2007, at a ceremony attended by the two district mayors of Słub and Furt, Ryszard Bodziacki and Martin Patzelt.

Now that these two sections of the Słubfurt city wall shape the physical topography of the municipality as well as define its social space, every citizen of Słubfurt can order a piece of the city wall for his or her living room or garden. Everyone who feels Słubfurtish is a Słubfurter, where ever he or she may live. That is why you – of course – are authorised to buy a piece of the city wall. Just give us a call!

było przez obywateli, którzy natychmiast chcieli otrzymać nowy dowód osobisty. Nawet test na dwujęzyczność nie zdołał odwieść ich od tego zamiaru. Dyrektor E. Migrant i jego kadra byli dosłownie przeciążeni pracą i nie byli w stanie opracować 300 wniosków w ciągu dwóch dni. Ważne: Państwo także możecie zostać Słubfurtczykami. Formularze wniosków znajdziecie Państwo na naszej stronie internetowej.
Ratusz powinien być w dalszym stopniu przebudowywany, dlatego w czasie zamknięcia wydania tego przewodnika pozostaje on nieczynny ze względów technicznych.

Parlament miejski

Słubfurcki parlament składa się z 15 posłów: 7 partii wystawia po 2 posłów, do tego dochodzi jeszcze jeden poseł niezrzeszony. Jednakże siła głosów poszczególnych delegatów zależna jest od przydziału głosów uzyskanych przez poszczególne partie w ostatnich wyborach samorządowych. Krajobraz partyjny nie odpowiada żadnemu znanemu nam z Polski czy Niemiec, ponieważ jak głosi słubfurcka ustawa zasadnicza, partia może być założona jedynie przez porozumienie conajmniej dwóch obywateli dzielnicy Słub i dwóch obywateli dzielnicy Furt. Dlatego podczas pierwszych wyborów samorządowych 11 lipca 2009 roku, zorganizowano tzw. „speed datings" dla osób chętnych do założenia partii. W skład parlamentu weszły następujące partie: SPP (Słubfurcka Partia Poliglo-

beklagten sich umgehend, dass Herr Władysław Müller wieder einmal durch Abwesenheit brillierte.
Besonders die neue Passstelle wurde von Bürgern belagert, die umgehend einen Personalausweis beantragen wollten. Nicht einmal der zweisprachige Einbürgerungstest konnte sie davon abhalten. Der Direktor E. Migrant und sein Team waren hoffnungslos überfordert und nicht imstande, über 300 Anträge in zwei Tagen zu bearbeiten. Übrigens: auch Sie können Słubfurter werden. Die Antragsformulare finden Sie sich auf unserer Internetseite.
Das Rathaus soll nun weiter umgebaut werden und war daher bei Redaktionsschluss aus technischen Gründen geschlossen.

Das Stadtparlament

Das Słubfurter Parlament setzt sich aus 15 Abgeordneten zusammen: 7 Parteien entsenden je 2 Abgeordnete, dazu kommt ein parteiloser Abgeordneter. Die Stimmkraft der einzelnen Stadtverordneten ist jedoch von dem Stimmenanteil der jeweiligen Partei bei den letzten Kommunalwahlen abhängig. Die Parteienlandschaft entspricht nicht den uns in Polen und Deutschland bereits bekannten Parteien, denn das Słubfurter Grundgesetz besagt, dass sich mindestens zwei Personen aus Słub und zwei Personen aus Furt zusammenfinden müssen, um eine Partei zu gründen. Für die ersten freien Słubfurter Kommunalwahlen am 11.07.2009 mussten sich daher auf eigens organisierten „Speed Datings" Mitglieder für die Gründung von Parteien zusammen fin-

The Town Hall and Passport Office

When Poland entered the Schengen Zone in 2007, a lot of things became easier in Słubfurt. The border controls, and with it the patrols, disappeared forever, leaving their former offices empty. After plans by several renowned architects for the realisation of Florence's Ponte Vecchio unfortunately failed, the opportunity presented itself to establish the common town hall inside the former border control building.
The new town hall was officially inaugurated by the two district mayors on July 11, 2008 at 10 p.m. After moving into their new front offices, they lodged yet another complaint regarding the conspicuous absence of their boss, Mayor Wladysław Müller.
The newly established passport office proved very popular, since many citizens needed a new personal ID card. However, first they had to pass a bilingual test. Director E. Migrant and his team were swamped with work, issuing 300 ID cards in two days.
Interested in becoming a Słubfurter? Apply online at **http://www.slubfurt.net.**
At the time of printing, the Słubfurt town hall was closed for renovation.

The Parliament

The parliament of Słubfurt consists of 15 members and encompasses seven parties with two members each, as well as one independent member of parliament. However, the voting weight of the parties depends on the results of the parliamentary

Foto: Michael Kurzwelly

RATHAUS
RATUSZ
PENTAX

Foto: Michael Kurzwelly

tów), SWG (Słubfurt Wspólnie Gemeinsam), LSP (Laborartory Słubfurt Party), PM (Polimaluchy), POBG (Partei Ohne Bez Granic), Partia NiePartia (Die UnParteilichen), Sojusz Leśny (Die FForstpartei).

Na pierwszym posiedzeniu 12 lipca 2009 roku pod mostem miejskim parlament uchwalił dymisję nadburmistrza Władysława Müllera i całkowitą rezygnację z urzędu nadburmistrza. W uzasadnieniu napisano o płytkiej hierarchii oraz demokracji podstawowej. W późniejszym punkcie programu obrad parlamentu wybrano Michaela Kurzwelly'ego na sekretarza parlamentu, ponieważ ktoś musiał się zająć uciążliwymi sprawami urzędowymi.

Od tego czasu parlament spotyka się co dwa miesiące, na przemian w sali obrad ratusza dzielnicy Słub lub Furt.

Parki i wypoczynek

Słubfurt znany jest jako „zielone" miasto. Liczne parki, powierzchnie zielone i nie na ostatku Odra, stwarzają warunki dla różnorodności gatunków, jaka w innych miastach byłaby nie do pomyślenia.

W mieście podziwiać można przede wszystkim migracje motyli, które czują się tutaj dobrze od czasu, gdy miasto zmieniło myden. Anschließend konnten 7 Parteien zugelassen werden: SPP (Słubfurter Polyglotten Partei), SWG (Słubfurt Wspólnie Gemeinsam), LSP (Laborartory Słubfurt Party), PM (Poliminis/Polimaluchy), POBG (Partei Ohne Bez Granic), Die UnPartei.lichen / Partia Nie Partia, Die FForstpartei / Sojusz Leśny.

Auf seiner konstituierenden Sitzung am 12.07.2009 unter der Stadtbrücke beschloss das Parlament, den Oberbürgermeister Władysław Müller abzusetzen und ganz auf das Amt des Oberbürgermeisters zu verzichten. In der Begründung war von flachen Hierarchien und Basisdemokratie die Rede. Im Nachgang wurde Michael Kurzwelly zum Parlamentssekretär gewählt, denn einer muss ja die mühseligen Amtsgeschäfte führen.

Seither trifft sich das Parlament regelmäßig alle zwei Monate abwechselnd in den Sitzungssälen der Stadtteilrathäuser von Słub und Furt.

Parks und Erholung

Słubfurt ist als eine „grüne" Stadt bekannt. Viele Parks, Grünflächen und nicht zuletzt die Oder ermöglichen der Stadt auch eine große Artenvielfalt, die in anderen großen Städten unmöglich erscheint.

elections. The party system does not correspond to that of Germany or Poland, since the Słubfurt constitution dictates that parties need two members each from Słub and Furt in order to be registered. To facilitate party formation for the first Słubfurt elections on July 11, 2009, "speed dating" for party affiliations was organised. As a result, seven parties were accepted: SPP (Słubfurter Polyglot Party), SWG (Słubfurt Wspólie Gemeinsam – Słubfurt Together), LSP (Laborartory Słubfurt Party), PM (Poliminis/Polimaluchy), POBG (Partei Ohne Bez Granic – Party Without Borders), Die Un.Parteilichen/Partia Nie Partia – the Unaffiliated Party, and Die Fforstpartei/Sojusz Leśny – the Fforst Party.
During a parliamentary session under the town bridge on July 12, 2009, the parliament decided to dismiss Mayor Władysław Müller and to completely abolish the Mayor's Office of Słubfurt, and work instead toward flat hierarchies and basic democratic principles. Michael Kurzwelly was elected Parliament Secretary, since someone had to do the job.
Since its election, the parliament has met every two months on a rotating basis between the district town halls of Słub and Furt.

Parks and Recreation

Słubfurt is famous for being a "green" city. A host of parks, green areas, and last but not least, the Oder River contribute to a great biodiversity, which appears to be impossible in other big cities.
Especially remarkable is the migration of butterflies, a growing phenomenon in Słubfurt since the city's change in attitude towards ecological objectives. For example, the campus of Słubfurt's European University Viadrina will be developed as a park. At last, the image of students studying in meadows under the trees will become a reality in Furt.
What is going to be created in Furt is already reality in Słub. Here the building of the Collegium Polonicum has been architecturally integrated into the landscape and designed like an indoor swimming pool.
Also notable are the Oder River's rich fishery resources. Especially on the Słub side, fishermen are to be seen out fishing in any weather. Even snow and ice do not keep them from their favourite occupation. In this case, they go ice-fishing with axes and folding chairs, no matter how thin the ice seems to be. The Słubfurters have grown up with the river and know how far they can trust the Oder.

SŁUBFURCKA PARTIA KŁÓTN
UNPARTEI.LICHEN
PARTIA NIE PARTIA
SLUBFURTER STREITPARTEI
Rehrom

elmann

ślenie na bardziej proekologiczne. I tak na Słubfurckim Uniwersytecie Viadrina powstaje kampus w postaci powierzchni parkowej – studenci wykonujący latem na łące pod drzewami swoją pracę, mogą stać się także codziennością Furtu.
To, co dopiero musi powstać w Furcie, w dzielnicy Słub istnie-

In der Stadt ist besonders die Migration der Schmetterlinge zu bewundern, die sich immer wohler fühlen seitdem die Stadt auf dem ökologischen Sektor umdenkt. So entsteht beispielsweise an der Słubfurter Universität Viadrina ein Campus als Parkanlage – Studenten die im Sommer unter Bäumen auf der Wiese ihre

Foto: Michael Kurzwelly

Art and Culture

The city itself is a giant piece of art in progress, with the inhabitants as its creators. In Słubfurt, life is lived to discover the world anew – rethinking everything and doing things differently. Unmissable acts in this all-city play include "The Rebellion of the Dwarves" at the bazaar, a wild ride with the "Taxi Driver" and "The Shopping Expedition of Family Krówka". Our theatre is the urban space, our actors are all attendees. A local TV series, "Crime Scene Słubfurt" has enjoyed especial popularity with viewers. Take a closer look: we produce culinary art, garbage art, survival art and much more – in fact, our city features the largest live exhibit of modern art in the world.
As everywhere, some artists are better than others, but they all have one thing in common: they suffer the painful search for suitable outlets to express their artistic ambitions. The studio programme of Słubfurt has therefore generated a lot of interest. Empty blocks of flats are being restructured into studio houses. Over 2,000 artists from Berlin and Poznań have indicated their interest in this undertaking.

je juz od dawna. Tutaj połączono architektonicznie leżący nad brzegiem Odry budynek uniwersytecki Collegium Słubfurticum z krajobrazem i zaprojektowano go na kształt pływalni.
Godne wspomnienia jest także bogactwo ryb żyjących w Odrze. Szczególnie po stronie dzielnicy Słub można przy każdej pogodzie obserwować wędkarzy wyruszających na „polowanie". Nawet śnieg i lód nie jest w stanie ich powstrzymać. Wtedy można wędkować choćby za pomocą gałązki i krzesła składanego, bezpośrednio na Odrze. Nie ważne jak cienki wydaje się lód. Słubfurtczyk wychował się razem z rzeką i wie, na ile może jej zaufać.

Sztuka i kultura

Właściwie całe nasze miasto jest dziełem sztuki, a jego mieszkańcy performerami. W Słubfurcie chodzi o to, żeby na nowo odkrywać świat, inaczej mysleć i robić, niż jest przyjęte. Do obejrzenia są takie przedstawienia jak „Powstanie krasnali" na małym bazarze, dzika podróż z „Taxi Driverem" lub też „Latanie po sklepach rodziny Krówka". Naszym te-

Arbeit verrichten, können dann auch in Furt Alltag werden.
Was im Furter Stadtteil erst noch geschaffen werden muss ist in Słub längst vorhanden. Hier band man das am Oderufer gelegene Universitätsgebäude des Collegium Słubfurticum architektonisch gleich in die Landschaft ein und gestaltete es wie ein Hallenbad. Auch erwähnenswert ist der Fischreichtum der Oder. Insbesondere auf Słuber Seite kann man bei jedem Wetter die Angler auf ihrer „Jagd" beobachten. Auch von Schnee und Eis lassen sie sich nicht abhalten. Dann geht es auch schon mal mit Axt und Klappstuhl direkt auf die Oder raus zum Angeln. Egal wie dünn das Eis scheint. Der Słubfurter ist halt mit der Oder aufgewachsen und weiß in welchem Maße er ihr vertrauen kann.

Kunst und Kultur

Eigentlich ist unsere ganze Stadt ein Kunstwerk und ihre Einwohner seine Performer. In Słubfurt geht es immer darum, die Welt neu zu entdecken, alles anders zu denken und anders zu tun. Zu sehen sind da Veranstaltungen, wie „Der Aufstand der Zwerge" am Basar oder

Theatre of Laughter

Another cultural offering, the Theatre of Laughter, literally wears its heart on its sleeve: the name of this theatre is also its programme. Laughing is one of life's simplest delights; it has no connection to nationality, hierarchy, gender, age or ethnic group. Every border is crossed with laughter – it is relaxing and freeing. A synthesis of traditional theatre, puppetry, acting and music makes this venue an exciting place for Słubfurters of all ages. Not only is it in the heart of Słubfurt, but its ethos represents the Słubfurter spirit.

Pro'vincia nova

Our cultural center entertains and organizes cultural life in Słubfurt and the region. It offers lectures, lessons and workshops for children, youth and adults in almost all fields of the arts.
It features two galleries: the OKNO ("window") gallery exhibits the work of contemporary art photographers, and the "Mała Galeria" ("small gallery") is open for our citizens to present their creative energy.
Our regular evening program ranges from exhibitions, concerts and theater performances to cinematic events. We just opened a literature cafe to invite the further creative exchange of thoughts and discussions.
[pro'vincia] has conference halls and a professional recording studio at its disposal.

Religion and Ethics

All religions are represented in Słubfurt. Religious tolerance is the rule. Słubfurt has emerged out of the principle of reality construction; only the power of belief in the existence of our city has allowed Słubfurt to become reality. In this way, our city is a kind of religion.
Worth mentioning is the unique development of Chrislamism, a new faith that has grown out of our long-term partnership with our sister city, Didyköprü, which is located on the Greek-Turkish border.

atrem jest przestrzeń miejska, naszymi aktorami – wszyscy obecni. Szczególną oglądalnością cieszy się ostatnio serial kryminalny naszej lokalnej telewizji „Miejsce zbrodni – Słubfurt".
Przyjrzyjcie się Państwo dokładnie, my tworzymy sztukę jedzenia, sztukę śmieci, sztukę przeżycia i wiele więcej – nasze miasto jest największą na świecie powierzchnią wystawową.
Jak wszędzie są tutaj bardziej i mniej zdolni artyści. Jedno mają jednak wszyscy wspólne: w swoim bycie artysty cierpią w poszukiwaniu odpowiednich strategii, aby nadać formę swym artystycznym dążeniom.
Spore zainteresowanie wzbudza program tworzenia słubfurckich pracowni, polegający na przekształcaniu opustoszałych bloków w pracownie. Już 2 000 artystów z Berlina i Poznania wyraziło zainteresowanie tą ofertą.

Teatr Śmiechu
dla lalek i ludzi

Nazwa jest wskazówką dla najważniejszej rzeczy. Śmiech jest najprostszą przyjemnością naszego życia, która nie zależy od narodowości, hierarchii, płci, wieku lub wiary. Wyzwalający, od-

eine wilde Fahrt mit „Taxi Driver" und „Der Einkaufsbummel der Familie Krówka". Unser Theater ist der Stadtraum, unsere Schauspieler alle Anwesenden. Besondere Einschaltquoten erzielt derzeit die Krimiserie unseres lokalen TV- Senders „Tatort Słubfurt".
Schauen Sie genau hin, wir produzieren Esskunst, Müllkunst, Überlebenskunst und vieles mehr – unsere Stadt ist der größte Ausstellungsraum zeitgenössischer Kunst weltweit.
Wie überall gibt es hier gute und schlechte Künstler. Eins haben jedoch alle gemeinsam: Sie durchleiden ihr künstlerisches Dasein auf der Suche nach geeigneten Strategien, ihrem künstlerischen Streben Ausdruck zu verleihen.
Großes Interesse weckt das Słubfurter Atelierprogramm. Leer stehende Wohnblöcke wurden zu Atelierhäusern umgebaut. Bereits über 2.000 KünstlerInnen aus Berlin und Poznań haben ihr Interesse an dem Angebot angemeldet.

Das Theater des Lachens
für Puppen und Menschen

Der Name ist Hinweis auf das Hauptanliegen. Das Lachen ist das einfachste Vergnügen unseres Lebens, das nicht an Nationalitäten, Hierarchien, Geschlecht, Alter oder Glauben gebun-

Foto: Michael Clasen

prężający śmiech nie ma granic. Przez połączenie teatru lalkowego, teatru materii, gry aktorskiej i muzyki powstają ekscytujące przeżycia teatralne dla rodzin, dzieci, młodzieży i dorosłych. Jako miejsce gry w sercu Słubfurtu, pracę aktorów wyznaczają obok grywania we własnej instytucji, współpraca z teatrem partnerskim w Gorzowie, co-produkcja z innymi teatrami i ośrodkami kulturalnymi regionu, a także występy gościnne w kraju i za granicą.

Pro'vincia nova

Kulturalne centrum Słubfurtu zmieniło właśnie swoje oblicze i kusi nową ofertą. Słubfurcki Miejski Ośrodek Kultury dzięki funduszom z Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego stworzył Lubuskiego Centrum Tożsamości regionalnej [pro'vincia]. Ośrodek Kultury jest miejską instytucją kultury, animatorem i organizatorem życia kulturalnego w Słubfurcie i regionie.

den ist. Befreiendes, entspanntes Lachen ist grenzenlos. Durch die Verbindung von Puppentheater, Materialtheater, Schauspiel und Musik entstehen spannende Theatererlebnisse für Familien, Kinder, Jugendliche und Erwachsene.
Als Spielstätte im Herzen von Słubfurt, bestimmen neben der Bespielung des eigenen Hauses, die Zusammenarbeit mit dem Partnertheater in Gorzów, Co-Produktionen mit anderen Theatern und Kultureinrichtungen der Region, sowie Gastspiele im In- und Ausland die Arbeit der Schau - und Puppenspieler.

Pro'vincia nova

Das Kulturzentrum animiert und organisiert das kulturelle Leben in Słubfurt und der Region. Es bietet Unterricht, Kurse und Workshops für Kinder, Jugendliche und Erwachsene in fast allen Kunstsparten an. Im Hause befinden sich die Galerie OKNO (Fenster), die Meister der zeitgenössischen Fotografie

Sports

In the development of the Border-Olympics, the city of Słubfurt plays a leading role. Nation-states have realised how to use the Olympics as an identity-forming event. A whole society can be disposed to identify with a person wearing the national colours, especially if this person sets world records. Słubfurt has adopted this psychological phenomenon and put it to work, internally as well as externally. As soon as our football team -- consisting of Słubers and Furters – faced its opponent, the Gubieners, the Słubfurt team integrated seamlessly. Traditional Słubfurtish sports include teeing off golf balls over the Oder River and distance-throwing using cartons of cigarettes. After the success of the Olympiada "Słubfurt versus Gubien" in the year 2008, there has been so much interest that at the next Olympiada, in addition to Słubfurt and Gubien, the cities of Zgörzelic and Bad Łęknau may also participate. Even the metropolis of the Oder River region, Szczettin, has indicated its interest. The Olympic stadium is situated under the the bridge and waits in readiness.

Education

Bilingualism is already mandatory for kindergarten children in Słubfurt. In school, the children switch languages depending on the subject being taught. Among themselves, they switch language from sentence to sentence, sometimes even in the middle of a sentence. That is how the Słubfurt dialect emerged: a natural mix of German and Polish vocabulary with a common grammar structure. For example: "Jestem dzisiaj knapp z kasą" -- an irritating figure of speech, since one could mistakenly think that Słubfurters are stingy.
The institutions of higher learning – the European University Viadrina and Collegium Słubfurticum – contribute to the city's international flavour. The degree in Słubfurtology from the Department of Social Manipulation is especially in vogue. In Słubfurt's public library, you can read Mickiewicz and Goethe in German and Polish, or you can loan something from or donate something to the media centre "Mediateka/Mediathek."
In Słubfurt's adult education centre, you can not only increase your knowledge about Polish, German, European and Słubfurtish history, but you can also learn to "See Słubfurt," "Smell Słubfurt," "Hear Słubfurt" and even "Dance Słubfurt:" three steps forward, two steps to the side, one step back – and don't forget to keep your hands on your hips!

Beijing 2008
Beijing 2008

Foto: Xiaopu Liu

Oferuje liczne zajęcia, kursy i warsztaty dla dzieci, młodzieży i dorosłych w niemalże wszystkich dziedzinach artystycznych.
W swe progi zapraszają Galeria OKNO, prezentująca dokonania współczesnych mistrzów fotografiki oraz Mała Galeria propagująca amatorski nurt twórczości.
Oprócz stałej oferty kulturalnej – wystaw, koncertów, spektakli teatralnych, seansów kinowych ośrodek kultury zaprasza do twórczej wymiany myśli, dyskusji w luźnej atmosferze w nowo powstałej kawiarni literackiej.
[pro'vincia] dysponuje także salami konferencyjnymi oraz profesjonalnym studiem nagrań.

Religia i etyka

Zasadniczo w Słubfurcie obecne są wszystkie religie. Każdy powienien mieć prawo wierzyć w co lub kogo chce. Słubfurt powstał na zasadzie budowy konstrukcji rzeczywistej. Dopiero wiara weń, pozwala uczynić egzystencję miasta realną. Dlatego nasze miasto jest równoznaczne z religią.
Ciekawostką jest wzrastanie chryslamizmu, nowego kierunku

präsentiert, und die „Mała Galeria" (kleine Galerie), die als Amateurgalerie den Bürgern offen steht.
Unser regelmäßiges Kulturangebot reicht von Ausstellungen über Konzerte, Theateraufführungen bis zu Kinoabenden. Anschließend laden wir zum kreativen Gedankenaustausch und Diskussionen in unser gerade erst eröffnetes Literaturcafe.
[pro'vincia] verfügt weiterhin über Konferenzsäle und ein professionelles Aufnahmestudio.

Religion & Ethik

Grundsätzlich sind in Słubfurt alle Religionen vertreten. Soll doch jeder glauben, was er will. Słubfurt ist auf dem Prinzip der Wirklichkeitskonstruktion entstanden. Erst der Glaube an die Existenz unserer Stadt ließ Słubfurt Realität werden. Daher kommt unsere Stadt einer Religion gleich.
Eine Besonderheit ist das Anwachsen des Chrislamismus, einer neuen Glaubensrichtung, die durch unsere langjährige Partnerschaft mit der Stadt Didyköprü an der griechisch-türkischen Grenze gewachsen ist.

Foto: Michael Clasen

w wierze, który zapoczątkowała nasza, w tej chwili długoletnia już współpraca z miastem Didyköprü, leżącym na granicy grecko-tureckiej.

Sport

Jeśli chodzi o rozwój nadgranicznego obszaru olimpijskiego, to Słubfurt gra tutaj rolę lidera. Na całym świecie państwa narodowe odkryły znaczenie sportu, a szczególnie olimpiady, jako wydarzenia budującego tożsamość. Całe społeczeństwo ma możliwość identyfikowania się z ubranym w narodowe barwy sportowcem, szczególnie, gdy bije on rekordy świata. Ten psychologiczny fenomen przywłaszczyliśmy sobie i funkcjonuje on zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz: jak tylko zawodnicy z dzielnic Słub i Furt poznali wspólnego przeciwnika na boisku piłki nożnej, drużynę z Gubien, zintegrowali się ze sobą perfekcyjnie.

Tradycyjnymi dyscyplinami słubfurckimi są uderzenie piłką golfową ponad Odrą oraz rzut sztangami papierosów. Po zakończonej sukcesem olimpiadzie Słubfurt contra Gubien w

Sport

Bei der Entwicklung der Grenzland-Olympiade spielt die Stadt Słubfurt eine führende Rolle. Weltweit haben die Nationalstaaten den Sport – und hier insbesondere die Olympiade als identifikationsstiftende Veranstaltung entdeckt. Eine ganze Gesellschaft kann dazu gebracht werden, sich mit einer in den jeweiligen Nationalfarben gekleideten Person zu identifizieren, vor allem dann, wenn sie Weltrekorde bricht. Dieses psychologische Phänomen haben wir uns zu eigen gemacht und es funktioniert nach innen, wie nach außen: Kaum hatte die aus Słubern und Furtern bestehende Fußballmannschaft ihren gemeinsamen Gegner, die Gubiener ins Auge gefasst, war das Słubfurter Team perfekt integriert. Traditionelle Słubfurter Disziplinen sind der Golfballabschlag über die Oder und der Zigarettenstangenweitwurf. Nach der erfolgreichen Olympiada Słubfurt contra Gubien im Jahre 2008 war das Interesse so groß, dass sich an der nächsten Olympiada außer Słubfurt und Gubien auch Zgörzelic und Bad Łęknau teilnehmen wollen.

The Adult Education Centre

The adult education centre is with its 90-year history the grand dame of cultural establishments in Słubfurt. Upon closer inspection, however, her heart is just as young and sprightly as on opening day. If citizens of Słubfurt ages 0 to 90 are willing to learn, an inquiry at the adult education centre will initiate an immediate search for a solution. The offer extends from remedial high school classes to language instruction (Słubfurtish is easier than you might think!), from medical education to cultural and personal development. And it doesn't end there: the daily needs of modern life, such as how to use the computer mouse (professional offerings are also available), digital photography or family education can be found on the programme as well. Special attention is being paid to Słubfurters' identity-building, "Słubfurt on Tour" being notable with respect to this topic. This tour visits "off-the-beaten-track" sites unknown even to Słubfurters, for example, the international bat sanctuary, the yeast-dumpling factory, the tram depot, and many more.

Economy

The border region is not blessed with a strong economy. To cope with this difficult situation, a number of institutions were founded, namely the Economic Association of Słubfurt, the Chamber of Commerce and Industry of Słubfurt, as well as the Słubfurt Chamber of Crafts.

The Economic Association of Słubfurt looks after the bilingual education of trade and service personnel and supports shops and stores with signposting and merchandising. Since the emergence of the city of Słubfurt, an economic upswing has been observed. The redefining of our urban area arouses curiosity, and with it, a stronger tourist industry.

At the moment, the development of tourism is being stressed.

Słubfurt with its inhabitants is and will remain our capital. It deserves to be respected and fairly dealt with, so that everyone can participate and contribute as much as possible to the extent that his or her experiences and capabilities dictate.

Tourism

The Słubfurt Tourist Information office promotes not only this special transcultural urban area to visitors, but also acts as a reasonably-priced tourist centre for trips and adventures to the surrounding area, such as the lakes of Łagów, the bunkers and bat reserve near Międzyrzecz, the old town of Küstrin/Kostrzyn, the castle of Neuhardenberg, the lake of Helenesee, the valley of Schlaubetal and the wonderful nature reserve on both sides of the Oder River. Especially worthwhile are the marshlands of the Warthebruch that have given the whole region its name: "Nowa Amerika", a symbol of breaking up and beginning afresh, ever repeating.

Curious visitors can also participate in a guided tour of Słubfurt, visiting sights like the bat sanctuary, the communist youth theatre, the city wall, the local university, the Church of Saint Mary (with its extraordinary medieval windows, recently returned from Russia, depicting the cycle of the Antichrist), and many more attractions. The Oder River has its own special allure. In the summer, fans of adventure can go white-water rafting; in the winter they can jump the ice floes.

The Słubfurt cinema offers daily films that document the time before Słubfurt, as well as current projects that examine Słubfurt from multiple angles. In this way, tourists see a snapshot of the lifestyle, current reality and future of the city and its inhabi-tants. Especially popular is "Crime Scene Słubfurt" – it airs monthly and competes closely with its German equivalent. Popular films of the "prehistoric times" in Słubfurt include "Grill Point" and "Distant Lights." The latter film poetically documents the border difficulties that older Słubfurters might still remember.

An Infomobile travels through Poland and Germany, informing the outside world about Słubfurt and inviting them to visit. If requested, it can even go as far afield as New York or Beijing.

2008 roku zainteresowanie tak wzrosło, że na kolejną olimpiadę zgłosił się poza Słubfurtem i Gubien, także Zgörzelic i Bad Łęknau. Nawet nadodrzańska metropolia Szczettin wyraziła swoje zainteresowanie. Stadion olimpijski znajduje się pod mostem.

Edukacja

Już od przedszkola dwujęzyczność jest obowiązkiem w Słubfurcie. W szkołach uczniowie zmieniają język od przedmiotu do przedmiotu. Między sobą zmieniają jednak nawet ze zdania na zdanie albo używają obu języków w jednym zdaniu. Przez to rozbudował się specyficzny słubfurcki dialekt, naturalna mieszanka z języka polskiego i niemieckiego według reguł nowej, wspólnej gramatyki. Na przykład: „Jestem dzisiaj knapp z kasą" – irytujący zwrot, gdyż można fałszywie pomyśleć, że Słubfurtczyk jest skąpy.

Uniwersytety Viadrina i Collegium Słubfurticum zapewniają międzynarodową atmosferę w mieście, a w słubfurckiej bibliotece miejskiej możecie Państwo poczytać Mickiewicza i Goethego po niemiecku lub po polsku lub też wypożyczyć, ewentualnie podarować coś mediatece. Szczególnym zainteresowaniem cieszy się kierunek studiów Słubfurtologia na Wydziale Socjotechniki Manipulatywnej.
Na Słubfurckim Uniwersytecie Ludowym dowiecie się Państwo więcej nie tylko o przełomowych momentach polskiej, niemieckiej, europejskiej historii, ale nauczycie się Państwo „widzieć, słyszeć i czuć' Słubfurt, a także poznacie słubfurcki taniec w parach – trzy kroki w przód, dwa do boku, jeden do tyłu – przy tym zapieracie się Państwo pod boki.

Słubfurcki Uniwersytet Ludowy

Uniwersytet Ludowy ma już na karku ponad 90 lat i jest już staruszkiem w korowodzie słubfurckich instytucji kulturalnych. Ale jeśli się mu lepiej przypatrzyć, można dostrzec, że ten dziadzio pozostał w sercu młodzieniaszkiem. Jeśli słubfurcki obywatel/obywatelka między 0 a 90 rokiem życia chce się czegos nauczyć, musi tylko rozpytać się na SUL i tam już znajdą rozwiązanie. Oferta sięga od zaliczania dyplomów przez kursy językowe (słubfurcki jest łatwiejszy, niż się wydaje!), edukację zdrowotną, aż po kulturalną i rozwój własnej osobowości. To jeszcze długo nie wszystko, także technika do codziennego użytku,

Sogar die Odermetropole Szczettin hat Interesse angemeldet. Das Olympiastadion befindet sich unter der Brücke.

Bildung

Bereits im Kindergarten ist in Słubfurt Zweisprachigkeit Pflicht. In den Schulen wechseln die SchülerInnen von Fach zu Fach die Sprache. Untereinander jedoch wechselt man von Satz zu Satz, manchmal sogar mitten im Satz die Sprache. Dadurch hat sich bereits der Słubfurter Dialekt herausgebildet, ein natürliches Gemisch deutscher und polnischer Begriffe mit dem Ansatz einer neuen gemeinsamen Grammatik. Ein Beispiel: „Jestem dzisiaj knapp z kasą" – eine irritierende Redewendung, denn man könnte fälschlicherweise denken, der Słubfurter sei geizig.

Die Universitäten Viadrina und Collegium Słubfurticum sorgen für ein internationales Flair in der Stadt und in der Słubfurter Stadtbibliothek können Sie Mickiewicz und Goethe auf Deutsch oder Polnisch lesen, oder aber in der Mediathek etwas ausleihen oder spenden. Besonderen Zulauf hat der Studiengang Słubfurtologie an der Fakultät für Manipulative Soziotechniken.
In der Słubfurter Volkshochschule erfahren Sie nicht nur mehr über die Eckpfeiler polnischer, deutscher, europäischer und Słubfurter Geschichte, sondern lernen „Słubfurt sehen", „Słubfurt riechen", „Słubfurt hören" und den Słubfurter Partnertanz: drei Schritte vor, zwei zur Seite, einen zurück – und dabei stemmen Sie bitte die Hände in die Hüften.

Die Słubfurter Volkshochschule

Die Volkshochschule ist mit ihren 90 Jahren auf dem Buckel ist schon eine alte Dame im Reigen der Słubfurter Kultureinrichtungen. Aber wenn man genauer hinschaut, kann man entdecken, wie jung sie im Herzen geblieben ist. Will der/die Słubfurter BürgerIn zwischen 0 und 90 Jahren etwas lernen, braucht er/sie nur in der VHS nachfragen und schon wird nach Lösungen gesucht. Das Angebot reicht vom nachholen von Schulabschlüssen über Sprachkurse (Słubfurtisch ist leichter als gedacht!), Gesundheitsbildung bis hin zur kulturellen und Persönlichkeitsbildung. das ist aber noch längst nicht alles, auch die neuen Alltagtechniken, wie klickern am Rechner (natürlich fachmännisch), digitales fotografieren oder Familienbildung stehen auf dem Programm. Besonderes Augenmerk wird auf das Heimatbewusstsein der

KANTOR
INFO
KANTOR

Foto: Uta Kurzwelly

jak obsługa komputera (naturalnie fachowa), cyfrowa fotografia lub zakładanie rodziny są w programie. Szczególna uwaga skierowana jest na budowanie świadomości ojczyzny wśród Słubfurtczyków, „Dookoła Słubfurtu" daje ku temu wyjątkową okazję. Odwiedzane są w ramach tego seminarium miejsca, których nie widzi się na co dzień, takie jak np. międzynarodowa kwatera nietoperzy, fabryka kluchów, zajezdnia tramwajowa, itp.

Gospodarka

Region przygraniczny jest słabo rozwinięty gospodarczo. Aby temu przeciwdziałać powołano do życia Słubfurcki Związek Gospodarczy, Słubfurcką Izbę Handlową i Przemysłową, a także Rzemieślniczą.

Związek Gospodarczy patronuje m.in. dwujęzycznemu szkoleniu prowadzonemu przez personel usługowy i handlowy, a także wspiera sklepy z sygnowanymi przez nich produktami. Od czasu powstania Słubfurtu notowana jest tendencja zwyżkowa w rozwoju gospodarki. Zdefiniowana na nowo przestrzeń miejska wzbudza ciekawość. Aktualnie kładziemy nacisk na rozwój turystyki.

Poza tym panuje zasada: Słubfurt razem ze swymi obywatelami/obywatelkami stanowi kapitał, który należy cenić i z którym zręcznie się obchodzimy, aby każdy mógł wnieść w ten projekt swoje różnorodne doświadczenia i zdolności.

TURYSTYKA

Słubfurcka Informacja Turystyczna nie tylko atrakcyjnie przedstawia transkulturową przestrzeń Słubfurtu, ale także jako centrum turystyczne oferuje korzystne cenowo wycieczki w najbliższe okolice - nad Jezioro Łagowskie, bunkry i rezerwat nietoperzy w Międzyrzeczu, kostrzyńską starówkę, zamek w Neuhardenberg, nad Helenesee, Schlaubetal oraz na łono natury po obu stronach Odry. Szczególnie godny zobaczenia jest przełom Warty, który nadał regionowi nowe imię, "Nowa Amerika", symbol przełomu i nowego początku, które wciąż nawracają. Zainteresowany zwiedzający może wziąć udział w oprowadzaniu przez miasto, na które składają się m.in. odwiedziny w rezerwacie nietoperzy, zwiedzanie Lichtspieltheater der Jugend/ Młodzieżowego Teatru Świateł, muru miejskiego, uniwersytetu, Marienkirche, z jego wyjątkowymi witrażami, przedstawiającymi narodziny Antychrysta i jeszcze wiele innych atrakcji. Odra nęci w szczególny sposób. Żądnym Słubfurter gelegt, „ słubfurt on tour" bietet Entdeckungen der besonderen Art. Es werden Orte in Słubfurt besucht, die man im Alltag nicht zu sehen bekommt wie z.B. das internationale Fledermausquartier, Hefekloßfabrik, Straßenbahndepot u.v.m.

Wirtschaft

Die Grenzregion ist eine wirtschaftlich schwache Region. Um dieser schwierigen Situation zu begegnen, wurden der Słubfurter Wirtschaftsverband, die Słubfurter Industrie- und Handelskammer, wie auch die Słubfurter Handwerkskammer gegründet.

Der Słubfurter Wirtschaftsverband betreut unter anderem die zweisprachige Schulung von Dienstleistungs- und Verkaufspersonal und unterstützt die Geschäfte bei der Ausschilderung ihrer Waren. Seit der Entstehung der Stadt Słubfurt ist ein Aufwärtstrend zu verzeichnen. Die Neudefinierung unseres Stadtraumes macht neugierig. Aktueller Schwerpunkt ist die Entwicklung des Tourismus.

Ansonsten gilt: Słubfurt mit seinen EinwohnerInnen ist unser Kapital, das sich zu schätzen lohnt und mit dem wir hier geschickt umgehen, damit sich jeder hier maximal mit seinen unterschiedlichen Erfahrungen und Fertigkeiten einbringen kann.

Tourismus

Die Słubfurt Tourist Information macht den Gästen nicht nur den transkulturellen Stadtraum mit seinen Besonderheiten schmackhaft, sondern versteht sich als preisgünstiges touristisches Zentrum für Ausflüge und Unternehmungen in die nähere Umgebung, an die Seen von Łagów, die Bunkeranlagen und das Fledermausreservat bei Międzyrzecz, die Küstriner Altstadt, das Schloss von Neuhardenberg, den Helenesee, das Schlaubetal und die wunderbare Natur auf beiden Seiten der Oder. Besonders sehenswert ist der Warthebruch, das der ganzen Region seinen Namen gab: „Nowa Amerika", ein Symbol für Aufbruch und Neuanfang, immer wieder.

Der neugierige Besucher kann auch an einer Stadtführung durch Słubfurt mit Besichtigung des Fledermausberges, des Lichtspieltheaters der Jugend, der Stadtmauer, der Universität, der Marienkirche mit ihren außergewöhnlichen Fenstern und der Darstellung der Geburt des Antichristen und vielen weiteren Attraktionen teilnehmen. Die Oder hat ihre besonderen Reize. Im Sommer empfiehlt sich für Abenteuerlustige Wildwasserpaddeln, im Winter Eisschollenhüpfen.

przygód poleca się wiosłowanie latem i skakanie po krze lodowej zimą.

Słubfurckie kino wyświetla codziennie filmy dokumentujące czas przed Słubfurtem, ale także aktualne projekty, rozpatrujące miasto z najróżniejszych stron. W ten sposób każdemu turyście umożliwiony został wgląd w styl bycia, rzeczywistość i wizje miasta oraz jego mieszkańców. Szczególnie ulubiony jest serial „Miejsce zbrodni – Słubfurt", który zmienia się co miesiąc i który samych Słubfurtczyków ściąga przed telewizor, powstrzymując od niedzielnego spaceru. Ulubione filmy z czasów „przed Słubfurtem" to „Halbe Treppe" i „Lichter". Szczególnie ten ostatni dokumentuje w poetycki sposób nadgraniczne problemy, które Słubfurtczycy znają już tylko z innych państw.

Informacja Turystyczna objeżdża swym wehikułem Polskę i Niemcy, ale na zaproszenie podróżuje też do Nowego Jorku i Pekinu.

Das Słubfurter Kino zeigt täglich Filme, die die Zeit vor Słubfurt dokumentieren, aber auch laufende Projekte, die Słubfurt von allen Seiten betrachten. So kann sich jeder Tourist ein Einblick verschaffen in Lebensart, Realität und Visionen der Stadt und ihrer Bewohner. Besonders beliebt ist der „Tatort Słubfurt", der monatlich wechselt und die Słubfurter selbst vom sonntäglichen Pendant in der Glotze abhält. Beliebte Filme aus der „Vorzeit" von Słubfurt sind „Halbe Treppe" und „Lichter". Besonders letzterer dokumentiert auf poetische Weise alte Grenzprobleme, die den Słubfurtern heute nur aus anderen Ländern bekannt sind.

Mit Ihrem Infomobil fährt die Touristeninformation durch Polen und Deutschland, reist aber auch auf Einladung bis nach New York oder Peking.

Foto: Michael Kurzwelly

Słubfurt by night

CineStar
Der Fil

Foto: Uta Kurzwelly

WYWIAD Z KINGĄ LEBUS

Kierownik biura marketingu miasta Słubfurt
(STI= Informacja Turystyczna Słubfurtu, KL= Kinga Lebus)

STI: Pani Kingo, od kilku miesięcy siedziba biura marketingu Słubfurtu znajduje się w nowym budynku na moście granicznym. Jakie znaczenie symboliczne ma to dla Pani?
KL: Żadne. Moją pracę można wykonywać wszędzie.
STI: Poproszę jaśniej?
KL: To, że siedziba biura znajduje się obecnie na moście nadodrzańskim jest wymysłem Władysława Müllera, nadburmistrza Słubfurtu. On widocznie potrzebuje jeszcze tej symboliki mostu. Ja już nie.
STI: Dlaczego?
KL: Ponieważ chodzi tu o produkt. Jeśli produkt się sprawdza, nie potrzebuje on żadnej symboliki. Słubfurt funkcjonuje, Słubfurt jest marką znaną daleko poza regionem nadodrzańskim. Wcześniej Słubfurtczycy wybierali się na granicę niemiecko-holenderską żeby sprawdzić jak może wyglądać życie w mieście bliźniaczym. Dziś to do nas przyjeżdżają delegacje z ukraińsko-polskich obszarów przygranicznych, z Gori-

INTERVIEW MIT KINGA LEBUS

Leiterin des Büros für Stadtmarketing in Słubfurt
(STI = Słubfurt Tourist Information, KL = Kinga Lebus)

STI: Frau Lebus, seit einigen Monaten sitzt das Słubfurter Amt für Stadtmarketing im neuen Gebäude auf der Oderbrücke. Wie symbolisch ist das für sie?
KL: Gar nicht. Meinen Job kann man überall machen.
STI: Das müssen sie uns erklären.
KL: Dass wir jetzt auf der Oderbrücke sitzen, ist auf dem Mist von Wladyslaw Müller, dem Oberbürgermeister von Słubfurt, gewachsen. Der braucht offenbar noch diese Brückensymbolik. Ich brauche sie nicht mehr.
STI: Warum?
KL: Weil es um das Produkt geht. Wenn das Produkt stimmt, braucht es keine Symbolik. Słubfurt stimmt, Słubfurt ist eine Marke, die weit über die Oderregion hinaus bekannt ist. Früher gingen die Słubfurter an die deutsch-holländische Grenze, um zu sehen, wie das Leben in einer Doppelstadt funktionieren kann. Heute kommen Delegationen aus dem ukrainisch-polnischen Grenzgebiet zu uns, aus Gorizia und Nowa Gorica an der

AN INTERVIEW WITH KINGA LEBUS

Director, Słubfurt Office of City Marketing

(STI = Słubfurt Tourist Information, KL= Kinga Lebus)
STI: Mrs. Lebus, for several months now the Słubfurt Office for City Marketing has been based in the new building on the Oder bridge. How symbolic is this for you?
KL: Not at all. I could do my job anywhere.
STI: You have to explain this.
KL: That we are based on the Oder bridge goes back only to Wladyslaw Müller, the former mayor of Słubfurt. Obviously he still needed this symbolism with bridges. I don't need it anymore.
STI: Why?
KL: Because the focus is on the product. If the product is alright, there is no need for symbolism. Słubfurt is on-target; it is a brand which is known well beyond the Oder region. In former times, the Słubfurters went to the German-Dutch border in order to see how life could be in a "twinned" city. Today, delegations come to us – from the Ukrainian-Polish border region, from Gorizia and Nowa Gorica on the Italian-Slovenian border, and from Belfast.
STI: And do tourists come here too?
KL: What a question! Certainly, we are the center of Europe.
STI: What do you answer when asked what Słubfurt is all about?

Foto: Michael Kurzwelly

cii i Nowej Goricy na granicy włosko-słoweńskiej, z Belfastu.
STI: Także turyści?
KL: Co za pytanie. Oczywiście. Jesteśmy środkiem Europy.
STI: Co im Pani odpowiada, gdy pytają czym jest Słubfurt?
KL: Normalnością. Słubfurt stał już się normalnością. Jej częścią jest również to, że dawnych pionierów Słubfurtu w międzyczasie zaczęła już irytować ogromna ilość ludzi przechodzących przez most. Wcześniej można tam było jeszcze pogrążyć się w myślach, dziś jest się tylko wszędzie potrącanym.
STI: Polsko-niemiecki galimatias przyciąga turystów?
KL: Nie ma Pan pojęcia jak nudno stało się w międzyczasie tam, gdzie klepie się tylko po polsku, albo po niemiecku.
STI: Natura nie gra tu już żadnej roli?
KL: Nie bardzo. Na początku jeszcze próbowaliśmy zaangażować sąsiednie gminy w naszą koncepcję marketingową, ale Lubuszanie i Rzepinianie podążają swoimi własnymi drogami i w międzyczasie założyli już związek turystyczny „Dookoła Słubfurtu". Spokój zamiast zgiełku - to ich obecne hasło re-

italienisch-slowenischen Grenze, aus Belfast.
STI: Kommen denn auch Touristen?
KL: Sie stellen Fragen. Natürlich. Wir sind der Mittelpunkt Europas.
STI: Was antworten Sie ihnen, wenn sie gefragt werden, was Słubfurt sei.
KL: Normalität. Słubfurt ist inzwischen Normalität. Dazu gehört auch, dass die ehemaligen Pioniere von Słubfurt inzwischen genervt sind über die vielen Leute, die über die Brücke gehen. Früher konnte man da noch seinen Gedanken nachhängen, heute wird man überall angerempelt.
STI: Ein deutsch-polnisches Gerempel zieht die Touristen an?
KL: Sie ahnen ja gar nicht, wie langweilig es inzwischen dort ist, wo nur auf deutsch oder auf polnisch gerempelt wird.
STI: Spielt die Natur keine Rolle mehr.
KL: Nicht wirklich. Am Anfang haben wir noch versucht, die ganzen Umlandgemeinden in unser Marketingkonzept einzubeziehen. Aber die Lebuser oder Rzepiner gehen inzwischen eigene Wege und haben den Tourismusverband „Rund um Słubfurt"

klamowe. Mnie nie powinno to obchodzić.
STI: Słubfurt City jest więc celem turystyki miejskiej?
KL: Z Nowym Jorkiem bym nas jeszcze nie porównywała...
STI: Ale z Berlinem?
KL: Musiałby Pan zobaczyć ilu Berlińczyków przyjeżdża do Słubfurtu. Jak gdyby nie mieli u siebie wystarczająco „multi-kulti".
STI: Papierosy nadal są tu tanie.
KL: Cóż tam znowu. Oni szukają tu całkiem nowych doznań. Wiedzą, że tu można zaznać całkiem szczególnych doświadczeń - nie wiedzieć już kim się jest: Niemcem czy Polakiem, cudzoziemcem czy tubylcem, obcym pierwszego, czy drugiego stopnia. To im dostarcza nowych wibracji. A propos. Właśnie wczoraj byli tu Fatih Akin i Sibel Kekilli. Będą kręcić w Słubfurcie „Głową w mur II".
STI: A jak reagują Frankiczanie na ten cały rwetes?
KL: Ma Pani na myśli tych, którzy połączyli złe cechy Frankfurtczyków i Słubiczan? Wyemigrowali, tam gdzie jeszcze mogą być tacy, jacy są, do Bawarii lub w Tatry. Albo się dopasowali.
STI: Jakie są Pani cele na ten rok?
KL: Mniej pracy.
STI: A Pani obawy?
KL: Że ci w Berlinie i w Warszawie wpadną kiedyś na pomysł przeniesienia swoich siedzib rządowych tu, na nasz most graniczny.
STI: Pani Kingo, dziękujemy bardzo za rozmowę.

Rozmowę z Kingą Lebus prowadził Uwe Rada.

gegründet. Ruhe statt Trubel, damit werben die jetzt. Mir solls egal sein.
STI: Słubfurt City ist also ein Ort für Städtetouristen.
KL: Mit New York würde ich uns noch nicht vergleichen wollen...
STI: Aber mit Berlin.
KL: Sie müssten mal sehen, wie viele Berliner nach Słubfurt kommen. Als ob die bei ihnen nicht genug Multi-Kulti hätten.
STI: Die Zigaretten sind hier immer noch billig.
KL: Ach was. Die wollen hier das ganz besondere Erlebnis. Die wissen, dass man hier die ganz besondere Erfahrung machen kann, nicht mehr zu wissen, wer man ist: Deutscher oder Pole, Ausländer oder Inländer, Fremder ersten oder zweiten Grades. Das bringt denen neue Vibrations. Übrigens. Gerade erst gestern waren Fatih Akin und Sibel Kekilli hier. „Gegen die Wand II" wird in Słubfurt gedreht.
STI: Wie reagieren die Frankicer auf diesen ganzen Rummel?
KL: Sie meinen die, die die schlechten Eigenschaften der Frankfurter mit denen der Słubicer verbunden haben? Die sind ausgewandert, wo sie noch sein können, wie sie sind, in Bayern oder in der Tatra. Oder sie haben sich angepasst.
STI: Was sind ihre Ziele für dieses Jahr?
KL: Weniger Arbeit.
STI: Und ihre Befürchtungen?
KL: Dass die in Berlin und Warschau irgendwann auf die Idee kommen, ihre beiden Regierungssitze hier auf der Brücke zusammen zu legen.
STI: Frau Lebus, wird danken Ihnen für das Gespräch.

Das Gespräch mit Kinga Lebus führte Uwe Rada

KL: Normalcy. Słubfurt has become just a normal part of life. One aspect of this is that the former Słubfurt pioneers have been getting irritated in the meantime by the crowds criss-crossing the border. In former times, you could stand and become lost in thought there; today you will be jostled.
STI: Does German-Polish jostling attract tourists?
KL: You really have no idea how boring it would be if jostling only happened in German or in Polish.
STI: And does nature no longer play a role?
KL: Not really. In the beginning we tried to incorporate all neighboring municipalities into our marketing concept. Since then the Lebusz or Rzepiners have gone their own way and founded the Tourism Association „Around Słubfurt ". Quiet instead of chaos is their new slogan. It matters less to me.
STI: So Słubfurt is a place for urban tourists?
KL: I still would not compare it with New York just yet.

STI: But how about with Berlin?
KL: You should see how many Berliners come to Słubfurt. As if they don't already have enough multicultural attractions.
STI: Cigarettes are still cheap here.
KL: Come off it. They come here looking for the extraordinary. In particular, they have heard that here you can experience a national disorientation: am I a German or a Pole, a foreigner or citizen, a stranger of the first or second degree? That excites them. By the way, just yesterday Fatih Akin and Sibel Kekilli were here. The sequel to their film "Head On" will be shot in Słubfurt.
STI: How do the Frankicers respond to this hype?
KL: Do you mean those who have combined the bad habits of both Frankfurters and Słubicers? They have emigrated to Bavaria or the Tatra Mountains, where they can still hang on to their habits. Or they have assimilated.
STI: What are your objectives this year?
KL: Less work.
STI: And your fears?
KL: That Berlin and Warsaw could somehow get the idea to move their seats of government to the Oder bridge.
STI: Mrs. Lebus, thank you for the interview.

Kinga Lebus was interviewed by Uwe Rada.

Foto: Michael Kurzweilly

JEDZENIE & PICIE
ESSEN & TRINKEN
EAT & DRINK

Foto: Michael Kurzweilly

Ponieważ jak głosi przysłowie, do serca przez żołądek, cenimy w Słubfurcie kulinarne pyszności i ich wymianę. W lokalnej prasie można zwykle znaleźć w rubryce „Smacznego - Guten Apetit" zaproszenia z różnym menu.
Ponieważ wdrażanie nowego języka to proces, karty dań są zawsze dwujęzyczne i zaprasza się zwykle tego obywatela, którego „głównym językiem" się nie mówi.
Tak więc smakosz czy smakoszka stają przed obcymi drzwiami i są zapraszani do stołu. Rękami, nogami i kciukami wymienia się receptami, życiowymi mądrościami i plotkami. Ta akcja jest tak popularna, że miejskie lokale strasznie muszą się namęczyć, aby przyciągnąć do siebie swoich mieszkańców. Ale to ożywia handel.

Typowe potrawy słubowe

Pierogi (przepis podstawowy):

Opis: Pierogi to potrawa z „ciasta makaronowego" wypełnionego farszem. Sposób ich przyrządzania i nadzienia różnią się w wielu regionach Polski. Pierogi to tradycyjne ciasto obrzędowe - są stałym elementem polskich i rosyjskich uroczystych posiłków. Powszechnie spożywane są również na słodko.
Składniki: 2 szklanki mąki, 1 jajko, 1 łyżka oleju, 3-5 szklanek ciepłej wody, szczypta soli.
Przygotowanie: Wszystkie składniki (mąkę, jajko, olej, szczyptę soli i wodę) wsypać/ wlać do miski i wymieszać do momentu aż powstanie ciasto. Ciasto powinno się łatwo

Weil Liebe ja bekanntlich durch den Magen geht, wird in Słubfurt viel Wert auf kulinarische Köstlichkeiten und Austausch gelegt. Da gibt es in der Lokalpresse regelmäßig unter „Smacznego – Guten Appetit" Einladungen zu speziellen Menüs. Da die Anbahnung der gemeinsamen Sprache noch immer ein Prozess ist, gibt es die Speiseangebote immer zweisprachig und geladen ist man jeweils zu dem, dessen „Hauptsprache" man nicht spricht. Der jeweilige Koster und die Verkosterin stehen also vor einer fremden Tür und werden an die Tafel geladen. Mit Händen, Füßen und Gaumen tauscht man Rezepte, Lebensweisheiten oder bei Belieben den jeweiligen Stadttratsch aus. Diese Aktion ist so beliebt, dass die Stadtkneipen schon arg zu tun haben, um ihre Bewohner anzulocken. Aber das belebt das Geschäft.

Typische Słuber Gerichte

Pierogi - Piroggen (Grundrezept):

Beschreibung: Piroggen (Pierogi) sind gefüllte Teigtaschen oder auch Fleischpasteten aus Nudelteig. Die Art der Herstellung, Füllungen variiert von Region zu Region. Pierogi sind ein beliebter Bestandteil von polnischen und russischen Festmahlzeiten. Es gibt sie aber auch als süße Variante.
Zutaten: 2Glas Mehl, 1 Ei, 1EL Öl, 3/5Glas warmes Wasser, 1Prise Salz
Zubereitung: Alle Zutaten (Mehl, Ei, Öl, Prise Salz und Wasser) in eine Schüssel geben und zu einem Teig verrühren.

Because the best way to the heart is through the stomach, in Słubfurt, as you will see, much to-do is made over culinary delicacies and their exchange. In our local publication "Smacznego – Guten Appetit," you will regularly find invitations to special meals. Because the development of a common language is still a work-in-progress, the invitations will be bilingual. You will always be invited to a home with a different native language than your own. Therefore, hands, feet and the palate will be necessary for exchanging recipes, worldly wisdom and gossip. The local pubs find it challenging to attract a full house with such competition as this well-loved home entertainment. But then, this is the essence of a market economy.

Typical Słuber Recipes

Pierogi

Description:Pierogi are pastries with filling – also called meat pies – made from pasta dough. Recipes for the dough and filling vary from region to region. Pierogi is a popular dish and features heavily in Polish and Russian banquets. There is also a sweet version.
Ingredients: 2 cups flour, 1 egg, 1 tablespoon oil, 3-5 cups warm water, 1 pinch of salt
Instructions: Put all ingredients (flour, egg, oil, pinch of salt and water) in a bowl and mix until it becomes a dough. You should be able

ugniatać, jeśli jest zbyt suche, należy dodać jeszcze trochę ciepłej wody. Gdy ciasto jest już wyrobione, dzieli się je na kawałki, by móc je łatwiej rozwałkować. Aby je rozwałkować, należy posypać mąką płaską powierzchnię (np. blat kuchenny), położyć na nią ciasto i wałkować wałkiem do ciasta na szerokość max. 1,5 mm. Z rozwałkowanego ciasta wycina się następnie szklanką koła. W środku wyciętych okręgów umieszcza się małe porcje nadzienia (nie za dużo, żeby potem nie wypadło przy lepieniu). Okręgi trzeba następnie zgiąć na pół i zlepić po brzegach. Po wyrobieniu całego ciasta, należy pozbierać jego resztki i zlepić w jedną całość, rozwałkować ją itd. do momentu aż całe ciasto zostanie już wyrobione. Gdy pierogi są już gotowe, zagotować wodę w dużym garnku i dodać do niej łyżkę soli oraz 2-3 łyżki oleju. Gotować na wolnym ogniu, dodając stopniowo pierogi- porcjami, żeby się nie lepi-

Der Teig sollte sich leicht kneten lassen, falls er zu trocken ist, kann man noch ein wenig warmes Wasser zufügen. Wenn der Teig fertig ist teilt man ihn in kleinere Teile um das Ausrollen zu vereinfachen. Zum Ausrollen bestäubt man eine ebene Fläche (z.B. die Arbeitsplatte) mit Mehl, legt einen Teil des Teigs auf die bestäubte Fläche und rollt ihn mit einem Nudelholz auf eine Dicke von nicht mehr als 1,5mm aus. Aus dem ausgerollten Teig stanzt man mit dem Rand eines Glases Kreise aus. In die Mitte der Kreise legt man kleine Portionen der Füllung (aber nicht zu viel weil die Füllung sonst beim Falten aus der Pirogge herausquillt). Die Teigkreise in der Mitte falten und die Ränder mit den Fingern zusammenpressen. Den, nach dem Ausstanzen, übrigen Teig wieder zu einer Kugel kneten und erneut ausrollen, bis der Teig aufgebraucht ist. Mit den übrigen Teilen des Teigs genauso verfahren. Wenn die Piroggen fertig sind, wird Wasser in einem großen Topf aufgekocht, in das 1 Esslöffel Salz und 2-3 Esslöffel Öl dazugegeben werden. Dann die Temperatur verringern, sodass das Wasser nur noch leicht köchelt. Dann legt man die Piroggen, eine nach der anderen, Portionsweise, ins Wasser, damit sie nicht zusammenkleben. Zuerst gehen die Piroggen im Topf unter. Wenn sie nach einiger Zeit (ein paar Minuten) wieder auftauchen, können sie etwa 10 Sekunden später vorsichtig aus dem Wasser genommen werden. Nachdem alle Piroggen aus dem Wasser geholt wurden, kann die nächste Portion ins Wasser.

to easily knead the dough; if it is too dry, add a little warm water. When the dough is ready, divide it into smaller parts to make it easier to roll out. To roll it out, spread flour on a flat surface, place a portion of the dough on top and roll it out with a rolling pin to a thickness of not more than 1.5 millimeters. Next, cut out circles from the dough using the rim of a glass. In the center of the circles, place small portions of the filling. Be careful not to overfill. Fold the circles in the middle and press the edges together with your fingers. Knead the remaining dough back into a ball and roll out again. Proceed likewise until all of the dough is used up. Next, boil water and add 1 tablespoon of salt and 2-3 tablespoons of oil. Reduce the temperature so that the water simmers lightly. Place the pierogi one after the other into the water, taking care that they do not stick together. The pierogi should first stay down underwater. When they pop up to the surface after a couple of minutes, you can gently remove them about 10 seconds later. After each batch of pierogi is out of the water, the next batch can be added.

Comments: For the filling - depending on the recipe, mincemeat, cottage cheese, white farmer's cheese, bacon, potatoes, cabbage (or sauerkraut) or fruit can be used.

The pierogi can be cooked in hot, but not boiling water, or can be fried in a pan with lard. Like the Russian pelmeni, pierogi sometimes are served with fried onions and/or sour cream.

ły. Na początku pierogi zanurzają się na dno garnka, gdy (po paru minutach) się wynurzą, można je (już po ok. 10 sekundach) wyjmować z wody. Gdy jedna porcja pierogów zostanie ugotowana, do wody można wrzucić następną.
Uwagi: Jako farsz można zastosować (w zależności od recepty) m.in.: mięso mielone, twaróg, słoninę, ziemniaki, kapustę (także kiszoną) lub owoce.
Pierogi gotuje się, po zagotowaniu wody, na wolnym ogniu lub smaży na patelni na smalcu wieprzowym. Podobnie jak rosyjskie pielmieni, pierogi można okrasić smażoną cebulką i/lub polać kwaśną śmietaną.

Bigos – polski gar kapusty

Bigos jest narodową potrawą Polaków.

Opis: Podstawowymi składnikami są kapusta kiszona, biała kapusta i (suszone) grzyby (np. leśne) oraz suszone śliwki, a także wieprzowina, kiełbasa krakowska lub śląska w różnych ilościach oraz ewentualnie ziemniaki.
Tak jak zwykle przy tego typu daniach, składniki zmieniały się w przeszłości, w zależności od dostępności i okazji. Bigos chętnie gotuje się „na zapas", ponieważ za każdym odgrzaniem smakuje lepiej.
Składniki: 750g kapusty kiszonej, 750g białej kapusty, 350g łopatki wieprzowej, 350g piersi z indyka, 1 szklanka czerwonego wina wytrawnego, 40g suszonych grzybów, 250g kiełbasy śląskiej, 2 cebule, 4 ziarna jałowca, 1 listek laurowy, 3 ziarna ziela angielskiego, 30g smalcu, 1/2l wody, 4 ziarna pieprzu, sól, 4 suszone śliwki
Przygotowanie: Suszone grzyby i suszone śliwki namoczyć najpierw w oddzielnych miskach. Białą kapustę posiekać drobno, kapustę kiszoną odsączyć na sitku. Pokroić mięso i

Foto: Uniseminar Stubfurt (x2)

Bemerkungen: Für die Füllung wird je nach Rezept Gehacktes, Quark, weißer Bauernkäse, Speck, Kartoffeln, Weißkohl (auch Sauerkraut) oder Obst üblich.
Die Piroggen garen in heißem, nicht mehr kochendem Wasser oder werden in einer Pfanne mit Schweineschmalz gebraten. Ähnlich wie die russischen Pelmeni werden Pierogi manchmal mit gebratenen Zwiebeln und/oder saurer Sahne angerichtet.

Bigos - polnischer Krauttopf

Bigos ist das polnische Nationalgericht.

Beschreibung: Grundzutaten sind Sauerkraut, Weißkohl und (getrocknete) Pilze (z.B. Waldpilze) und Trockenpflaumen, sowie Schweinefleisch, Krakauer oder Schlesische Wurst in unterschiedlichen Mengen und auch gelegentlich Kartoffeln.
Wie bei den meisten derartigen Gerichten wurden die Zutaten in der Vergangenheit je nach Vorhandensein und Anlass variiert. Bigos wird gern „auf Vorrat" gekocht, da er beim wiederholten Aufwärmen immer besser schmeckt.
Zutaten: 750g Sauerkraut, 750g Weißkohl, 350g Schweineschulter, 350g Putenbrust, 1 Glas trockenen Rotwein, 40g getrocknete Pilze, 250g Schlesische Wurst, 2 Zwiebeln, 4 Wacholderkörner, 1 Lorbeerblatt, 3 Korn/Körner Piment, 30g Schmalz,

Bigos

Bigos is the Polish national dish.

Description: Basic ingredients are sauerkraut, cabbage, (dried) mushrooms and prunes as well as pork or sausage (Cracovian or Silesian varieties) in various amounts, and occasionally potatoes.Like most such dishes, the ingredients varied in the past depending on availability and the occasion. Bigos is often cooked in advance because it tastes better after it has been warmed up several times.
Ingredients: 50g sauerkraut, 750g cabbage, 350g pork shoulder, 350g of turkey breast, 1 cup dry red wine, 40g dried mushrooms, 250g Silesian sausage, 2 onions, 4 kernels of juniper, 1 bay leaf, 3 kernels of allspice, 30g lard, 1/2 l water, 4 kernels of pepper, salt, 4 prunes
Instructions: Soak the dried mushrooms and prunes in different bowls. Chop the cabbage and put the sauer-

BACKDOOR
Ordnung

Słubfurter Jugendkultur | obyczaje kultowe młodzieży Słubfurtu
Youth subcultures in Słubfurt

Foto: Izabela Gišić

kiełbasę na małe kawałeczki (ok. 1x1cm). Cebule przepołowić, pokroić w półokrągłe plastry i usmażyć ze smalcem na patelni. Kiedy cebula zarumieni się na złoto-brązowo, dodać mięso i smażyć, aż mięso także nabierze złoto-brązowego koloru. Posiekaną drobno białą kapustę i odsączoną kapustę kiszoną włożyć do jednego wielkiego garnka. Namoczone grzyby i śliwki pokroić na małe kawałeczki i wrzucić do garnka. Następnie dodać zawartość patelni (usmażone kawałki mięsa i kiełbasy oraz plastry cebuli). Na koniec dorzucić listek laurowy, ziarna ziela angielskiego, jałowca oraz pieprzu, polać winem i wodą. Wszystko gotować 2,5 godziny na małym ogniu, aż mięso stanie się miękkie. Pod koniec gotowania dodać soli do smaku. Podczas gotowania może wyparować naprawdę dużo wody. Ponieważ chodzi o danie gulaszopodobne, trzeba pilnować, aby bigos się nie przypalił. Jeśli to konieczne można dodawać wodę.

Uwagi: Bigos może być oczywiście skonsumowany zaraz po przygotowaniu, ale najlepiej smakuje po 2-3 dniach leżakowania w lodówce, gdy składniki bigosu mają czas rozwinąć swój aromat. Bigos tradycyjnie podawany jest z chlebem.

Alternatywnie można podawać bigos z różnymi rodzajami mięsa, jednakże mięso wołowe i cielęcina się nie nadają. Jeśli chodzi o rodzaj kiełbasy, to tu też nie ma wielu ograniczeń. Kiełbasa powinna zawierać sporo tłuszczu. Żaden rodzaj salami się jednak nie nadaje. Najlepsze są kiełbasy: frankfurcka, krakowska, czosnkowa.

1/2l Wasser, 4 Korn/Körner Pfeffer, Salz, 4 Trockenpflaumen

Zubereitung: Trockenpilze und Trockenpflaumen zunächst in verschiedenen Schüsseln einweichen. Weißkohl klein hacken, Sauerkraut in ein Sieb geben und abtropfen lassen. Fleisch und Wurst in kleine Stückchen schneiden (ca. 1x1 cm). Zwiebeln halbieren, in halbe Ringe schneiden und auf dem Schmalz in der Pfanne anbraten. Wenn die Zwiebeln goldbraun sind, gibt man das Fleisch hinzu und brät das Ganze bis das Fleisch auch schön golden angebraten ist. Den klein gehackten Weißkohl und das abgetropfte Sauerkraut in einen großen Topf geben. Die eingeweichten Pilze und Pflaumen in kleine Stücke schneiden und mit in den Topf geben. Der Inhalt der Pfanne (angebratene Fleisch- und Wurststückchen, Zwiebelringe) wird ebenfalls in den Topf gegeben. Anschließend noch das Lorbeerblatt, die Pimentkörner, die Wacholderkörner und die Pfefferkörner hinzufügen und mit dem Rotwein und einem halben Liter Wasser übergießen. Das Ganze 2,5 Stunden leicht köcheln lassen bis das Fleisch weich ist. Vor Ende der Kochzeit mit Salz abschmecken. Während der Kochzeit kann recht viel Flüssigkeit verdunsten. Da es sich aber um einen Eintopf handelt ist darauf zu achten, dass der Bigos nicht anbrennt. Falls nötig kann der Topf immer mit etwas Wasser aufgefüllt werden.

Bemerkungen: Bigos kann selbstverständlich gleich nach dem Kochen verzehrt werden. Am besten schmeckt er aber wenn man ihn nach dem Abkühlen 2-3 Tage im Kühlschrank lagert, damit die Zutaten Zeit haben ihr Aroma zu entfalten. Bigos wird traditionell mit rustikalem Bauernbrot serviert.

kraut in a colander and let it drain. Cut the meat and sausage into small pieces (1x1 cm). Halve the onions, chop into half-circles and fry in a pan with lard. When the onions are golden brown, add the meat and fry everything until the meat is golden and nicely browned. Put the chopped cabbage and drained sauerkraut into a large pot. Chop the soaked mushrooms and prunes into small pieces and add them to the pot. Put the contents of the pan (fried meat, sausage, onion) into the pot as well. Next, add the bay leaf, allspice, juniper, pepper, red wine and the water. Simmer everything for about 2 ½ hours or until the meat is soft. Before the cooking time is over, add salt to taste. As it cooks, a great deal of liquid will likely evaporate. Make sure that the bigos does not stick to the pot. If necessary, the more water can be added.

Comments: Bigos can be eaten immediately after cooking, but it tastes best when refrigerated 2-3 days after cooling so that the flavors have time to develop. Bigos is traditionally served with farmer's bread.

Alternately, bigos can be prepared with different types of meat depending on preference, but beef and lamb are not suitable. There are further restrictions with regards to the meat. It should have a high fat content, and not all types of salami are suitable. The following varieties of sausage are suitable: Frankfurt, Cracow and garlic sausages.

Typowe potrawy dzielnicy Furt

Wędzony schab z knedlami i kapustą kwaszoną

Składniki (5 osób): Kasseler – schab wędzony (surowy), 3 drobno posiekane cebule, 2 pokrojone pomidory, 3 ziarenka ziela angielskiego, pieprz i (ewentualnie) sól, olej

Przygotowanie: Rozgrzać odrobinę oleju w garnku i przesmażyć schab na obu stronach. Dodać cebule i ziele angielskie. Kiedy schab jest już gotowy, dolać wody. Po jej wyparowaniu doprawić (solić dopiero na końcu) i ponownie dolać wody tak, żeby mięso było w całości zakryte. Dusić w średniej temperaturze ok. 1 do 1,5 godziny. Po upłynięciu podanego czasu wyjąć mięso, poczekać aż ostygnie i dopiero wtedy pokroić na kawałki. W międzyczasie pozostały z duszenia olej podgrzać i dorzucić pokrojony schab. Podczas podgrzewania przygotować kwaszoną kapustę i knedle lub ziemniaki.

Smażone piersi z kaczki z czerwoną kapustą i knedlami

Składniki: 6 filetów z piersi kaczki ze skórką, sól, czarny pieprz, 15 g topionego masła, 1 gałka muszkatołowa, 1 gałązka rozmarynu, 20 g masła, 8 knedli (przyrządzone w połowie z bułki, w połowie z ziemniaków), 1,2 kg czerwonej kapusty

Przygotowanie: Rozgrzać piekarnik do 120 stopni. Masło rozpuścić na patelni a filety doprawić pieprzem i solą. Następnie usmażyć część filetów ze skórką na złoty kolor, pozostałą część lekko podsmażyć. Masło, gałkę muszkatołową oraz gałązkę rozmarynu wrzucić na patelnię, podlewając cały czas file-

Alternativ kann man dem Bigos verschiedene Fleischsorten, je nach Vorlieben zuführen, allerdings ist Rind- und Lammfleisch nicht geeignet. Auch was die Wahl der Wurst angeht ist gibt es nur wenig Einschränkungen. Die Wurst sollte über einen recht hohen Fettanteil verfügen. Alle Salamiarten sind jedoch nicht geeignet. Als Wursteinlage sind folgende Produkte möglich: Frankfurter, Krakauer, Knoblauchwurst.

Typische Furter Gerichte

Kasseler mit Sauerkraut und Klößen

Zutaten (5 Personen): großes Stück Kasseler (rohes Kasseler), 3 Zwiebeln geschält und in Scheiben geschnitten, 2 Tomaten in Stücke geschnitten, 3 Pimentkörner, Pfeffer und eventuell etwas Salz, ein wenig Fett, 10 Klöße (halb aus Semmeln und halb aus Kartoffeln)

Zubereitung: Ein wenig Fett in einem Topf erhitzen. Das Kasseler dazugeben und von allen Seiten anbraten. Anschließend die Zwiebeln und das Piment dazugeben. Nachdem alles schön angebraten ist, mit etwas Wasser ablöschen. Alles reduzieren lassen, danach etwas würzen (erst zum Schluss salzen). Nochmal mit Wasser auffüllen, so dass das Fleisch bedeckt ist. Bei geschlossenen Deckel und mittlerer Temperatur, das Kasseler ca. 1- 1 1/2 Std. gar ziehen lassen- nicht braten. Das Fleisch herausnehmen und etwas ruhen lassen, bevor man es in Scheiben schneidet. In der Zwischenzeit den Bratensaft mit etwas Stärke binden und nochmals kurz köcheln lassen. Die Kasselerscheiben zur Soße geben und darin kurz ziehen lassen. Währenddessen Sauerkraut und Klöße (oder Kartoffeln) zubereiten.

Typical Furter Recipes

Smoked Pork Chop (Kassler)

Ingredients: (5 servings) Large piece of raw Kassler (smoked pork chop), 3 onions, peeled and chopped, 2 tomatoes, chopped, salt and pepper, cooking fat

Instructions: Heat the fat in a saucepan. Add the smoked pork chop and brown it on both sides. Next, add the onions and peppers. When everything is browned, deglaze it with a little water. After some time, add the seasonings (except for salt, which should be added at the end). Add water again, this time so that the meat

Foto: Uhlsemin, Fotubfurt

ty roztopionym masłem. Patelnię wstawić do rozgrzanego piekarnika na 10-15 minut. W tym czasie przygotować knedle i czerwoną kapustę.

Menu dnia po słubfurcku

Śniadanie:
Radosny kolorowy omlet po słubfurcku I

Składniki: 2 jajka od słubfurckiej kury, 1 żółta papryka, 1 pomidor, zioła prowansalskie, creme fraiche, sól i pieprz
Przygotowanie: Rozbić jajka, posolić i dodać pieprzu. Do tego dodać paprykę pociętą w paski oraz pomidory pokrojone w kostkę, całą masę wlać na patelnię z tłuszczem. Powoli mieszać, nie obracając doprowadzić do wyrośnięcia. Omlet jest gotowy, gdy górna część jest błyszcząca i soczysta. Na koniec posypać ziołami prowansalskimi oraz dodać creme fraiche.

is covered. Cover with a lid and let it simmer on medium heat for about 1 to 1 ½ hours. Remove the meat and wait a little bit before cutting it into slices. In the meantime, let the sauce thicken the sauce and then simmer again. Put the pork chop back in the sauce and let it briefly marinade. Serve with sauerkraut and dumplings or potatoes.

Roasted Duck Breast

Ingredients: (6 servings), 6 duck breast fillets with skin, salt & black pepper, 1 sprig rosemary, 1 sprig thyme, 20g butter, Side dishes: 1.2 kg red cabbage, 8 dumplings;
Instructions: Preheat oven to 120 degrees Celcius. Heat butter in a pan and season the duck with salt and pepper. Pan-roast the duck breast gently with the skin side down until golden brown. Pan-roast the other side only briefly. Now add the seasonings and butter to the pan and pour butter repeatedly over the meat. Finally, let the pan with the meat cook 10-15 minutes in the oven. Best served with dumplings and red cabbage.

Foto: Uniseminar Słubfurt (x2)

Gebratene Entenbrust mit Rotkohl und Klößen

Zutaten (6 Personen): 6 Entenbrustfilets mit Haut, Salz, Schwarzen Pfeffer, 20g Butterschmalz, 1Rosmarinzweig, 1Thymianzweig, 20g Butter, 1,2 kg Rotkohl, 8 Klöße (halb aus Semmeln und halb aus Kartoffeln)
Zubereitung: Ofen auf 120 Grad vorheizen, in einer Pfanne Butterschmalz erhitzen und die Entenbrust mit Salz und Pfeffer würzen. Anschließend die Entenbrust mit der Hautseite in der Pfanne goldbraun anbraten und die Fleischseite nur kurz anbraten. Nun gibt man die Kräuterzweige und die Butter mit in die Pfanne, wobei die dann geschmolzene Butter mehrmals über das Fleisch gegossen wird. Letztlich die Pfanne für 10 -15 Minuten in den Ofen stellen und das Fleisch weitergaren lassen. Währenddessen Klöße und den Rotkohl zubereiten.

Das Słubfurt Tagesmenü

Frühstück:
Farbenfrohes Omelette Słubfurter Art I

Zutaten: 2 Eier der słubfurter Henne, 1 gelbe Paprika, 1 Tomate, Kräuter der Provence, Crème fraîche, Salz & Pfeffer
Zubereitung: Eier leicht aufschlagen und salzen und pfeffern. In Streifen geschnittene Paprika und gewürfelte Tomaten hinzugeben und die ganze Masse in eine heiße, gefettete Pfanne geben. Langsam umrühren und ohne Wenden zu Ende garen.

Radosny kolorowy omlet po słubfurcku II

Składniki: 2 jajka od słubfurckiej kury, 1 żółta papryka, 1 pomidor, zioła prowansalskie, sól i pieprz. Przygotowanie: Rozbić jajka, posolić i dodać pieprzu. Do tego dodać paprykę pociętą w paski oraz pomidory pokrojone w kostkę, całą masę wlać na patelnię z tłuszczem. Powoli mieszać, nie obracając doprowadzić do wyrośnięcia. Omlet jest gotowy, gdy górna część jest błyszcząca i soczysta. Na koniec posypać ziołami prowansalskimi.

Das Omelette ist fertig, wenn die Oberseite noch glänzend und saftig ist. Abschließend mit Crème fraiche und Kräutern der Provence anrichten.

Farbenfrohes Omelette Słubfurter Art II

Zutaten: 2 Eier der słubfurter Henne, 1 gelbe Paprika, 1 Tomate, Kräuter der Provence, Salz & Pfeffer
Zubereitung: Eier leicht aufschlagen und salzen und pfeffern. In Streifen geschnittene Paprika und gewürfelte Tomaten hinzugeben und die ganze Masse in eine heiße, gefettete Pfanne geben. Langsam umrühren und ohne Wenden zu Ende garen. Das Omelette ist fertig, wenn die Oberseite noch glänzend und saftig ist. Abschließend mit Kräutern der Provence anrichten.

Mittagessen:

Słubfurter Gemüse-Hackfleisch-Pfanne

Zutaten (für 4 Personen): 1kg gemischtes Hackfleisch (halb Rind, halb Schwein), 800 g Kartoffeln, 400 g Zucchini, Salz, Pfeffer, 100 ml Sahne, 1 Paprikaschote, 1 Dose geschälte Tomaten, Zwiebeln, 1 EL Tomatenmark, 1 Knoblauchzehe

Słubfurt Daily Menu

Breakfast:
Colourful omelet à la Słubfurt

Ingredients: 2 eggs, preferably from a Słubfurt hen, 1 yellow pepper, 1 tomato, Provençal herbs, crème fraiche, salt & pepper
Instructions: Mix the eggs gently and add salt and pepper. Add the sliced peppers and diced tomatoes and transfer the mixture into a hot, greased pan. Slowly stir and cook without turning it over. The omelets is ready when the top is still shiny and juicy. garnish the omelet with crème fraiche and Provençal herbs.

Lunch:

Słubfurter Stir-Fry

(4 servings)
Ingredients: 1 kg ground meat (half beef, half pork), 800g potatoes, 400g zucchini, salt, pepper, 100 ml cream, 1 bell pepper, 1 can peeled tomatoes, onions, 1 tablespoon tomato paste, 1 garlic clove;
Instructions: Wash the potatoes and boil them in water with salt. Chop the vegetables. Fry the meat in a pan with oil until it is crispy, then lightly brown the vegetables. Next, add the crushed clove of garlic and a tablespoon of tomato paste and briefly let it braise. Deglaze it with a little bit of water and add the peeled potatoes and cream.

Foto: Uta Kurzwelly

Obiad:

Słubfurcka mieszanka mięsno- warzywna dla 4 osób

Składniki: 1kg mieszanego mięsa mielonego (mięso wołowo-wieprzowe), 800 g ziemniaków, 400g cukinii, sól, pieprz, 100 ml śmietany, 1 papryka, 1 puszka pomidorów, cebula, 1 łyżeczka przecieru pomidorowego, 1 ząbek czosnku

Przygotowanie: Gotując umyte ziemniaki w mundurkach w osolonej wodzie, drobno kroimy warzywa. Po usmażeniu mięsa mielonego na patelni z olejem, dodajemy warzywa i cebulę, i razem podsmażamy. Następnie dodajemy posiekany ząbek czosnku i łyżeczkę przecieru pomidorowego. Z odrobiną wody dodajemy ziemniaki i 100 ml śmietany.

Kolacja:

Lekka kolacja wedle słubfurckiego sposobu

Składniki: 3-4 jajka, chleb pełnoziarnisty, świeży ser, świeży, pokrojony szczypiorek, duży pomidor, sól, czarny pieprz, ostra papryka, masło

Przygotowanie: Rozbić jajka, przyprawić ostrą papryką, wymieszać z solą i pieprzem (ewentualnie dodać małą ilość mleka). Następnie wlać na patelnię, na której jest roztopione już masło. Całość ciągle mieszać. Następnie rozsmarować na chlebie twarożek i dodać jajecznicę. Na koniec ozdabiamy kanapkę pokrojonymi pomidorami oraz posiekanym szczypiorkiem.

Dinner :

A light meal à la Słubfurt

Ingredients: 3-4 eggs, wholewheat bread, cream cheese, fresh chives, 1 large tomato, salt, black pepper, spicy paprika seasoning, butter;

Instructions: Crack the eggs, add the paprika, salt and pepper, followed by a dash of milk, and mix everything. Melt butter in a pan and add the mixture. Stir continuously over heat. Next spread the cream cheese on the bread and arrange the scrambled eggs on top. Garnish with sliced tomatoes and chives.

Zubereitung: Während die Pellkartoffeln gewaschen in Salzwasser kochen, wird das Gemüse kleingeschnitten. Nachdem das Hackfleisch in der Pfanne mit Öl kross angebraten wurde, wird anschließend das Gemüse und die Zwiebeln leicht mit angebraten. Als nächsten Schritt gibt man eine zerkleinerte Knoblauchzehe und einen Esslöffel vom Tomatenmark hinzu und lässt sie kurz anschmoren. Mit etwas Wasser abgelöscht werden zum Schluss noch die geschälten Kartoffeln und 100 ml Sahne hinzugefügt.

Abendessen:

Der leichte Abend nach Słubfurter Art

Zutaten: 3 - 4 Eier, Vollkornbrot, Frischkäse, Frisches Schnittlauch, 1 große Tomate, Salz, Schwarzen Pfeffer, Scharfes Paprikagewürz, Butter

Zubereitung: Eier aufschlagen, mit scharfem Paprikagewürz, Salz und Pfeffer würzen (und gegebenenfalls mit einem kleinen Schuss Milch) verrühren. Anschließend in die Pfanne geben, in der etwas Butter bereits geschmolzen ist. Kontinuierlich umrühren. Darauf folgend auf dem Brot den Frischkäse verstreichen und dann das Rührei geben. Abschließend die geschnittene Tomaten und Schnittlauch dazulegen bzw. verteilen.

Foto: Unisemina Słubfurt

JEDZENIE & PICIE – GDZIE ZJEŚĆ W SŁUBFURCIE?
Essen & Trinken – Wohin in Słubfurt?
Food & Drink – Where to Go in Słubfurt?

Restauracje / Restaurants / Restaurants

Hotel & Restaurant „Zur Alten Oder", Fischerstraße 32, 0180 2001341
China-Restaurant Shanghai, Logenstraße 6/ Straße der Bildung, 0335 531003
Restaurant Asia, Karl-Marx-Straße 187, 0335 543021
China Restaurant, Karl-Marx-Straße 186, 0335 5009997
Steakhouse Holzfäller, Karl-Marx-Straße 16, 0335 27814
Restaurant Fratelli, Brunnenplatz 1, 0335 4013934
Nirwana Indisches Restaurant, Marktplatz 3, 0335 534521
Auerbachs Restaurant, Große Scharrnstraße/ Ei-Zeit-Straße, 0335 23568
Słubfurter Kartoffelhaus, Holzmarkt 7/ Straße des Schweigens, 0335 530747
Oderspeicher Restaurant , Hanewald 9/ Straße des Schweigens, 0335 2839939-0
Restaurant Schroffensteins Darstellbar, Platz der Einheit 1, 0335 40100
Restaurant u. Cafe Am Kleistpark, Kleiststraße 7, 0335 55628-0
Kontor, Fischerstraße 40, 0335 538909
Ristorante O Sole Mio, Karl-Marx-Straße 181, 0335 537987
Ratskeller, Marktplatz 2, 0335 5009950
Turm 24 Hoch11,5
Ramzes, ul. Jedności Robotniczej 13, tel: (95) 758 37 35

Lokale gastronomiczne / Gaststätten / Quick Bites

Ratseck, Große Scharrnstraße 14 A/ Ei-Zeit-Straße, 0335 23568
Bistro „Am Packhof", Carl-Philipp-Emanuel-Bach-Straße 11, 0335 4015525
Haus des Handwerks, Bahnhofstraße 13, 0335 324573
Olympia, Große Scharrnstraße 60/ Ei-Zeit-Straße, 0335 5003141
Mensa im Gräfin-Dönhoff-Gebäude, Europaplatz 1, 0335 2849990
Goldene Kugel, Schmalzgasse 3, 0335 327428
Piccolo Mondo, Karl-Marx-Straße 180, 0335 3872
Gruba ryba - smażalnia ryb, ul. Mickiewicza 1a, tel. +48 502 630 629
Bistro „Zuzanna" (Oskar PPHU), ul. Przyjaźni 29a, tel. : (0-95) 758 01 93
Hotel/ Lokal gastronomiczny/ Kawiarnia/ Centrum Odnowy Biologicznej „Anka", Pl. Przyjaźni 7, tel. 095 758 23 36

Fast Food / Fast Food / Fast Food

Burger King GmbH, Bahnhofsplatz 11, 0335 324313
NORDSEE Meeresgastronomie + Handel, Logenstraße 8/ Straße der Bildung, 0335 5004793
McDonald's Restaurant, Rosa-Luxemburg-Straße 13, 0335 6851953
Subway Fast Food Restaurant, Logenstraße 8/ Straße der Bildung, 0335 3872090
Lucky's Asia Snack, Marktplatz 4, 0335 543190

Shanghai, Logenstraße 8/ Straße der Bildung, 0335 531
Kurczak z rożna, ul. Wojska Polskiego 8, tel. : (0-95) 758 03 18
Jan Gastronomia, ul. Wojska Polskiego 2, (0-95) 758 00 58
Mała Gastronomia, ul. Krótka 12, (0-95) 758 02 80
Mała Gastronomia, pl. Wolności, (0-95) 758 78 52
Mała Gastronomia, pl. Przyjaźni 17c, 0 603 95 24 88
BROJLEREK Bar, ul. Jedności Robotniczej 6, (0-95) 758 88 99
Perlik, Kurczaki z Rożna, ul. Kopernika 4a, tel. : (0-95) 758 03 43

Bary i puby / Kneipen / Pubs

Hemingways Cocktailbar, Logenstraße 13/ Straße der Bildung, 0335 5008910
Diebels live, Karl-Marx-Straße 192, 0335 3870738
Movie, Schmalzgasse 3, 0335 4011590
Inselbiergarten Ziegenwerder | Frank Fröhlich | Europahain 1 | 15230 Frankfurt(oder) | +49 (0) 151 50703036
Bechis Bier Bar , Kleine Oderstraße 8, 0335 23708
Restaurant Schroffensteins Darstellbar , Platz der Einheit 1, 0335 40100 26
halbzeit Cocktailbar, Bischofstraße 15/ Heinrich-von-Kleist-Straße, 0335 50096962
111 Piwiarnia, ul. Wojska Polskiego 111a, (0-95) 758 20 67
Arkadia Bar, ul. Kopernika 6, (0-95) 758 02 77
Bar, ul. Reja 12a, (0-95)758 02 1
Pub Piwnica, ul. I Maja 6, +48 95 758 21 62
Deko Bar, ul. Kościuszki 8, (0-95) 758 26 76
Food Zone Bar, ul. Sienkiewicza, 0 603 320 523
Kirke Drink Bar, pl. Wolności 10, (0-95) 758 01 62
Kufelek Pijalnia Piwa, ul. Kopernika 7, (0-95) 758 41 01
London Pub, pl. Przyjaźni 23, (0-95) 758 07 91
Trójka Drink Bar, ul. Kochanowskiego 18, (0-95) 758 49 33
U Gawdy Drink Bar, ul. Nocznickiego 6, 095 758 43 43
U Jana Pijalnia Piwa, ul. Krótka, (0-95) 758 03 07
U Pisia Bar, ul. Daszyńskiego 20a, (0-95) 803 62 18
Witkacy, ul. Piłsudskiego 18, 0957592214, email: klubwitkacy@o2.pl
Koliba Karczma, ul. Wojska Polskiego 163b, tel. : (0-95) 758 01 33

Kawiarnie / Cafés / Cafes

Restaurante u. Cafe Am Kleistpark, Kleiststraße 7, 0335 55628-0
Turm 24 Hochhauscafé, Logenstraße 8/ Straße der Bildung, 0335 504517
Passagencafe, Karl-Marx-Straße 192, 0335 3870755
Rosencafe, Rosengasse 4, 0335 23330
Spiel-Cafe, Rosa-Luxemburg-Straße 11/ Stubfurter Straße, 0335 6851316
Cafe Bijou, Zehmeplatz 11, 0335 326457
Cafe- Club Rock , ul. Żeromskiego 3a, (0-95) 758 32 77
Awer, ul. Wojska Polskiego 163a, tel. : (0-95) 758 08 80

Foto: Michael Kurzwelly

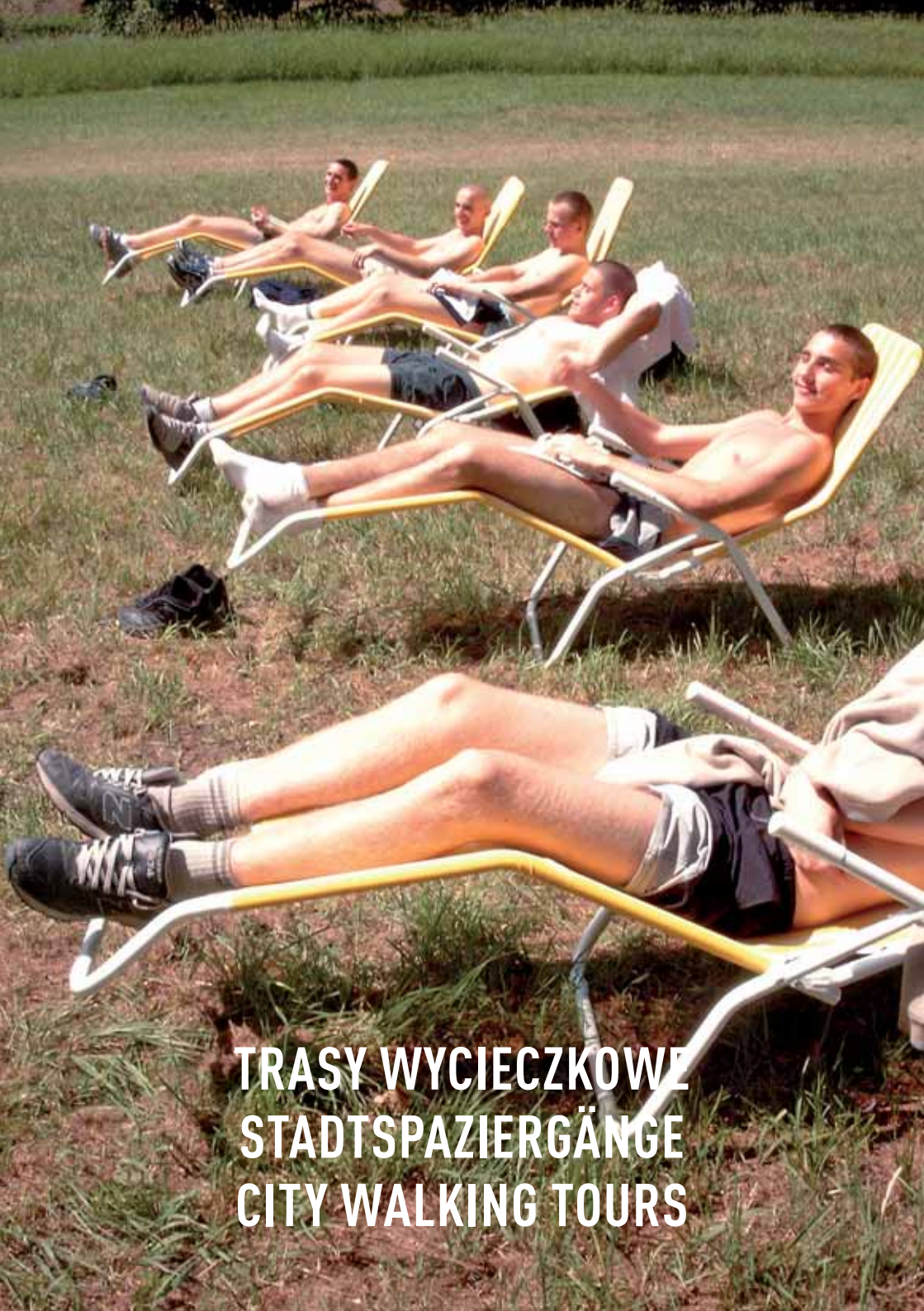

TRASY WYCIECZKOWE
STADTSPAZIERGÄNGE
CITY WALKING TOURS

Główna trasa (czerwony szlak)

Nasza najważniejsza trasa zwiedzania miasta, którą można odbyć, po uprzednim uzgodnieniu, z profesjonalnym znawcą Słubfurtu, Michaelem Kurzwelly (patrz: informacje w załączniku), rozpoczyna się przed słubfurckim dworcem kolejowym, w części miasta Furt. Wychodząc z dworca, przechodzimy przez plac parkingowy w kierunku Lech-Wałęsa-Straße, skąd odjeżdża tramwaj. Oczywiście jest on nam zbędny, ponieważ własne nogi to najlepszy sposób lokomocji, gdy chcemy zwiedzić Słubfurt i przy okazji podpatrzeć też coś z życia Słubfurtczyków.

Podążając Lech-Wałęsa-Straße dochodzimy do drugiej prostopadłej uliczki po prawej stronie. To rozgałęzienie nazywane jest Fledermausgasse i prowadzi nas prosto do pierwszej atrakcji na naszym odcinku, do Słubfurter Fledermausreservat. Ścieżka do rezerwatu nie jest w pełni wyasfaltowana, co podkreśla słubfurcką harmonię z naturą. Nawet, jeśli drogę zarosły juz spore kępy chwastów – nie dajmy się zatrzymać!

Rezerwat nietoperzy

Dawny browar, który tu widzimy, został opuszczony już w 1950 roku. Odtąd budynek ten jest uważany za jedno z największych skupisk zimowania nietoperzy w całych Niemczech. Można być dumnym, że co roku ok. 2 tys. nietoperzy znajduje tu schronienie przed zimą. Przy takiej ich ilości, mamy tutaj oczywiście do czynienia z ogromną różnorodnością gatunkową - zaczynając od nocka dużego, poprzez bardzo rzadko spotykane „nocki łydkowłose" aż po gatunki takie jak nocek Brandta czy nocek wąsatek.

Hauptroute (rote Route)

Unser wichtigster Stadtrundgang, welcher auch auf vorherige Absprache mit Führung durch einen Słubfurt-Kenner von Rang und Namen (Michael Kurzwelly) absolviert werden kann (weitere Informationen siehe Anhang), beginnt am Słubfurter Hauptbahnhof im Stadtteil Furt. Wenn Sie aus dem Haupteingang des Bahnhofsgebäudes treten, dann überqueren Sie den Busparkplatz Richtung Lech-Wałęsa-Straße, von wo aus die Tram fährt. Diese nehmen wir natürlich nicht, wir machen ja schließlich einen Rundgang, um über Umwege auch einen Einblick in das Słubfurter Stadtleben zu tätigen.

Der Lech-Wałęsa-Straße folgen Sie dann bis zur zweiten Nebenstraße auf der rechten Seite. Dieser Abzweig nennt sich Fledermausgasse und führt uns gleich zur 1. Attraktion auf unserer Strecke, dem Słubfurter Fledermausreservat. Der Weg dorthin ist nicht vollständig asphaltiert, was die Natürlichkeit dieser Słubfurter Idylle betont. Auch wenn der Weg völlig verkrautet ist – lassen sie sich nicht aufhalten.

Das Fledermausreservat

Die ehemalige Brauerei, welche wir hier antreffen wurde bereits 1950 stillgelegt. Seitdem gilt sie als eines der größten Fledermaus-Überwinterungsquartiere in ganz Deutschland. Stolz kann man sein, dass ca. 2000 Fledermäuse jährlich bei uns ihr Quartier aufschlagen. Bei dieser Masse beherbergen wir natürlich eine große Artenvielfalt – angefangen bei dem Großen Mausohr bis hin zu extrem seltenen Vertretern wie der Teichfle-

The Main Route (Red Circuit)

Our most important circuit — which you can also book as a guided tour with our most famous and knowledgeable Słubfurter, Michael Kurzwelly — begins in the train station in the district of Furt. As you exit the station through its main entrance, cross the bus depot and walk straight until you reach the tram stop. Of course, do not get on a tram, because walking will give you a much better view of life in Słubfurt!

Walk down the street Lech Wałęsa Straße until you reach the second side-road on the right. Follow this throughway – called Fledermausgasse – until you reach the first attraction on this tour: an old brewery used as a reservoir for bats. The road may not be paved, but this only better highlights Słubfurt's idyllic nature. Do not let the weeds intimidate you!

Aby nie zakłócać spokoju nietoperzy, obszar ten jest otoczony 40 metrową strefą wolną od zabudowy. Także na terenie sąsiadującej z rezerwatem strefy mieszkalnej obowiązuje nakaz zachowania spokoju – w końcu zwierzęta, takie jak nietoperze, także są mieszkańcami Słubfurtu.

Na lewo od dawnego browaru ciągnie się nieutwardzona droga, która dochodzi do utwardzonej ulicy. W tym punkcie, po lewej stronie znajduje się kolejna atrakcja naszej trasy.

„Teatr Świateł Młodzieży"

„Teatr Świateł Młodzieży" w dzielnicy Furt został wybudowany w latach 20-stych XX wieku i przez dziesiątki lat był on jednym z najnowocześniejszych kin w całych Niemczech. Duża sala posiada 523 miejsca siedzące. Gdy Furt był jeszcze częścią NRD, odbywało się tu wiele premier filmów DEFA (głoszących moralną wyższość komunistów). Z powodu braku środków finansowych na kilka lat przed przemianą ustrojową, zrezygnowano z koniecznych robót remontowych. Po upadku muru berlińskiego nie znaleziono już żadnego inwestora skłonnego podjąć takie ryzyko. Furt znajdował się w okresie zmian a zapotrzebowanie na kino było niewystarczające, by móc prowadzić tam opłacalną działalność ekonomiczną. Od tej pory budynek jest opustoszały

dermaus und der Großen und Kleinen Bartfledermaus.
Um die Ruhe der Fledermäuse nicht zu stören ist das Gelände von einem 40m breiten Sperrstreifen frei von Bebauung umgeben. Des weiteren wird in der unmittelbaren Wohngegend um Ruhe gebeten, schließlich sind auch Tiere wie die Fledermäuse ehrbare Bürger Słubfurts.

Links von der ehemaligen Brauerei geht es weiter auf einem unbefestigten Weg, der dann auf die befestigte Straße trifft. Dort befindet sich auf der linken Seite schon der zweite Höhepunkt unseres Stadtrundganges, das Lichtspieltheater der Jugend.

Das Lichtspieltheater der Jugend

Das Lichtspielhaus im Stadtteil Furt wurde in den 20er Jahren des 20. Jahrhunderts erbaut und war jahrzehntelang eines der modernsten Vorführhäuser in ganz Deutschland. Der große Saal umfasst 523 Sitzplätze. Als der Furt noch Teil der ehemaligen DDR war, feierten hier viele DEFA-Filme Premiere. Weil in den letzten Jahren vor der Wende das Geld fehlte, verzichtete man auf notwendige Renovierungsarbeiten. Nachdem die Mauer gefallen war, fand sich kein Investor, der das Risiko tragen wollte. Furt befand sich im Umbruch und die Nachfrage nach

Foto: Michael Clasen

i nikt nie wie, czy kiedykolwiek zostanie on odnowiony i odzyska swój dawny blask.

Po drugiej stronie ulicy znajduje się słynny Dreiländereck w Słubfurcie. Jest on wyjątkowy na terenie nadodrzańskim i jesteśmy z tego dumni, że znajduje się w pięknej dzielnicy Furt.

Mur miejski

Dawniej mur miejski otaczał całe miasto Słubfurt, do dzisiejszych czasów przetrwały jednak tylko dwie niewielkie jego części, które zostały zrekonstruowane w ostatnich latach. Jedna z nich znajduje się tu, na granicy trzech krain (Dreiländereck), druga w dzielnicy Słub. Z obydwu części muru można bardzo dobrze odczytać przebieg granic miejskich. Gdy pertraktowano o ich przebiegu, zdecydowano się zakreślić cyrklem na mapie dwa koła - jedno po stronie niemieckiej, drugie po polskiej. Powierzchnia, na której te dwa okręgi się przecinają tworzy rozgraniczenie przestrzeni miejskiej Słubfurtu.
Mur miejski ma dziś jedynie charakter symboliczny, pomimo tego

einem Kino war zu gering für einen wirtschaftlichen sinnvollen Betrieb. So blieb das Haus seitdem leer stehen, und niemand weiß ob jemand ihm eines Tages zu altem Glanz verhelfen wird.

Auf der gegenüberliegenden Seite befindet sich das berühmt berüchtigte Dreiländereck von Słubfurt. Hier treffen die Grenzen von Poland, Deutschland und Kaufland aufeinander. So ein Dreiländereck ist einmalig an der Oder und wir sind stolz, dass es sich in unserem schönen Furter Stadtteil befindet.

Die Stadtmauer

Nachdem die Stadtmauer früher einmal die ganze Stadt umschloss, sind heute nur noch 2 kleine Teilstücke vorhanden, die vor wenigen Jahren rekonstruiert wurden. Das Eine befindet sich hier am Dreiländereck, dass andere in Slub. An beiden Teilen lassen sich die Grenzlinien Stadt sehr gut erkennen. Als man damals über den Verlauf der Stadtgrenzen verhandelte, entschied man sich sowohl um Deutschland als auch um Polen auf der Landkarte mit dem Zirkel einen Kreis zu ziehen. Die Fläche, in der sich diese beiden Kreise überschneiden

Bat Sanctuary

This old brewery has been empty since 1950. Since then, it has become famous as one of the biggest bat wintering grounds in Germany. We are very proud of the more than 2000 bats who visit Słubfurt each winter to hibernate. This large number also boasts a diversity of bat species, including the greater mouse-eared bat and rarer species such as the pond bat, the Brandt's bat, and the whiskered bat. To ensure the privacy of the bats, building within 40 meters of the reserve is forbidden. In addition, silence is regulated in the surrounding neighborhood, because bats are important citizens of Słubfurt.

To the left of the brewery building, you will see another unpaved pathway leading back to the main street. This brings you to another highlight of the tour.

The Communist Youth Theatre

The movie theatre in Furt was built in the 1920s, and for several decades it was one of the most modern cinemas in Germany. The large auditorium features 523 seats. When Furt was still a part of the former GDR, many DEFA (the famous Potsdam-Babelsberg film studio) premieres were held here. Since money was short in the last years before the fall of the GDR, many necessary renovations were not undertaken. After the Wall came down, no investor could be found who was willing to undertake the risk. Furt went through a period of change, and demand for a cinema was not high enough to render it financially viable. The building has remained empty ever since, and it is uncertain if it will ever be restored to its old glory.
On the other side of the street, you can see the famously notorious "3 Corners" of Słubfurt, where the borders of Poland, Germany and Kaufland meet. Such a "3 Corners" is unique in the region, and we are proud that it is located in Słubfurt.

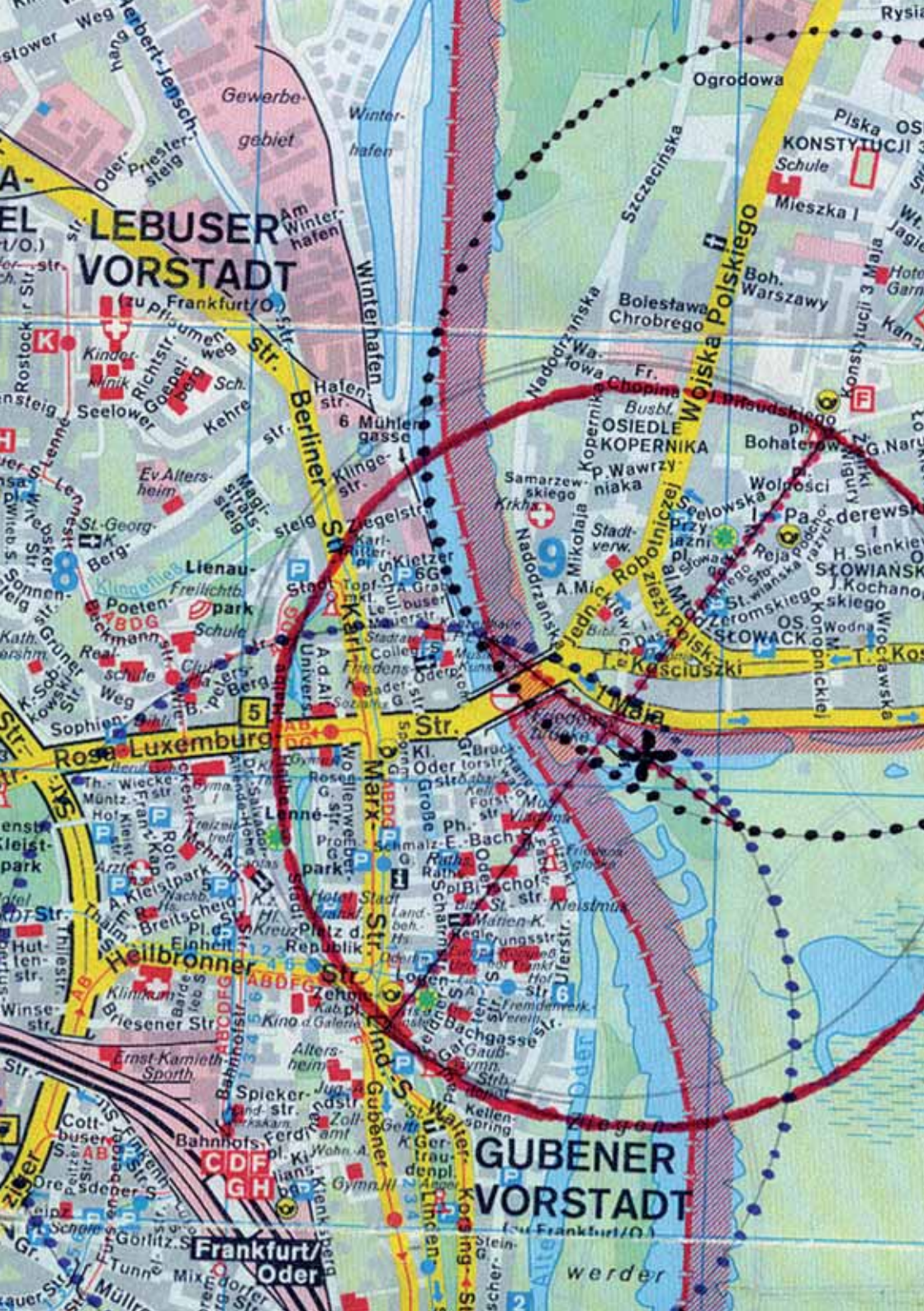
LEBUSER VORSTADT
(zu Frankfurt/O.)
GUBENER VORSTADT
(zu Frankfurt/O.)
Frankfurt/Oder
Gewerbegebiet
Winterhafen
Am Winterhafen
Oder-Priestersteig
Berliner Str.
Karl-Marx-Str.
Heilbronner Str.
Rosa-Luxemburg-Str.
Lenné-park
Poeten-park
Lienau-park
Kleistpark
Bahnhofstr.
Walter-Korsing-Str.
Robotniczej
Wojska Polskiego
Szczecińska
Ogrodowa
Bolesława Chrobrego
Boh. Warszawy
Mieszka I
Konstytucji 3 Maja
OSIEDLE KOPERNIKA
Kościuszki
1 Maja
Friedensbrücke
Oder
Seelower
Briesener Str.
Bachgasse
Mühlengasse
Hafenstr.
Ziegelstr.
Kietzer
werder

Kreis um das Słubicer Stadtzentrum

Kreis um das Frankfurter Stadt-zentrum

Verbindungslinien

gedachtes Zentrum

Słubfurter Stadtmau

Author: Michael Kurzwelly

wielu Słubfurtczyków do dziś pielgrzymuje co najmniej raz w roku do tego historycznego miejsca by móc wspominać i uczcić przeszłość.

Nasza trasa prowadzi dalej do Oderturm, słubfurckiego drapacza chmur, który już z daleka jest dobrze rozpoznawalny. Razem z przeciwległymi Lenne-Passagen tworzy słubfurcką świątynię konsumpcji. Wieżowiec obchodzimy z lewej strony (mając go po naszej prawej ręce) i obieramy drogę przez Brunnenplatz. Po prawej stronie widzimy już słubfurcką światynię edukacji: Alma Mater Viadrina. Przechodzimy teraz ul. Mikołaja Kopernika, znajdującą się pomiędzy Viadriną, a grecką restauracją po lewej stronie, aby dotrzeć za tym kompleksem budynków do dawnego Marienkirche.

Marienkirche (Kościół mariacki)

Marienkirche był głównym kościołem farnym jeszcze w czasach mia-

bildet jeher die räumliche Abgrenzung von Slubfurt.
Die Stadtmauer hat heute nur noch symbolischen Charakter, und trotzdem pilgern noch viele Slubfurter mindestens einmal im Jahr zu dem geschichtsträchtigen Ort und gedenken der Historie.

Unsere Route führt uns weiter zum Oderturm, dem Skyscraper von Słubfurt, welcher schon von weitem gut zu erkennen ist. Er stellt mit den gegenüberliegenden Lenné-Passagen den Konsumtempel Słubfurts dar. Wir gehen mitten durch den Oderturm hindurch und nach ein paar Minuten Großstadtflair treten wir wieder ins Freie und stehen vor dem Słubfurter Bildungstempel, der Alma Mater Viadrina. Vor dem Haupteingang halten wir uns links und überqueren die ul. Mikołaja Kopernika zwischen Viadrina und dem griechischen Restaurant auf der linken Seite, um zur Marienkirche hinter diesem Gebäudekomplex zu gelangen.

The City Wall

Once, the city wall encircled the city; today, only two small sections remain, but even these are recent reconstructions. One is located at the "3 Corners," the other in Slub. The outline of the city is clear in both remains. When the city limits were negotiated, circles were drawn on the map around Poland and Germany. The overlap became the physical core of Słubfurt.
Although the city wall is today only symbolic, many Słubfurters continue to visit this pilmigrage site at least once a year to reflect on its charged history.

The tour leads next to the Oderturm, a veritable temple to consumption and the biggest skyscraper in Słubfurt. Walk through the Oderturm and experience a few minutes of big-city living; back outside again on the opposite end of the mall, and you should be standing in front of the Alma Mater Viadrina – our temple of learning. Walk to the left towards the Greek restaurant on the opposite side of the street and turn right onto ul. Mikołaja Kopernika. You should be walking between the Greek restaurant and the Viadrina building, the Didyköprüplatz. Behind the restaurant you should see St. Mary's Church.

Foto: Unsichtbares Slubfurt

sta Frankfurtu nad Odrą. Budowa kościoła rozpoczęła się w 1253 roku i zakończyła się w roku 1552 wybudowaniem imponującego budynku, gdyż miasto Frankfurt osiągnęło dzięki wolnemu handlowi swoisty dobrobyt. Także wystrój wnętrz był okazały - w szczególności znane na cały świat witraże chóralne, przedstawiające trzy „cykle biblijne", wraz z prawie niespotykanym wizerunkiem narodzin Antychrysta. Niestety te cenne witraże zostały w wyniku II wojny światowej utracone na skutek kradzieży. Także sam kościół odniósł ciężkie straty podczas zniszczenia śródmieścia Frankfurtu w kwietniu 1945r.
Dopiero w 1979 roku rozpoczęła się renowacja tego wiekowego kościoła wraz z pracami mającymi na celu zabezpieczenie ocalałych

Die Marienkirche

Die St. Marienkirche ist die ehemalige Hauptpfarrkirche aus Zeiten der Stadt Frankfurt (Oder). Man begann sie 1253 zu bauen und erreichte 1552 mit der Fertigstellung ein imposantes Gebäude, da die Stadt durch Freihandel einen gewissen Wohlstand erlangte. Auch die Ausstattung war prachtvoll – insbesondere die weltberühmten Chorfenster, welche drei Bibel-Zyklen darstellen - inklusive einer sonst unüblichen Darstellung der Geburt des Anti-Christen.
Leider gingen die wertvollen Bleiglasfenster als Folge des Zwei-

Foto: Michael Kurzwely

St. Mary's Church

In the past, the St. Mary's Church was the most important religious structure in Słubfurt. It was built from 1253 until 1552. Its giant size reflected the wealth and status of the former Frankfurt as a trading city. In particular, the church boasts three world-famous medieval stained-glass windows depicting complete Biblical cycles – including that of the Antichrist. The windows were misplaced during World War II and only recently recovered from Russia. Like the fate of Frankfurt as a whole, the church was destroyed by fire during the war and is only partly restored.

ruin. W 1990 roku rozpoczęła się następna faza odbudowy a w 1998r. wybudowano nowy dach. Oryginalny dzwon do dziś nie dzwoni na wieży kościelnej - można dostać jedynie płytę CD, by móc posłuchać jego brzmienia. W pełni odrestaurowane witraże chóralne zostały wstawione na swoje miejsce dopiero w 2009 roku. Ich odzyskanie z rosyjskich magazynów Petersburskiego Ermitażu zawdzięczamy przede wszystkim dumie Słubfurtczyków, która „rozwinęła się" od czasów zjednoczenia miast (Słubic i Frankfurtu nad Odrą), które miało miejsce w 1999 roku. Słubfurtczycy angażowali się w renowację kościoła - na bruku przed głównym portalem wyryte są nazwiska fundatorów odbudowy kościoła.

Ostatecznie Marienkirche obecnie nie spełnia jednak swojej pierwotnej funkcji i prawdopodobnie też nie będzie ponownie jej pełnić wobec takiej mnogości innych kościołów, jakie znajdują się w Słubfurcie. W zamian, budynek ten spełnia teraz inne funkcje. Służy obecnie mniejszościom narodowym, jak również wszystkim turystom, dla których brakuje kościoła ich wyznania w Słubfurcie. Tak więc np. w czerwcu 2007r. modlili się tu „Chryslamiści" (wyznawcy Chryslamu) z naszego turecko- greckiego miasta partnerskiego Didyköprü. Odbywają się tu również święta, takie jak np. corocznie obchodzony polsko-niemiecki Jarmark Przedświąteczny.

Przechodzimy z lewej strony dawnego kościoła, gdzie jeszcze raz możemy podziwiać stary dzwon. Z lewej strony Marktplatz widzimy już ratusz dzielnicy Furt, który w

ten Weltkrieges als Beutekunst verloren. Auch die Kirche im Allgemeinen litt schwer unter der Zerstörung der Frankfurter Innenstadt im April 1945.

Erst 1979 begann die Sanierung dieser altehrwürdigen Kirche mit der Sicherung der übrig gebliebenen Ruine. 1990 begann die nächste große Phase des Wiederaufbaus, 1998 erhielt die Marienkirche ein neues Dach. Die Glocke hängt bis heute nicht im Kirchenturm – man kriegt nur ein CD-Glockenspiel zu hören. Die Chorfenster wurden erst wieder im Oktober 2009 vollständig restauriert eingesetzt. Ihre Rückerlangung aus den Magazinen der St. Petersburger Eremitage ist vor allem dem neu erwachsenen Stolz der Słubfurter geschuldet, der sich seit der Stadtvereinigung von 1999 entwickelt hat. Die Słubfurter taten viel für die Sanierung – das Pflaster vorm Hauptportal trägt die Namen von Spendern für die Sanierung.

Nur ist die St. Marienkirche bislang entweiht und wird es wohl bleiben bei den vielen anderen Słubfurter Kirchen. Dafür dient sie jetzt anderen interessanten Anlässen. Sie steht ethnischen Minderheiten zur Nutzung frei, sowie natürlich allen Touristen, denen Słubfurt kein Gebäude ihrer Glaubensgemeinschaft bietet. So beteten z.B. auch im Juni 2007 die Chrislamisten (Anhänger des Chrislams) aus unserer türkisch-griechischen Partnerstadt Didyköprü ihre Verse in der St. Marienkirche. Oder es werden Feste gefeiert, wie der alljährliche deutsch-polnische Weihnachtsmarkt.

Renovation of the remains of the damaged church began in 1979. The church was rebuilt in 1990 and was re-roofed in 1998. The bell is still not back in the bell tower, so any bells you hear are from a CD recording. The medieval windows were finally restored to their rightful place after conservation work in October 2009. Their safe return after their long field-trip in Russia is a testament to the pride of the Słubfurters, an ongoing development since the founding of the city in 1999. The citizens of Słubfurt are very active in renovating their church. Many names of the people who financially contributed to the renovation can be viewed on the cobblestones in front of the main entrance of the church.

Since the church has not been rededicated, it is now used for other interesting events. Civic groups in Słubfurt and even tourists are welcome to use the St. Mary's Church for their activities and prayers. In June 2007, members of our Greek and Turkish partner town, Didyköprü, used the church for Chrislamic prayer. Festivals like the Słubfurt Christmas Market are celebrated inside the church every year.

Exiting the St. Mary's Church walking along its north side (to the right as you leave the main entrance), the old bell can be viewed. You are now standing on Furt's market square. Across from the church is Furt's old town hall, which is still in regular use for parliamentary sessions. But politics will not be a central topic on our city tour -- we would rather stick to the pleasant side of life! With the beautiful city library to your back, walk east towards the river down the street Heinrich-von-Kleist-Straße until you reach the museum dedicated to one of Słubfurt's most famous sons: the famous writer Heinrich von Kleist.

regularnych odstępach czasu służy posiedzeniom Parlamentu Słubfurckiego (na zmianę z ratuszem w dzielnicy Słub). Ale w czasie naszej pięknej trasy nie chcemy obarczać się polityką, lecz rozkoszować się urokami życia. Dlatego podążamy ul. Henryka-von-Kleista do muzeum, poświęconego temu wybitnemu pisarzowi i prawemu synowi Słubfurtu.

Muzeum Kleista

W 1777 roku przyszedł na świat najsłynniejszy syn miasta Frankfurt nad Odrą – Heinrich von Kleist. Położony w pobliżu Marienkirche dom, w którym się urodził, nie przetrwał do dziś, więc muzeum Kleista zostało otwarte w 1969 roku w dawnym budynku, powstałej w 1777 roku, szkoły garnizonowej. Muzeum uważane jest za jedno z

Wir gehen links an der Kirche vorbei, wo wir nochmal die ehemalige Glocke bewundern können. Links am Marktplatz sehen wir dann das Furter Rathaus, welches in regelmäßigen Abständen immer noch für verschiedene Parlamentssitzungen genutzt wird. Aber wir wollen uns auf diesem Rundweg nicht mit Politik herumschlagen, sondern die schönen Seiten des Lebens genießen. Wir lassen auch die schöne Stadtteilbibliothek hinter uns und es geht geradeaus weiter auf der ul. Henryka-von-Kleista zum Museum über diesen großen Schriftsteller, den berühmtesten Sohn Słubfurts.

Das Kleist Museum

1777 wurde der berühmteste Sohn Słubfurts geboren - Heinrich von Kleist. Sein Geburtshaus, das unweit der Marienkirche lag,

Foto: Uniseminar Słubfurt

Heinrich von Kleist Museum

In 1777 the most famous son of Słubfurt was born – Heinrich von Kleist. The house he was born in was located near to St. Mary's Church, but, alas did not survive the progress of time. The museum opened in 1969 in the old army school, originally build in 1777. German newspaper Die Zeit called the building "one of the most beautiful museums about literature anywhere in Europe." The museum showcases the life, works, and influence of Heinrich von Kleist, who is now famous all over the world. Its more than 34,000 item collection make the museum the biggest repository of Heinrich von Kleist-related artifacts. Besides collecting, researching and publishing, the museum also arranges lectures and events related to literature and music. In summertime, many events take place in the museum's garden, which has a beautiful view of the Oder River.

najpiękniejszych muzeów poświęconych literaturze w Europie (gazeta „Die Zeit") i prezentuje stałą wystawę na temat życia, twórczości i wpływu Kleista, obecnie światowej-sławy poety. Dzięki kolekcji ok. 34.000 zbiorów bibliotecznych i archiwalnych, Muzeum Kleista posiada najbogatszą dokumentację na temat Kleista i jego literacko-historycznego otoczenia. Do programu muzeum należy zarówno działalność kolekcjonerska, naukowo-badawcza i publicystyczna, jak i różnorodne wydarzenia kulturalne, takie jak wieczory autorskie, odczyty i przedstawienia muzyczno-literackie, w lecie organizowane również w przepięknym (położonym nad Odrą) ogrodzie muzealnym.

Udamy się teraz na Black Market, który przechodzi w tzw. Straße des Schweigens, tworzącą nadbrzeżną promenadę, w stronę mostu na Odrze. Swoją nazwę zyskała owa ulica z powodu mównicy, ustawionej naprzeciwko Odry, a nazywanej Oderpodium.

Oderpodium / Podest nadodrzański

Jak już wspomniano, po wejściu na ten podest położony przy Promenadzie Plażowej, rozpościera się przed nami widok na rzekę Odrę. Ale nawet, jeśli ulica „milczy", Państwo nie muszą. Do czego innego mówca jest stworzony? Chodzi tu głównie o to,

überdauerte die Zeiten nicht, und so wurde das Kleist-Museum 1969 im Gebäude der 1777 errichteten ehemaligen Garnisonschule eröffnet. Das Haus gilt als "eines der schönsten Literaturmuseen in Europa" (Die Zeit) und widmet sich Leben, Werk und Wirkung des heute weltbekannten Dichters. Mit über 34000 Bestandseinheiten in der Bibliothek und den Sammlungen verfügt das Kleist-Museum über die umfangreichste Dokumentation zu Kleist und seinem literaturgeschichtlichen Umfeld. Neben der Sammlungs- Forschungs- und Publikationstätigkeit gehören Lesungen, Vorträge und literarisch-musikalische Veranstaltungen zum Programm, zu dem in den Sommermonaten auch in den wunderschönen, zur Oder gelegenen Museumsgarten eingeladen wird.

Wir begeben uns als nächstes auf die Straße des Schweigens, also der Uferpromenade, Richtung Oder-Brücke. Ihren Namen erhielt die Straße des Schweigens wegen eines Rednerpultes, das am Oderufer aufgestellt wurde, genannt Oderpodium.

Das Oderpodium

Wie schon erwähnt blickt man gen Oder wenn man dieses Podi-

Kleist-Museum

Faberstraße 7
EU/D-15230 Słubfurt nad Odrą
Telefon: (0049) (0) 335 - 53.11.55
Fax: (0049) (0) 335 - 500 49 45
info@kleist-museum.de
www.kleist-museum.de

Godziny otwarcia / Öffnungszeiten / Opening Hours
wtorek- niedziela / Dienstag bis Sonntag / Tuesday-Sunday:
10:00- 18:00 / 10 bis 18 Uhr / 10 a.m. To 6 p.m.

Ceny biletów / Eintritt / Entrance fee:
- dorośli: 3€/ os.
- bilet ulgowy, erm., Students: 2€/ os.

Foto: Uniseminar Słubfurt

żeby pozwolić sobie na chwilę spokoju, która jest potrzebna by móc wyrzucić z duszy swoje troski. Mogą Państwo „zakrzyczeć" Odrę tak bardzo, jak Państwo sobie tego życzą – nikt Państwa od tego nie powstrzyma. A Odra jest dobrym słuchaczem. Jeśli akurat nie rzuci Państwu wiatru w oczy, gdyż niesie ze sobą już zbyt wiele zmartwień, to zabierze chętnie również i Państwa troski i zaniesie daleko stąd. Proszę tylko spróbować!
Na specjalne okazje podest ten można również wynająć, np. ze względu na jakieś święto lub, jak w większości przypadków, z okazji przemowy noworocznej. Nie trzeba płacić za wynajem, należy jednak zarezerwować sobie wcześniej możliwość korzystania z podestu w określonym czasie, aby nie popaść w konflikt z innymi gośćmi pragnącymi skorzystać z przyjemności najmu podestu. W ten sposób staramy się utrzymać ład i porządek.
Wskazówka: Jeśli chcieliby Państwo zarezerwować nasz podest na okres Sylwestra, zalecamy zgłosić nam to rok do dwóch lat wcześniej (ze względu na duże zainteresowanie najmem w tym okresie). Ten dzień jest po prostu oblegany!

Zanim przespacerujemy się obok Oderspeicher w kierunku mostu odrzańskiego, polecamy krótkie odwiedziny w

um an der Strandpromenade betritt. Aber auch wenn die Straße „schweigt" müssen Sie das nicht. Wofür ist ein Redner auch sonst gut? Es geht vielmehr darum, dass einem die Umgebung die Ruhe lässt, die man braucht, um sich seinen Kummer von der Seele reden zu können. Sie dürfen an dieser Stelle Ihre Sorgen in die Oder schreien und niemand wird sie davon abhalten. Und die Oder ist ein guter Zuhörer, wenn sie ihnen nicht gerade Wind entgegen bläst, da sie zu viel Last trägt. Ansonsten nimmt sie gern auch ihre Last mit sich und trägt sie weit davon. Probieren Sie es einfach mal aus!
Zu besonderen Anlässen kann das Podium auch ganz und gar vermietet werden, z.B. zu einem feierlichen Anlass oder, wie in den meisten Fällen, zu einer persönlichen Neujahrsansprache. Miete müssen sie nicht zahlen, aber sie sollten sich das Pult zu der gewünschten Zeit reservieren um nicht mit anderen Gästen in Konflikt zu geraten, die es ebenfalls nutzen wollen. Ordnung muss sein.
Tipp: sollten sie unser Podium zu Silvester buchen wollen, ist es empfehlenswert sich ein bis zwei Jahre vorher zu melden. Dieser Tag ist nämlich einfach zu beliebt!

Bevor wir weiter am Oderspeicher vorbei Richtung Oderbrücke spazieren, empfiehlt sich ein kurzer Be-

We are now moving on to Black Market, which charges in Promenade des Schweigens and leads us to the bride across the Oder. Together Black Market and Promenade des Schweigens are the boardwalk in the district Furt. The Street of silence got its name by a speakers desk which is in line to the Oder.

Walk down to the Oder River – you are now on the Straße des Schweigens (literally "promenade of silence"), also called the riverside promenade, which leads to the Oder Bridge. The name of the street comes from lectern built into the promenade, known as the Oder Podium.

The Oder Podium

As you no doubt already noticed, this podium affords a great view of the Oder. But even if the street is "silent," that does not mean that you must be – it just means that the surroundings are silent while you are talking. Here you should speak boldly and speak to the river to your heart's content. Yes, you are allowed to scream! And nobody can stop this screaming, because you are screaming at the Oder - a patient listener. Except when the wind blows straight into your face -- that means that the river wants a break. For special events, you can also rent the podium. Maybe you need it for a birthday party or for private New Year's resolutions. You won´t have to pay anything to rent it, and it is better to rent it to be sure that it will be yours on that special date. Some advice: if you want it for New Year's, you should plan two to three years in advance, because this date is especially popular. Before moving on to the Oder Bridge past the Oderspeicher Restaurant, take a quick detour to fforst-house. It's right behind the podium, on ul. Sojuszu Leśnego.

Fforst, który jest położony przy ulicy odchodzącej bezpośrednio za Oderpodium.

Fforsthaus / Leśniczówka „Fforst"

Fforst jest niezależnym administracyjnie akademikiem z powierzchnią do imprez, ma kultowy charakter i jest wskazówką dla wtajemniczonych, żądnych przeżyć gości. A położony jest bezpośrednio na tyłach brzegu im. Marcela Duchampa, na Fforststraße. Budynek łatwo poznać po nieco uszkodzonej, neonowo-zielonej statule wolności, postawionej nad wejściem. Akademik ten wyróżnia się wysokim stopniem zintegrowania mieszkańców, co przejawia się we wspólnych spotkaniach, jedzeniu i innych aktywnościach w czasie wolnym, czy też projektach uniwersyteckich.

W Fforsthaus panuje atmosfera kreatywności i otwartości, działa ona przyciągająco na gości i pomaga w podtrzymywa-

such des FForst, das direkt in der Straße hinter dem Oderpodium liegt.

Das Verbündungshaus FForst

Das FForst, ein selbstverwaltetes Studentenwohnheim mit Veranstaltungsräumen, hat Kultcharakter und ist ein absoluter Geheimtipp für Erlebnishungrige, direkt hinter dem Marcel-Duchamp-Ufer an der FForststraße gelegen. Das Gebäude ist leicht zu erkennen an der etwas lädierten neongrünen Freiheitsstatue über dem Eingang. Es zeichnet sich durch einen hohen Gemeinschaftsgrad unter den MitbewohnerInnen aus, was sich in vielen gemeinsamen Treffen, Essen und freizeitlichen Aktivitäten, sowie uni-spezifischen Projekten widerspiegelt.

Die Stimmung im FForst ist kreativ, offenherzig, einladend und fördert den kulturellen Dialog in vielerlei Hinsicht, egal welchen Alters oder welcher Nationalität. Es hat sich zu einer

Foto: Uniseminar Słubfurt

The Integration House fforst

The fforst is student-run cultural centre-slash-dormitory with an edgy character – an absolute insider's tip for those hungry for life. Look for the neon-green Statue of Liberty above the front entrance and you know you're at the right place. The international residents are distinguished by their commitment to community – living, eating, socialising, and most importantly, planning civic-minded events and projects. The atmosphere at fforst is creative, open-hearted and open-minded. It is appreciated especially by people who are new in Słubfurt. As a communist-era "Plattenbau" building, the living quarters exhibit more atmosphere than luxury, but any tourist or student with a thin wallet and appetite for adventure should knock on the door of fforst.

Proceeding up the promenade to the Oder Bridge, underneath you can see the area of the Olympiada 2008 – the biggest sporting event in Słubfurt. On top of the bridge is the new Słuburter town hall.

The Słubfurter Bridge's Rooster

The heraldic symbol of Słubfurt, the rooster crows every hour over the bridge. 63 Słubfurters participated in the first

niu międzykulturowego dialogu na wielu płaszczyznach, bez względu na wiek czy narodowość osób tam przebywających. Fforst stał się ulubionym adresem kontaktowym nowych Słubfurtczyków.
Pokoje nie są luksusowe, ale ten kto mieszka w Fforst, robi to przede wszystkim ze względu na atmosferę.
Studentom lub bezrobotnym turystom, którzy szukają pilnie noclegu, poleca się po prostu zapukać.
Pod mostem znajduje się także boisko do gry w piłkę nożną z Olimpiada 2008 – do tej pory najważniejszego wydarzenia sportowego, które Słubfurt mógł zorganizować – a na moście stoi słubfurcki ratusz.

Słubfurcki Kogut

Słubfurckie zwierzę herbowe rozbrzmiewa godzinami na moście. W pierwszym castingu zwierzęcych głosów w lutym 2005 roku uczestniczyło 64 mieszkańców. Jury składające sie z górnoaustriakich gospodyń wybrało następnie najlepsze, ich zdaniem, pianie kogucie. Zwycięzca otrzymał nagrodę w wysokości 500 euro.
19 marca dowiedzieliśmy się w końcu o wynikach akcji, której idea pochodzi od austriackiego socjologa Hansa Kropshofera. Po tym, gdy zabrał nagrania uczestników do Linz, wybrał on razem ze swymi kolegami artystami 13 pień kogucich, które puścił potem jury złożonemu z pięciu różnych górnoaustriackich gospodyń. Nie znały one ani nazwisk uczestników, ani nie miały w ręku ich zdjęć. Musiały podjąć decyzję tylko na podstawie brzmienia.

casting contest to find the perfect rooster crow in February 2005. A jury consisting of Austrian farmers chose the best imitation. The winner received a prize of 500 Euros. On March 19, 2005 the results were unveiled by Austrian sociologist Hans Kropshofer. Upon taking the sound recordings to Linz, he and his colleagues selected 13 finalists, which were presented to a jury of five Austrian farmers. They neither knew the names nor had they seen photos of the candidates. They had to make a decision on the basis of nothing more than the sound recordings.
Surprisingly, each judge, independent from the others, chose the same recording: the voice of high school student Damian Mielczarek. In a ceremony, the sociologist Krops-

beliebten Anlaufstelle für Neusłubfurter entwickelt.
Die Zimmer sind kein Luxus, aber wer im Forst lebt, tut dies in erster Linie wegen der Gemeinschaft.
Studentischen oder brotlosen Touristen, die eine Notunterkunft brauchen, empfiehlt es sich, einfach mal anzuklopfen.

Unter der Brücke befindet sich das Fußballfeld der Olimpiada 2008 – dem bisher größten Sportereignis welches Słubfurt bisher ausrichten durfte – und auf der Brücke steht das neue Słubfurter Rathaus.

Der Słubfurter Brückenhahn

Das Słubfurter Wappentier erschallt stündlich auf der Brücke. An dem ersten Słubfurter Tierstimmencasting im Februar 2005 nahmen 63 EinwohnerInnen teil. Eine Jury, bestehend aus oberösterreichischen LandwirtInnen wählte anschließend den besten Hahnenschrei aus. Der Gewinner erhielt einen Preis in Höhe von 500 Euro.

Foto: Ewa Niedbała

Zadziwiająco wybrały one niezależnie od siebie głos słubfurckiego gimnazjalisty Damiana Mielczarka, jako najlepszego koguta dla mostu słubfurckiego.
Socjolog wręczył uroczyście chłopcu nagrodę ufundowaną przez miasto Linz i górnoaustriacką fundację kulturową w wysokości 500 euro. Damian mógł za te pieniądze zakupić od dawna wymarzony komputer. Socjologowie z Linz zdecydowali ponadto o przyznaniu dodatkowej nagrody za innowację w wysokości 100 euro Grzegorzowi Klepaczce, który wykonał niesamowity rap koguci. Niestety młody raper nie był obecny przy wręczaniu nagród.
Kto teraz przechodzi przez most miejski może usłyszeć o każdej pełnej godzinie między 7.00 a 19.00 kogucie pienie Dawida Mielczarka. W ten sposób Słubfurt uzyskał swój symbol, jak Kraków hejnał mariacki czy Londyn uderzenie dzwonu Big Ben.
Słubfurcki kogut należał niegdyś do herbu Frankfurtu i Słubic. Z tego powodu obrano go także – stojącego na jajku – na herb Słubfurtu. Jego początki sięgają jednakże o wiele dalej. Właściwie był on zwierzęciem Herbowym Franków, którzy być może choć raz przemierzyli Odrę, i pozostał on do dziś symbolem Francji. Ale co jeszcze ważniejsze: pienie kogucie jest nie tylko w Polsce czy w Niemczech, ale na całym świecie rozpoznawane jako sygnał pobudki.

Am 19. März erfuhren wir endlich das Ergebnis der Aktion, dessen Ideengeber der österreichische Soziologe Hans Kropshofer war. Nachdem er die Tonaufnahmen der TeilnehmerInnen nach Linz mitgenommen hatte, wählte er zusammen mit seinen Künstlerkollegen 13 Hahnenschreie aus, die er anschließend einer Jury 5 verschiedener oberösterreichischer Landwirte vorspielte. Sie kannten weder die Namen, noch hatten sie Fotos der Probanden zur Hand. Allein aufgrund des Klanges mussten sie eine Entscheidung treffen.
Erstaunlicherweise erkoren sie alle unabhängig voneinander die Stimme des Słubfurter Gymnasiasten Damian Mielczarek zum besten Słubfurter Brückenhahn. Feierlich überreichte der Soziologe dem Jugendlichen das von der Stadt Linz und dem oberösterreichischen Kulturfonds gestiftete Preisgeld in Höhe von 500 Euro. Damian konnte sich von dem Geld einen lange ersehnten Computer kaufen.
Die Linzer Soziologen beschlossen außerdem, einen zweiten Innovationspreis in Höhe von 100 Euro an Grzegorz Klepaczka zu vergeben, der einen unglaublichen Rapperhahn zum Besten gegeben hatte. Leider war der junge Tierstimmenrapper zur Preisverleihung nicht anwesend.
Wer jetzt über die Stadtbrücke geht, kann zu jeder vollen Stunde von 7-19 Uhr den Hahnenschrei von Damian Mielczarek hören. Auf diese Weise kam Słubfurt zu seinem Wahrzeichen, ähnlich wie

hofer presented Mielczarek with the prize money on behalf of the City of Linz and the Upper Austrian Culture Fund. The teenager planned to purchase a much longed-for computer with the money.
Moreover, the Linzer sociologists decided to award a second 100 Euro prize for innovation to Grzegorz Klepaczka, who performed an incredible rapping cock a doodle doo. Unfortunately, the young rapper was not able to attend the ceremony.
Everyone who crosses the city bridge can hear the artistry of Damian Mielczarek hourly between 7 a.m. and 7 p.m at the top of the hour. Similar to Cracow's Hejnal or the bell chime of the Big Ben in London, this has become Słubfurt's aural signature. The Słubfurt rooster was the common heraldic figure of both Frankfurt and Słubice. That is why it was selected for the Słubfurt coat of arms. However, its roots in the region lie much deeper. It was originally in the heraldry of the Franks, who according to legend forded the Oder River, and it remains the emblem of France. But even more importantly, the rooster's crow symbolises a wake-up call: not only in Poland and Germany, but all over the world.

After crossing the Oder Bridge, you arrive in the district of Słub. On your right you should see a specimen of Słubfurt's role as an education mecca: the Collegium Słubfurticum, a joint institution run by the partner universities Alma Mater Viadrina in Furt and the Adam Mickiewicz University in Poznań. A visit to the roof terrace, which is accessible to the public, affords a wonderful panoramic view of Słubfurt (ask for the keys at the reception desk). Continuing our stroll across the traffic circle, we come to the street ul. Słubfurcka, the pedestrian area of which is colloquially called "Cigarette Street."

Dalej przechodzimy przez most na stronę dzielnicy Słub. Po prawej stronie widzimy właśnie kolejną część słubfurckiej świątyni edukacji: Collegium Słubfurticum, placówkę partnerską Viadriny oraz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Mały wypad na tamtejszy taras widokowy, położony na dachu, odpłaci się cudownym widokiem panoramy Słubfurtu (klucze na recepcji). A my raźnym krokiem idziemy dalej przez Rondo Kogucie do Ulicy Słubfurckiej, której strefa dla pieszych nazywana jest w lokalnej gwarze 'Zigarettenstraße'.

Słubfurter Straße / Ul. Słubfurcka

Ulica ta łączy ze sobą, poprzez most, obydwie części Słubfurtu, co czyni ulicę Słubfurcką ważną i symboliczną. Po polskiej stronie ulica ta nazywa się ulicą Słubfurcką, po niemieckiej - Słubfurter Straße. Z powodów finansowych jeszcze nie wszystkie szyldy uliczne mogły zostać wymienione, dlatego nadal widnieje tu nieaktualny już napis „ul. Jedności Robotniczej".

Niektórzy Słubfurtczycy nazywają ją jeszcze 'Zigarettenstraße' (ul. Papierośniana) prawdopodobnie ze względu na to, że dawniej miał tam miejsce kwitnący handel 'fajkami'.

Na bardzo starych planach miejskich ulica ta nosiła nazwę

Krakau zum Hejnal oder London zum Glockenschlag des Big Ben. Der Słubfurter Hahn war übrigens bereits Wappentier von Frankfurt und Słubice. Aus diesem Grunde wurde er - auf einem Ei stehend - auch zum Wappentier von Słubfurt gekürt. Sein Ursprung liegt allerdings viel weiter zurück. Er war bereits Wappentier der Franken, die vielleicht einst hier die Oder überquerten und er ist auch heute noch ein Wahrzeichen Frankreichs. Was aber noch viel wichtiger ist: Der Hahnenschrei wird nicht nur in Polen und Deutschland, sondern auf der ganzen Welt als Weckruf verstanden.

Weiter geht es über die Oder-Brücke in den Słuber Stadtteil. Auf der rechten Seite sehen wir direkt einen weiteren Teil des Słubfurter Bildungstempels: das Collegium Słubfurticum, ein gemeinsames Gebäude der Partneruniversitäten Viadrina und der Adam-Mieckiewicz-Universität in Poznań. Ein kleiner Abstecher auf die dortige für jeden zugängliche Dachterasse entlohnt mit einem wunderbaren Rundblick auf Słubfurt (Schlüssel an der Rezeption). Für uns geht es mutigen Schrittes weiter über das Hahnenrondell durch die Ulica Słubfurcka, die hier im Bereich der Fußgängerzone im Volksmund auch gerne Zigarettenstraße genannt wird.

Foto: Michael Kurzwelly

'Friedrichstraße' (ul. Fryderyka) i prowadziła do 'Rossmarkt' (targu konnego), obecnie znanego pod nazwą Brunnenplatz. Wzdłuż ulicy ciągnie się pierzeja starych zabytkowych kamienic z XVIII, XIX i początków XX wieku, czyniąc ją reprezentacyjną strefą spacerową Słubfurtu.
Wcześniej zamieszkiwały tu elity miasta Słubfurt, podziwiając piękny widok na Odrę i Marienkirche. Z tego też powodu mieszkańcy ci byli ciągle na bieżąco z wydarzeniami w centrum miasta i dookoła rynku.
Po wielu kontrowersyjnych dyskusjach, wreszcie stało się. W niedzielny wieczór 2 marca 2003 roku około 22.00 przemianowano dwie ulice we Frankfurcie i Słubicach. Dawna Rosa Luxemburg Straße nazywa się odtąd Słubfurter Straße, zaś Ul. Jednosci Robotniczej nosi odtąd miano Ulicy Słubfurckiej. W ten sposób połączono dzielnice Słub i Furt wspólną ulicą. Kto przychodząc od Karl Liebknecht Straße spaceruje z góry w kierunku mostu, znajduje się właśnie na Słubfurter Straße. Prowadzi ona do mostu i ciągnie się dalej deptakiem lewo-skos pod polską nazwą „ul. Słubfurcka".

Ulica Papierośniana towarzyszy nam aż do kina dzielnicy Słub, znajdującego się po lewej stronie. Krzyżuje się ona z Adam-Mickiewicz Straße.

Słubfurter Straße

Sie verbindet über die Oderbrücke hinweg beide Teile Słubfurts, und das macht sie wichtig und symbolträchtig: die Słubfurter Straße. Auf der polnischen Seite heißt sie 'Ulica 'Słubfurcka'. Aus finanziellen Gründen konnten noch nicht alle Straßenschilder ausgetauscht werden, deshalb sehen wir hier auch noch den veralteten Schriftzug 'Ul. Jedności Robotniczej' ('die Straße der Arbeitereinheit').
Manche Słubfurter reden bisweilen auch von der 'Zigarettenstraße', wahrscheinlich weil auf ihr früher schwunghafter Handel mit den Glimmstängeln gelaufen ist.
In ganz alten Stadtplänen nennt sie sich Friedrichstraße, die einst zum Rossmarkt führte, heute Brunnenplatz. Wertvolle alte Häuser aus dem 18., 19. und 20. Jahrhundert säumen die Straße, die das Zeug dazu hat, zu einer repräsentativen Bummelmeile Słubfurts zu werden.
Früher haben die Słubfurter Eliten hier gewohnt. Sie genossen den schönen Blick auf die Oder und auf die Marienkirche. Und wussten sich dennoch dem Geschehen im Zentrum der Stadt, rund um den Marktplatz stets sehr nah.
Nach vielen kontroversen Diskussionen war es soweit. Am Sonntagabend, dem 2. März 2003 gegen 22 Uhr wurden zwei

Słubfurt Street

Słubfurt Street links both districts of the city together. On the Słub side it is called "ulica Słubfurcka." For financial reasons, all road signs have not yet been replaced; therefore, you may still see the outdated name "ulica Jedności Robotniczej."
In former times, Słubfurters called this "Cigarette Street," presumably because the flourishing trade in that commodity took place here. Very old city maps bear the name "Friedrichstraße," which once led to the "Rossmarkt" -- today, "Brunnenplaty." Valuable old houses from the 18th, 19th and the 20th centuries line the street, bearing witness to its contending position for the best place for a stroll in the city.
The Słubfurt elite once lived here. They enjoyed the wonderful view of the Oder River and the Saint Mary's Church, all the while being close to the city centre and the market square.
March 2, 2003 was a very important date for this street. After controversial discussions, two streets in Słubfurt were renamed on this day, a Sunday, at 10p.m. Since then, the former "Rosa Luxemburg Straße" is known as "Słubfurter Straße" and the "ulica Jedności Robotniczej" received the same name in Polish: "ulica Słubfurcka." In this way, the two districts of the city, Furt and Słub, are now linked by a common street. Tourists coming downhill from the Karl-Liebknecht-Straße towards the Oder Bridge should simply follow Słubfurter Straße. It leads across the bridge and then continues slightly to the left into the pedestrian area known by its corresponding Polish name, "ulica Słubfurcka."

This street of cigarette shops and hairdressers leads you down to Słub's movie theatre, "Piast," which you will see on the left-hand side after crossing Adam-Mickiewicz Straße.

Foto: Michael Kurzwelly

Kino Piast

Jeśli mury potrafiłyby mówić, historia budynku przy ul. Słubfurckiej 10 zajęłaby całą powieść. Jest to jeden z najważniejszych obiektów turystycznych Słubfurtu. Fasada budynku, wykonana w stylu Art-Deco, kryje pod sobą historię kultury Słubic i Frankfurtu. Jeszcze do 2005 roku legendarne Kino Piast przyciągało tu kinomanów. Niezwykle zmienna kariera budynku rozpoczęła się w roku 1925 jako „Film-Palast Friedrichstraße" – kino oferowało wtedy odwiedzającym ponad 500 miejsc siedzących. Po zamknięciu kina w 1930r., otwarto tu restaurację „Elyseum". Po przebudowie i modernizacji budynku, kino zaczęło ponownie spełniać swoją pierwotną funkcję i znów zaterkotały tu projektory filmowe.

Pod nazwą „Piast" rozpoczęła się w 1948 roku współczesna historia kina. W ostatnich latach swojej działalności kino dofinansowywała nietypowa działalność handlowa – wejście do niego 'zdobiły' stoiska z warzywami i kwiatami. Jednak jego koniec był najwidoczniej nieunikniony. W Słubfurcie chodzą słuchy, że kino „Piast" zostało zamknięte, po tym, jak podczas premiery filmu kryminalnego ktoś został zamordowany. Mówi się także, że stare mury kina przesiąknięte są nadal wonią śmierci.

Straßen in Frankfurt Oder/ Słubice umbenannt.

Die ehemalige Rosa Luxemburg Straße heißt seitdem Słubfurter Straße, die Ul. Jedności Robotniczej trägt den Namen Ulica Słubfurcka. Auf diese Weise werden die beiden Ortsteile Furt und Słub durch eine gemeinsame Straße miteinander verbunden. Wer von der Karl Liebknecht Straße kommend den Berg Richtung Stadtbrücke hinab spaziert, befindet sich bereits auf der Słubfurter Straße. Sie führt über die Brücke und setzt sich dann halblinks in der Fußgängerzone unter der polnischen Bezeichnung Ul. Słubfurcka fort.

Die Zigarettenstraße begleitet uns bis zum Kino „Piast" des Stadtteils Słub auf der linken Seite, nachdem Sie die Adam-Mickiewicz Straße überquert haben.

Kino Piast

Wenn Mauern reden könnten, die Nr. 10 der ul. Słubfurcka würde einen ganzen Roman füllen. Der Weg hierher ist ein Muss für den Besucher der Słuber Seite. Hinter der Art-Deco-Fassade wurde Frankfurter und Słubicer Kulturgeschichte geschrieben. Noch bis 2005 lockte hier das

Zaangażowani Słubfurtczycy chcą tchnąć w ten budynek trochę nowego życia i mają bardzo konkretne wizje jego przyszłości. Ma tu powstać centrum międzykulturowe, które łączyłoby w sobie funkcje kulturowe, handlowe i usługowe.

Poruszamy się następnie Aleją Słubfurcką, trzymamy się prawej strony aż dojdziemy do Rainer Maria Rilke Straße po lewej stronie, w którą skręcamy. Idziemy nią i dalej jeszcze jej przedłużeniem. Poruszamy się strefą dla pieszych aż do ul. Schlonskiej. Tutaj skręcamy w lewo i po prawej stronie widzimy Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej.

legendäre Kino „Piast" die Filmfans an. Begonnen hatte die wechselvolle Karriere des Hauses 1925 als „Film-Palast Friedrichstraße". Über 500 Besuchern bot er Platz. 1930 geschlossen, wurde daraus das Restaurant Elyseum. Nach Umbau und Modernisierung ratterten ab 1937 wieder die Film-Projektoren.
Unter dem Namen „Piast" begann 1948 die jüngere Geschichte des Kinos. In seinen letzen Jahren säumten auch Gemüse- und Blumenladen den Eingangsbereich, um den Film-Tempel zu subventionieren. Aber das Ende war offenbar unvermeidlich. In Słubfurt kursieren Gerüchte, wonach das „Piast" geschlossen wurde, nachdem hier während

The Piast Theatre

If walls could talk, then building number 10 on the ulica Słubfurcka would have enough material for a novel. A pilgrimage to this address is a must for any visitor to Słub. Behind the art-deco facade lies the cultural history of Frankfurt, Słubice and Słubfurt. Until 2005 the legendary movie theater "Piast" catered to movie fans. The theatre's eventful career began in 1925 as the 500-seat "Film-Palast Friedrichstraße." Closed in 1930, it was transformed into the Elyseum Restaurant. After reconstruction and modernization, the movie projectors rolled again from 1937 on. In 1948, under the name "Piast," the recent history of the theatre began. In its later years, a bio-grocer and flower shop operated in the foyer, allowing the theatre a last lease on life. But the end was inevitable. Rumours circulated Słubfurt, alleging that the Piast was closed after a murder which had taken place during the premiere of a crime film. Another rumor claimed that the walls still emanate the smell of death.
Committed Słubfurt citizens want to restore the building and have tossed around several ideas. According to one plan, an intercultural center should be established, featuring mixed-use cultural, service, and commercial establishments.

Keep moving on through ulica Słubfurcka until you reach Słubfurter Allee. Turn right onto Słubfurter Allee and continue until you see Rainer Maria Rilke Straße on the left-hand side. Follow it until you reach ulica Schlonska. Turn left and look for the Centre for Persons with Disabilities, which doubles as a street-side art gallery.

Centre for Persons with Disabilities

The centre was founded in 1997 and is certainly no secret in Słubfurt! The daily therapy available here works to improve the physical and psychological abilities of persons with disabilities. The therapy centres around art – painting on canvas or glass, as well as working with decoupages. The decoupages occupy a special role there. They are made by children. The technique is as follows: cut-outs from magazines or other sources are selected by the artist and pasted onto a base, often of glass. It is then lacquered over with varnish, often with the fingers! These decoupages started in 1999 as part of an artwork project by Jochen Wüstenfeld and Thomas Werner. They lived for two weeks in the centre and began plastering the outside of the building, carving out apertures in the plaster for paintings. The street-side gallery they created is still in use by the centre; the centre's exterior wall features rotating exhibits of the decoupages made by the children. Don't miss this special experience.

Our tour continues down Henryk Sienkiewicz Straße, then left through Żwirki i Wigury until you reach Plac Pustki (literally "square of emptiness"), also called the Square of Heroes or Plac Bohaterów.

Środowiskowy Dom Samopomocy

Założony w roku 1997 ośrodek nie jest już miejscem, które powinno się ukrywać! Codziennie są tutaj oferowane różne terapie zajęciowe, nastawione przede wszystkim na poprawę zręczności fizycznej i psychicznej. W ten sposób bywalcy ośrodka mogą wyrażać siebie i rozwijać swoje zdolności. Między innymi mają oni możliwość malowania na płótnie lub szkle, wylepiania a także stosowania techniki dekupażu (découpages). Dekupaże wytwarzane są przez dzieci. Technika artystyczna dekupażu polega na naklejaniu motywów wycinanych lub wyrywanych z papieru na szkło. Pracę kończy wielokrotnie lakierowanie aż do momentu gdy wycinanki z papieru nie będzie można już wyczuć palcami.
Dekupaże te są częścią projektu artystycznego z 1999 roku. Artyści, Jochen Wüstenfeld i Thomas Werner, pomieszkiwali tam czasowo z powodu projektu artystycznego, który ówcześnie przeprowadzali w Słubfurcie i w ten sposób Środowiskowy Dom Samopomocy stał się ich następnym projektem. Otynkowali oni fasadę ośrodka, pomalowali ją, pozostawiając miejsca na wgłębienia w tynku gdzie chcieli umieścić obrazy. Później ozdobiono Środowiskowy Dom Samopomocy sztuką dekupażu i w ten sposób powstała galeria na wolnym powietrzu.
Teraz fasada ta stanowi galerię – jedyną w swoim rodzaju, ponieważ znajduje się na zewnątrz budynku i wystawa zmienia się w zależności od zachcianek zarządcy ośrodka. Powstają tu coeiner Kriminalfilm-Premiere ein Mord geschah. Und auch nur ein Gerücht ist natürlich, dass von dem Gemäuer noch immer ein Hauch des Todes ausgehe.
Engagierte Słubfurter wollen das Haus nun zu neuem Leben erwecken, und hab n dafür sehr konkrete Vorstellungen. Ein transkulturelles Zentrum soll entstehen, das auch eine Symbiose von Kultur, Service und Handel einschließt.

Wir bewegen uns weiter zur Słubfurter Allee auf welcher wir uns dann rechts halten bis wir auf der linken Straßenseite in die Rainer Maria Rilke Straße einbiegen. Wir folgen ihr geradeaus durch die Fußgängerzone bis zur Ul. Schlonska. Dort biegen wir links ab und sehen dann rechts die Behhindertentagesstätte, die gleichzeitig als Straßengalerie dient.

Tagesstätte für geistig Behinderte

1997 gegründet ist diese Tagesstätte bei weitem kein Ort der sich in Słubfurt zu verstecken braucht!
Es werden hier täglich verschiedene Therapien geboten, die allesamt darauf ausgerichtet sind physische und psychische Geschicklichkeit der Behinderten zu verbessern. Dadurch können die Besucher der Tagesstätte sich selbst ausdrücken und ihre Fähigkeiten entfalten. Unter anderem ist ihnen die Möglichkeit geboten auf Leinwänden oder Glas zu malen, es gibt Knetarbei-

Foto: Uniseminar Słubfurt

raz to nowe dekupaże, które można w prosty sposób i dowolnie wymieniać. Bywalcy ośrodka mogą być w ten sposób widoczni!

Przechodzimy za rogiem na Straße der SWG Partei i skręcamy dalej w lewo w ul. Żwirki i Wigury, którą kontynuujemy spacer aż do Placu Pustki.

Plac Pustki (dawny Plac Bohaterów)

Obecny Plac Pustki nazywał się kiedyś nowym rynkiem. Po II wojnie światowej zostali tu pochowani polegli żołnierze radzieccy – z tego względu nazywał się on aż do chwili zjednoczenia Słubu i Furtu Placem Bohaterów.

Potem powstał w tym miejscu pomnik, który w stylu zalecanym w tamtych czasach symbolizował braterstwo żołnierzy polskich i radzieckich. Na pomniku do dziś widnieje napis: „Pamięci poległym w czasie II wojny światowej".

Dla wielu mieszkańców pomnik ten symbolizuje również wygraną walkę o niepodległość Słubfurtu – niepodległość, do której nie potrzebujemy już bohaterów.

ten oder auch Découpages. Die Découpages erstellen Kinder. Die Technik dieses Kunstwerks besteht darin, dass man einen Aufkleber aus Papier, ein Muster oder etwas ähnliches auf Glas klebt und so dick mit Lack anmalt, dass man den Aufkleber nicht mehr mit den Fingern spürt.

Diese Découpages sind Teil eines künstlerischen Projekts von 1999. Die Künstler Jochen Wüstenfeld und Thomas Werner wohnten dort vorübergehend wegen eines Kunstprojektes in Słubfurt und machten gleich aus der Tagesstätte ihr nächstes Projekt. Sie haben die Fassade der Tagesstätte verputzt, gestrichen und Vertiefungen für Bilder im Putz ausgespart. Diese Découpages haben dann die Tagesgäste gemalt und so ist eine Außengalerie entstanden.

Jetzt ist diese Fassade eine Stadtgalerie, einzigartig, weil sie sich draußen befindet und die Ausstellung nach Belieben der Betreiber der Tagesstätte wechselt. Es entstehen immer wieder neue Découpages die ganz einfach zum Wechsel eingesetzt werden können.

Die Besucher der Tagesstätte werden auf diese Weise sichtbar.

Foto: Michael Clasen

Foto: Adam Czerneńko

Square of Emptiness (Plac Pustki or Platz der Leere)

Today's Square of Emptiness once was called Neuer Markt, or "new market." After the Second World War, dead Soviet soldiers were buried here. Therefore, the square was renamed Plac Bohaterów (Square of Heroes) before the unification of Słub and Furt. Later, a monument was erected, which in the distinctive style of the time celebrated the comradeship between Polish and Soviet soldiers. Today's inscription has been modified somewhat from this brotherly enthusiasm to now read: "In memory of the soldiers who died during the Second World War." For many citizens, today the monument also symbolizes the successful fight for the independence of Słubfurt, for which heroes were no longer required.

After you have crossed this square, the tour leads onward through Witkacy Street, which you will follow in direction of the Oder River. Along the way you will pass the popular student hang-out of the same name, as well as several student dormitories.

Collegium Słubfurticum Dormitories

The student dormitories in Słub, although managed by the Collegium Słubfurticum, are open to students of the European University Viadrina as well. The buildings form a small campus, with a courtyard in the middle and sports fields for volleyball, basketball and tennis. In the past, this was a military zone and the buildings served as barracks.
Sometimes studying is not that easy here, because parties are a big part of student life. The student club "Witkacy" is one well-known culprit – it is named after an artist who experimented with drugs to enhance his artistic inspiration.

The route continues across Słubfurter Allee, after which you will follow Chopin Street. On the left hand side you should pass a bus station; keep walking until you reach the small bazaar on the right hand side of the street.

Gdy przemierzyliśmy już Plac Pustki, nasza trasa prowadzi nas dalej ul. Stanisława Ignacego Witkiewicza, która biegnie w kierunku Odry. Po drodze przechodzimy obok klubu o tej samej nazwie i jednego z wielu naszych akademików.

Akademiki Collegium Słubfurticum

Akademiki Collegium Słubfurticum dostępne są także dla studentów Europejskiego Uniwersytetu Viadrina. Budynki te tworzą mały campus akademicki – z dziedzińcem pośrodku oraz z boiskiem do gry w siatkówkę, koszykówkę i kortem tenisowym.
Wcześniej tereny te należały do wojska i służyły jako koszary. Studiowanie tu wcale nie jest takie proste, gdyż nie tylko w małych segmentach mieszkalnych imprezuje się dużo i chętnie, lecz także w klubie studenckim, noszącym imię znanego polskiego artysty „Witkacego" narkotyki nie są obce.

Na dalszym odcinku trasy przekraczamy jeszcze raz Aleję Słubfurcką i podążamy dalej ulicą Chopina. Przechodzimy obok dworca autobusowego dzielnicy Słub, mając go po lewej stronie i mijając Lidl, docieramy wreszcie na mały bazar.

Wir gehen um die Ecke des Gebäudes in die Straße der SWG Partei und biegen dann links in die Ul. Żwirki i Wigury, der wir bis zum Plac Pustki folgen.

Pl. Pustki – Platz der Leere (ehem. Platz der Helden)

Der heutige Platz der Leere hieß ganz früher Neuer Markt. Nach dem 2.Weltkrieg wurden hier gefallene sowjetischen Soldaten begraben und deshalb hieß er bis zur Vereinigung von Słub und Furt Plac Bohaterów (Platz der Helden).
Später entstand an diesem Ort ein Denkmal, das im verordneten Stil jener Zeit die Kameradschaft polnischer und sowjetischer Soldaten feierte. Heute trägt es nur noch die Inschrift 'Pamięci poległym w czasie II wojny światowej' (Im Gedenken an die Gefallenen während der Zeit des 2. Weltkrieges).
Für viele Bürger heute symbolisiert dieses Denkmal auch den gewonnenen Kampf um die Unabhängigkeit von Słubfurt, zu der wir keine Helden mehr brauchten.

Nachdem wir den Platz der Leere überquert haben führt uns unser Rundweg durch die Stanisław-Ignacy-Witkiewicz-Straße, der wir Richtung Oder folgen. Unter-

The Small Bazaar

This is one of the most legendary spots in Słubfurt; it is the setting of our own Słubfurter "Romeo and Juliet." There are two wealthy and distinguished families in Słubfurt which despise each other. Today, nobody can remember any more why they hate each other – the roots are buried in time. But not too long ago, a boy from one family fell in love with a girl from the other. Both families fought against this love, just like in Shakespeare's famous play. Unfortunately, the tragic ending is also similar. Julia was forced to marry the bridegroom chosen by her parents. Her lover, Roman, took revenge by burning down the Great Bazaar, an important source of wealth for Julia's merchant family. At the very least, they still had their sorrowful (albeit alive) daughter and the much less important Small Bazaar left...
...some aspects of the story may be fiction, some not. It is difficult to say for certain. But it is a fact that the Large Bazaar burned down. However, nobody knows how it happened, which opens the door for imagination to fill in the gaps...

We are now coming to the final stop in our "Red Circuit" tour of the most significant nooks and crannies of Słubfurt. Follow Copernicus Street to the left and turn right at the second street corner. You should pass the second Słubfurter dormitory.

Wały Romana Polańskiego

Wały Romana Polańskiego is one of Słubfurt's showcase streets, and is situated to the north of the city bridge, just behind the Słub river embankment. The beautiful façades are clearly visible from the Furt embankment, attracting the eye of bridge

Mały bazar

To jedno z najbardziej legendarnych miejsc Słubfurtu, ponieważ jego istnienie jest konsekwencją między innymi historii miłosnej między lokalnymi „Romeo i Julią".
W Słubfurcie są dwie zamożne rodziny, pozostające ze sobą w konflikcie. Nikt już nie wie o co chodzi w tej kłótni, ponieważ trwa ona od wielu lat, może nawet wieków i jej powód stracił z czasem na znaczeniu. W niedawnym czasie zdarzyło się, że syn z jednej i córka z drugiej familii zakochali się w sobie. Rodzice obojga młodych przeciwni byli tej miłości i jak w sztuce Szekspira, nasi Romeo i Julia nie mogli wieść ze sobą szczęśliwego życia.
Rodzice „Julii" posunęli się nawet do tego, że wyszukali córce „odpowiedniego" kandydata na męża, którego musiała poślubić. Młody Romeo pogrążył się w rozpaczy i z zemsty podpalił Wielki Bazar, miejsce istotne dla obu rodzin ze względu na kontakty handlowe. W ten sposób, po pożarze, musiano otworzyć nowy, Mały Bazar.
...Co jest fikcją, a co prawdą, trudno powiedzieć. Niewątpliwie jest faktem, że Wielki Bazar spłonął. Jednakże nikt nie wie z jakiego powodu, co prowokuje, aby uwolnić swoją fantazję.

Do ostatniego punktu naszej trasy oprowadzającej po najważniejszych miejscach Słubfurtu, docieramy idąc Niwegs passieren wir den gleichnamigen Studentenklub und eines unserer vielen Studentenwohnheime.

Studentenwohnheim des Collegium Słubfurticum

Die Studentenwohnheime des Collegium Słubfurticum, die auch Studenten der Europa-Uni Viadrina offen stehen. Die Häuser bilden einen kleinen Campus – mit einem Hof in der Mitte, mit Volleyball-, Basketball- und Tennisplatz. In grauer Vorzeit war das alles noch Militärgelände und die Gebäude dienten als Kasernen.
Das Studieren ist hier gar nicht so einfach, denn nicht nur in den kleinen Wohngemeinschaften mit Küche wird viel und gut gefeiert, sondern auch in der nach dem Künstler „Witkacy" benannten Studentenkneipe, wo mit H2O und anderen Drogen experimentiert wird.

Im weiteren Verlauf unserer Wanderung überqueren wir noch einmal die Słubfurter Allee und folgen nun der ul. Chopina. Wir passieren linkerhand den Słuber Busbahnhof und gelangen schließlich vorbei am Lidl zum kleinen Bazar.

Foto: Uta Kurzweily

kolaus Kopernikus Straße w lewo i skręcając na drugim w kolejności rogu ulic w prawo. Przy tej ulicy znajduje się następny słubfurcki akademik.

Wały Romana Polańskiego

Wały Romana Polańskiego to reprezentatywna ulica na północ od mostu, bezpośrednio za wałami odrzańskimi w dzielnicy Słub. Właśnie z tego miejsca wpadają w oko najpiękniejsze fasady domów po drugiej stronie rzeki. Na wałach można wspaniale spacerować, jeździć na rowerze lub urządzać pikniki. Także Roman Polański powinien uwielbiać ten widok, czemu usilnie zaprzecza.

Na koniec polecamy przyjemny spacer wdłuż wału odrzańskiego. Poza tym życzymy Państwu wielu interesujących wrażeń podczas dalszego przebiegu Państwa odwiedzin w Słubfurcie. Grupa redakcyjna życzy Państwu przy tym wiele przyjemności!

Der kleine Basar

Hierbei handelt es sich wohl um einen der legendenträchtigsten Orte Słubfurts, weil er unter anderem als Ergebnis von Słubfurts eigener „Romeo und Julia" – Lovestory gehandelt wird.
Da gibt es zwei alte, reiche Familien in Słubfurt, die im Konflikt zueinander stehen. Heute weiß niemand mehr so genau, worum es bei dem Streit geht, da dieser schon mehrere Jahre - vielleicht sogar Jahrhunderte - andauert und sein Ursprung mit der Zeit an Bedeutung verlor. So geschah es vor nicht allzu langer Zeit, dass sich ein Sohn aus der einen und ein Mädchen, aus der anderen Familie ineinander verliebt hatten.

Beide Elternpaare waren gegen diese Liebe und wie bei Shakespeare konnten natürlich auch unser Roman und seine Julia kein glückliches Leben zusammen führen.
Julias Eltern gingen sogar soweit einen „richtigen" Mann für ihre Tochter zu suchen, den sie dann heiraten musste. Der junge Roman war darüber so verzweifelt, dass er sich rächte und man munkelt, er habe einfach den „Grossen Bazar" entzündet, welcher ein wichtiger Handelspunkt der verfeindeten Familie

Foto: Adam Czerneńko

darstellte. So blieb erstmal nur der kleine Bazar übrig....
...was natürlich wahr ist und was Fiktion ist freilich schwer zu trennen. Unanfechtbar klar steht fest, dass der „Grosse Basar" abgebrannt ist. Allerdings weiß niemand so genau wie es dazu kam, was natürlich stets einen großen Spielplatz für Phantastereien eröffnet...

Zum letzten Punkt dieser Route in die wichtigsten Ecken Słubfurts folgen wir der Nikolaus Kopernikus Straße nach links und biegen an der zweiten Straßenecke wieder rechts ab und kommen am zweiten Słuber Studentenwohnheim vorbei.

Wały Romana Polańskiego

Die Wały Romana Polańskiego ist eine repräsentative Straße nördlich der Stadtbrücke, direkt hinter dem Oderdamm im Stadtteil Słub. Bereits von der anderen Oderseite aus fallen die schönen Fassaden der Häuser auf. Auf dem Oderdamm lässt es sich wunderbar spazieren, Radfahren oder ein Picknick machen. Auch Roman Polański soll hier den Blick über die Oder genossen haben, was er aber heftig bestreitet.

Nun empfehlen wir noch ein wenig auf dem Oder-Dammweg entlang zu schlendern. Ansonsten wünschen wir Ihnen viele interessante Eindrücke für den weiteren Verlauf Ihres Besuches in Słubfurt. Das Redaktionsteam wünscht Ihnen dabei viel Spaß.

traffic. On the embankment itself, much fun is to be had strolling, riding a bike or picnicking. Even Roman Polański himself, the great film director, is supposed to have admired the Oder's bounteous charms from this vantage point – a story he persistently denies.

One final recommendation is a walk along the path above the Oder dam. But, of course, it is your choice how to manage your time in Słubfurt. Maybe you will check out the Green Circuit, or return to a previous attraction for a closer look, or rely on instinct and happen-chance for your next adventure in our multicultural city. We wish you merry travels!

Foto: Michael Kurzwelly (x4)

Zielona trasa

Zielona Trasa jest ścieżką spacerową i można ją odbyć w dwóch wariantach: krótszym – pieszo lub dłuższym – na rowerze, zapuszczając się w bardziej odległe części dzielnicy Słub.

Tak jak Główna Trasa, swój początek Zielona Trasa ma przy dworcu kolejowym w dzielnicy Furt. Można poruszać się w prawo lub w lewo, ale dla wszystkich indywidualistów trasa rozpoczyna się w ten sam sposób, przejściem ulicą Dworcową w dół i nastepnie skrętem w lewo przy placu niekończącej się budowy przy Klenksberg. Jeśli będziemy mieć szczęście, natrafimy na jakiegoś robotnika lub używane sprzęty budowlane. No cóż, Słubfurt mógłby być rozkwitającym miastem, ale ma problemy.
Dlatego też cieszymy się, że jesteście Państwo słubfurckimi turystami!
Przechodzimy przejściem między domami i przy hotelu City Park odbijamy na prawo, aż do dawnego St. Gertraudkirche.

Stadtspaziergänge - Die „Grüne Route"

Die Grüne Route ist ein Rundweg in zwei Varianten. Man kann sie zu Fuß bewältigen oder man nimmt das Fahrrad für eine etwas längere Tour durch den Stadtteil Słub.

Wie bereits die Hauptroute hat die Grüne Route den Słubfurter Hauptbahnhof als Ausgangspunkt, kann aber auch von jedem beliebigen Ort auf der Wegstrecke begonnen werden. Die hiesige Beschreibung führt vom Bahnhof aus nach rechts, aber selbstverständlich kann diese Tour auch mit dem Uhrzeigersinn in Angriff genommen werden. Aber für alle Querdenker geht es erst einmal die Ulica Dworcowa herunter. Wir kreuzen die ul. Gubieńska und nehmen den Häuser-Durchgang, der am Eingang des City Park Hotels herauskommt. Sie lassen den Park links liegen und gehen halbrechts auf die St. Gertraudenkirche zu.

The Green Circuit

The Green Circuit presents you with two alternatives: you can avail yourself of the shorter route and go by foot, or choose the bicycle route and cover more of the beautiful Słub district.

The Green Circuit begins, like the Main Route, at the main train station of Słubfurt. The following directions dictate moving counter-clockwise around the station, but of course you can also go clockwise. Proceed down ulica Dworcowa, passing the seemingly permanent roadwork on Klenksberg. Smile if you see a construction worker or machine in actual use. This should give you a good idea about construction activities in Słubfurt. It may be a growing city with regards to its many areas of interest, but there still is a lack of money. Because of this we are very happy about every tourist we can get!
Cross Gubienska Street and walk through the gap in the buildings next to the City Park Hotel. Take a right and walk with the green city park on your left. You should see the St. Gertrude Church in front of you.

The St. Gertrude Church

The St. Gertrude Church (1874-1878) is located directly in the middle of the university district on the Furter side. Built by the architects Carl Emil Christ and Wilhelm Kinzel, this neo-Gothic brick church with its three-nave basilica has sheltered the rescued treasures of art from the destroyed St. Mary's Church since 1945. These include a gilded, seven-armed bronze candleholder which stands 4.7m high, as well as a 14th-century baptismal font. The carved and gilded multi-panelled St. Mary's alter from the late 15th century is another extraordinary piece from this precious collection.

Foto: Michael Kurzwelly

St. Gertraudkirche / Kościół Św. Gertrudy

St. Gertraudkirche / Kościół Św. Gertrudy, zbudowany w latach 1874-1878, jest położony bezpośrednio przy ścieżce edukacyjnej po stronie Furtu. Został on zaprojektowany przez architektów miejskich, Carla Emila Christ i inżyniera Wilhelma Kinzel. Zbudowana w stylu neogotyckim z użyciem cegły palonej, trójnawowa bazylika mieści od końca drugiej wojny światowej arcydzieła sztuki ze spalonego w 1945 roku kościoła mariackiego. Do zbioru należą nie tylko wysokie na 4,7 m, pozłacane, siedmioramienne świeczniki z brązu, czy chrzcielnica, również wykonana w brązie, wraz z pokrywą, pochodząca z drugiej połowy XIV wieku, ale także przepiękny, wykonany w drewnie, pozłacany, wieloskrzydłowy ołtarz, pochodzący z późnego wieku XV.

Podążamy następnie położoną za kościołem ul. Josepha Beuysa aż do obszaru pokrytego trawą, który jest jednocześnie pomnikiem ku czci poległych. Na jego wysokości odbijamy w Steingasse i podążamy nią do momentu, gdy możemy skręcić na lewo w ul. Rybacką.

Die St. Gertraudkirche

Die St. Gertraudkirche (1874-1878) liegt direkt am Bildungstrampelpfad auf Furter Seite. Diese von den Architekten Stadtbaurat Carl Emil Christ und Baumeister Wilhelm Kinzel erbaute neogotische Backsteinkirche mit einer dreischiffigen Basilika, beherbergt seit Kriegsende die verbliebenen Kunstschätze der 1945 total ausgebrannten St. Marienkirche. Dabei gehören nicht nur der 4,7m hohe vergoldete siebenarmige Bronzeleuchter und die Bronzetaufe samt Haube aus dem späten 14. Jh. zu den kunsthistorisch wertvollen Schätzen. Auch der geschnitzte, vergoldete und mehrflügelige Marienaltar aus dem späten 15 Jh. ist eine Besonderheit.

Wir laufen links an ihr vorbei und biegen dann rechts in die ul. Josepha Beuysa ein. Links von uns liegt der Anger mit einer sowjetischen Kriegsgräberstätte mit Ehrenmal. Auf dessen Höhe biegen wir in die Steingasse ein und folgen ihr, bis Sie auf die ul. Rybacka stoßen, in die Sie links abbiegen.

Foto: Uniseminar Słubfurt

Ulica Rybacka

Ta ulica to bez wątpienia nie tylko najstarsza, ale także najpiękniejsza ulica Słubfurtu. Już w XV wieku osiedlali się tutaj rybacy, rzemieślnicy, furmani oraz pracujący za dniówkę. Szybko osiedlili się tam także kupcy, co doprowadziło do rozkwitu gospodarczego tego regionu. W roku 1430 Słubfurt, wtedy jeszcze Frankfurt nad Odrą, wstąpił do związku miast hanzeatyckich.
Rybacy z gubińskiego przedmieścia byli mniej uprzywilejowani niż zamieszkali na lubuskim przedmieściu. Stąd, jak to w ubogiej dzielnicy, domy wybudowane przy Fischerstraße były niewielkie, parterowe, niegdyś pokryte jeszcze sianem. W sumie przy tej ulicy powstało 98 domów. Dzisiaj jest ona chroniona przez ustawę o ochronie zabytków.
Tak kiedyś, jak i dzisiaj ulica ta pozostaje dla miasta wyjątkowa. Dzisiaj lwią część ul. Rybackiej zajmują biura handlowe, jak gdyby w odrębnym mieście kupieckim. Jest to, obok hotelu „Zur Alten Oder", jedno z ulubionych miejsc turystów, gdzie mogą trochę wypocząć i zjeść posiłek.

Podążamy ul. Rybacką aż do małego mostu po prawej stronie, który prowadzi nas do wyspy Ziegenwerder, którą okrążamy. Widok z lewej strony: budynek Hrabiny Dönhoff, należący do kompleksu słubfurckiej świątyni edukacji, Viadriny.

ul. Rybacka

Diese Straße ist nicht nur Słubfurts älteste, sie ist auch eine der schönsten Straßne der Stadt. Bereits im 15. Jahrhundert siedelten sich hier Fischer, Handwerker, Tagelöhner und Fuhrleute an. Schnell zogen Kaufleute hinzu und die Wirtschaftskraft der Region wuchs. Im Jahre 1430 trat Słubfurt (damals noch Frankfurt (Oder)) dem Bund der Hanse bei und wurde damit Hansestadt.
Die Fischer der Gubener Vorstadt aus der ul. Rybacka waren weniger privilegiert als die der Lebuser Vorstadt. So entstanden hier vergleichsweise kleine, meist eingeschossige Häuser, die früher noch mit Stroh gedeckt waren. Insgesamt waren es einmal 98 Häuser gewesen. Heute steht die Straße unter Denkmalschutz.
Damals wie heute ist die ul. Rybacka also etwas ganz Besonderes für die Stadt. Fast wie in einer eigenen Kaufmannsstadt bildete ein „Kontor" das Herzstück der ul. Rybacka. Jedoch ist es heute keine Handelsniederlassung mehr, sondern neben dem Hotel und Restaurant „Zur Alten Oder" ein beliebter Ort für Touristen, die gut speisen möchten und sich ein wenig vom Stadtspaziergang erholen möchten.

Der ul. Rybacka folgen wir bis zu einer kleinen Brücke auf der rechten Straßenseite, die uns auf die Insel Ziegenwerder führt, welche wir einmal umrunden. Zur Aus-

Upon exiting the church, walk around it and down through ulica Josepha Beuysa until reaching the meadow, where you will see a war memorial. From there, move into Steingasse and follow it until reaching ulica Rybacka, where you should turn left.

Ulica Rybacka

This street is not just Słubfurt's oldest street, but also one of the most elegant. By the 15th century, fishermen, craftsmen, day labourers and wagoners had settled here. Later came merchants as well, and the economic power of the region increased. In the year 1430, Słubfurt (at that time still Frankfurt (Oder)) joined the Hanseatic League, with all the municipal dignity that implied.
The fishermen of the old Gubener district around ulica Rybacka were less privileged than those from the old Lebuser district. The houses here were therefore less grand -- relatively small, mostly single-story houses, which would have been covered with straw. There used to be in total 98 houses. Today, the street is protected as a historic monument.
Now as then, ulica Rybacka is a very peculiar street for the city. Almost like a city-within-a-city, a counting house used to be the heart of ulica Rybacka. It is no longer a commercial establishment, but right next door is the restaurant "Zur Alten Oder," a place for those who want to eat well and rest a bit, such as tourists after a city tour...

Historia kozioryby z Odry

Gottlieb, pasterz kóz, mianowany na to stanowisko, ponieważ jak mówiono, do niczego więcej się nie nadawał, kierował swe stado, gdy nadchodziła wiosna, na wyspę wyrosłą w nurtach Odry, gdyż tam znajdowały kozy najlepsze i najdelikatniejsze źdźbła trawy. W rzeczywistości pasterz był nieco naiwny, ale jednocześnie, jak to często bywa, niezdolny do żadnego złego uczynku i pełen miłości i zaufania do ludzi i zwierząt. Frankfurtczycy powierzali mu swoje kozy na wypas, wiedząc, że są one w dobrych rękach. Także kupiec Malzer z Scharngasse przekazał mu swoją ciężarną kozę, ponieważ mówiono, że kózki wydane na świat na wyspie Ziegenwerder są szczególnie żywotne i płodne, a sama wyspa miejscem świętym.

Gdy Gottlieb w Niedzielę Palmową układał się właśnie do snu pod krzewem bzu, z drugiego brzegu rzeki dotarł do jego uszu śpiew, jakiego jeszcze nigdy nie słyszał. Na brzegu stała dziewczyna, myła wśród fal swe włosy koloru lnu i czesała, a śpiewała przy tym tak czarująco, że nawet kozy, poruszone jej głosem, oderwały się od skubania trawy i podniosły łby, aby móc się pieśni lepiej przysłuchać. W Gottliebie coś zawrzało. Jego serce zapłonęło i zaczęło bić w szaleńczym tempie, ciągnęło go, by przeprawić się na drugi brzeg i tam modlić się do tego cudne-

sicht auf der linken Seite: das Gräfin Dönhoff-Gebäude, ein Teil des komplexen Słubfurter Bildungstempels Viadrina. Als Naherholungsgebiet inmitten der Stadt wird die Insel Ziegenwerder heute gern von gestressten Bürgern und Touristen aufgesucht. Für den Erholungserfolg ist – was viele nicht wissen – bereits die Wahl der Laufrichtung entscheidend. Wählt man den Rundgang gegen den Uhrzeigersinn, so trägt einen der Flusslauf am Uferweg wie auf Händen entlang der Oder. Im Uhrzeigersinn hingegen bekommt man die Kräfte zu spüren, mit denen schon im 19./ 20. Jahrhundert die Ziegen zu kämpfen hatten. Flussaufwärts weidend kämpften sie sich gegen den Strom der Oder durch das satte Grün der Insel.

Die Geschichte vom Ziegenfisch in der Oder

Gottlieb, der Frankfurter Ziegenhirt, seinerzeit bestallt mit diesem Amte weil er, wie man sagte, zu anderem nicht taugte, trieb seine Herde, wenn der Frühling kam, gern auf die Insel im Oderstrom, weil die Ziegen dort die ersten und zartesten Gräser fanden. In der Tat war der Hirte ein wenig einfältig, gleichzeitig aber, wie es sich oft begibt, keiner bösen Tat fähig und voller Liebe und blindem Vertrauen zu Mensch und Tier. So übergaben die Frankfurter ihm ihre Ziegen und wussten sie in guten Händen.

Follow ulica Rybacka until you reach a small bridge on the right, which will lead to the small island of Ziegenwerder. A side note: on the left you will see the Gräfin Dönhoff building, which is part of the European University Viadrina and is named for the famous journalist Marion Gräfin Dönhoff.

The Legend of the Oder River Goat-Fish

The Frankfurt goatherd, Gottlieb – assigned to this task, they say, because he was good for little else – liked to herd his goats to the island in the lee of the Oder River's current, because there the goats could find the youngest and most delicate grasses. In fact, the herdsman was quite simple-minded, but at the same time, not capable of evil deeds. He was full of love and blind trust in people and animals. And so the Frankfurters gave their goats to him and knew that they were safe. The merchant Malzer, from the street Scharrngasse, also gave Gottlieb his goat, which was with child, because they said that little goats foaled on the Ziegenwerder were of particular vitality and fertility, and that the island was a godly place.

But then Gottlieb heard on Palm Sunday, as he lay down for a rest under an elderberry tree, a voice raised in song. It came from the other side of the river, and he had never heard it before. A girl stood there on the shore, washing her flaxen hair in the waves, combing them and singing so enchantingly, that even the goats stopped plucking at the grass, but rather kept quiet and lifted their heads to listen to her voice. That was it for Gottlieb. His heartbeat went wild, he burned and desired nothing more than to adore this beauty. But what could the simple herder offer her? Her song penetrated deep into his heart; he couldn't sleep any more, nor eat any thing, and he fell into a deep depression.

go zjawiska. Co jednakże prosty pasterz mógł zaoferować obcej, dumnej córce rybaka? Jej pieśń skradła mu serce i odtąd Gottlieb nie mógł spać, ani jeść i dopadła go melancholia.
W Wielką Środę koza kupca Malzera wydała na świat koźlątko. Gottlieb, który odczytał to jako znak, zebrał sie w sobie i powziął decyzję. Odda koźlątko ukochanej. W Niedzielę Wielkanocną ubrał się w swoje najlepsze szaty i przeprawił się przez rzekę. Z koźlątkiem na ramieniu stawił się przed ukochaną. Ta jednakże, odmiennej wiary i nie władająca jego językiem, nie rozumiała Gottlieba. To nie była dla niej Wielkanoc, a koza była dla jej ludu symbolem nieczystości, smrodu i głupoty. Dziewczyna oddaliła pasterza, odwróciła się na pięcie i zniknęła w izbie. Gottlieb, pozostawiwszy jej koźlątko, wracał na drugi brzeg rzeki z oczami zamglonymi od łez. W tym czasie Malzer, który przybył na wyspę, aby obejrzeć swe stado, stwierdził brak młodego koźlęcia i polecił zbić Gottlieba na pręgierzu. – Oplujcie go tylko – wołali ludzie – on pożarł koźlątko Malzera na Wielkanoc. A trzeba wam wiedzieć, że dziewczyna puściła koźlątko wolno, gdyż nie chciała się pokalać.

Auch der Kaufmann Malzer aus der Scharrngasse überließ dem Gottlieb seine hochträchtige Zicke, denn es hieß, die auf dem Ziegenwerder geworfenen Zicklein seien von besonderer Lebenskraft und Fruchtbarkeit, die Insel sei ein gottgefälliger Ort.

Da hörte der Gottlieb am Palmsonntag, er hatte sich gerade zu einem Schläfchen unter den Holler gestreckt, vom anderen Ufer des Flusses einen Gesang, wie er ihn noch nie gehört hatte. Ein Mädchen stand dort am Ufer, wusch in den Wellen ihr flachsfarbenes Haar, kämmte sich und sang dabei so bezaubernd, dass selbst die Ziegen im Rupfen der Gräser innehielten und die Köpfe hoben um zu lauschen. Um Gottlieb war es geschehen. Wild schlug sein Herz und es brannte und es zog ihn zum anderen Flussufer, die Schöne anzubeten. Was aber konnte er, der schlichte Ziegenhirte, der fremden stolzen Fischerstochter bieten? Ihr Lied fraß sich in sein Herz, er schlief nicht mehr, er aß nicht mehr und Schwermut befiel ihn.

The Wednesday before Easter, Malzer's goat foaled. To Gottlieb, this seemed to be a sign; something took charge of him, and a plan developed. He would give the kid to his adored one. On Easter Sunday, he put on his best clothes and set forth across the river. With the little creature in his arms, he went before his beauty. She, however, did not understand Gottlieb – she followed another faith and did not speak his language. It was not Easter for her, and the goat was a symbol of filth, stench and stupidity among her people. So she rejected Gottlieb by turning her back. Blinded by tears, he returned to the other side, leaving behind the gift. Soon Malzer, who wanted to assure himself of the success of the foaling, discovered the kid's absence and had Gottlieb pilloried. "Spit at him," cried the people, "he ate Malzer's goat for Easter!" In the meantime, the beautiful singer let the kid run off, because she did not want to sully herself.
But on the Ziegenwerder island in the Oder, the goat's mother cried out for her child, until finally she jumped into the river, to swim to her kid on the other side. In the middle of the river, a huge and voracious predator lurked; it caught and abducted the kid. Even today, lovers can hear the voice of the beautiful fisherman's daughter on Easter Sunday, interrupted by the warning calls of the goat's mother. "Prove yourself! Prove yourself!" the goat of Malzer calls, and those who listen closely can hear the herdsman Gottlieb crying on the pillory. Indeed, fishermen on both riverbanks still tell the story of the fish with the head of a goat, which was seen in the middle of the Oder, in the vicinity of the Ziegenwerder island. (Maik Altenburg/Frank Fröhlich)

No matter which direction you choose, while walking on this wonderful island you will enjoy a magnificent view of the natural shoreline of Słub. You will also see at least a few pensioners engaged in their favourite sport – fishing. Since 2003, commercial tourism has expanded onto the promenade. The island is also a multifunctional space for Słubfurter summer theatre, as well as for opera, live concerts and parties – special stages were built as part of the transformation into the recent "EuropeGarden" festival. The open air cinema also attracts many visitors each year. The landscaped park in the western portion of the island is interesting for both the young and the young

Jednakże na wyspie Ziegenwerder, matka koźlątka meczała coraz rozpaczliwiej za swym potomkiem, aż wreszcie skoczyła do Odry i przeprawiła się na drugi brzeg, aby odnaleźć koźlątko. Niestety w odmętach rzeki czaiła się drapieżna ryba, która schwytała i porwała kozę.
Do dzisiaj zakochani mogą usłyszeć w Niedzielę Wielkanocną przecudny śpiew córki rybaka, przerywany przez żałosne zawodzenie kozy.
– Sprawdźcie siebie, sprawdźcie! – woła koza kupca Malzera, a kto ma bardzo dobry słuch, ten może także usłyszeć jęki pasterza Gottlieba, płaczącego na pręgierzu. Rybacy po obu brzegach rzeki jeszcze długo opowiadali sobie nawzajem o przedziwnej rybie z głową kozy, którą widzieli pośrodku Odry, w pobliżu wyspy Ziegenwerder. (Maik Altenburg/Frank Fröhlich)

Niezależnie od kierunku, który obierzecie dla waszego spaceru po tej przepięknej wyspie, ukaże się się wam cudowny widok na dziewiczy brzeg po drugiej stronie rzeki, na którym spotkać można najczęściej wędkujących emerytów. Od 2003 roku na promenadzie funkcjo-

Am Mittwoch vor Ostern warf die Malzersche Ziege ein Zicklein. Gottlieb, dem dies ein Zeichen schien, nahm sich seiner besonders an und fasste schließlich einen Plan. Das Zicklein wollte er der Angebeteten schenken. Am Ostersonntag kleidete er sich in sein bestes Gewand, und setzte über den Strom. Er trat, das kleine Tier auf den Armen, vor die Schöne. Diese jedoch, anderen Glaubens und seiner Sprache nicht mächtig, verstand den Gottlieb nicht. Nicht Ostern war es für sie und die Ziege war ihrem Volk ein Symbol für Unreinlichkeit, Gestank und Dummheit. So wies sie den Gottlieb ab, indem sie sich hinwegdrehte und der kehrte, das Geschenk zurücklassend, blind vor Tränen ans andere Ufer zurück. Bald stellte Malzer, der sich seiner Zucht versichern wollte, das Fehlen des Zickleins fest und ließ den Gottlieb zu Frankfurt an den Pranger schlagen. „Spuckt ihn nur an", riefen die Leute, „er hat des Malzers Ziege zu Ostern gefressen!" Die schöne Sängerin hingegen ließ das Ziegenkind laufen, denn sie wollte sich nicht besudeln. Auf dem Ziegenwerder aber schrie des Malzers Mutterziege nach ihrem Zicklein, bis sie schließlich in die Oder sprang, um

at heart. The art installation "Hanselinien" plays upon references to the Oder's roles as estuary, source, and current. At the south end it is more traditional. At the Słubfurt beach there is brisk bathing year-round. The courageous can take part in a Słubfurt tradition: ice bathing. If the loop around the island has not made you too tired, look for the path just before the island's second bridge – it leads to an inlet of the old Oder.

After the great beaches of Ziegenwerder, we will push onward to the promenade. Walk down the ul. Kandydata niezależnego until you reach the main bridge across the Oder. On the way, notice that the name of the street changes; after Marcel-Duchamp-Ufer it becomes Black Market and then Straße des Schweigens (Street of Silence). You will also pass the Oder Podium and the new city hall of Słubfurt. Cross the bridge and turn right at the traffic circle. The Collegium Słubfurticum will then be on your left.

Collegium Słubfurticum

The Collegium Słubfurticum is a research and teaching institution run jointly by the
European University Viadrina in Furt and the Adam Mickiewicz University in Poznań. It was founded in 1992, when Słubfurt was still divided. Even then, the desire that the German city of Frankfurt (Oder) and the Polish city of Słubice should grow together was clearly expressed. With the Collegium Słubfurticum, it made a first start.
The view of the Oder valley from the roof terrace is highly recommended. Usually the terrace is open for visitors, but if not, the key is available at the information booth at the entrance.

The tour continues along the Hafenstraße until you reach the harbour of Słubfurt. Here, the route in the Słub district ends for those on foot.

nuje komercyjna turystyka. W ramach przygotowań do programu Europagarten powstała wielofunkcyjna scena na wolnym powietrzu, służąca do organizacji pierwszego słubfurckiego teatru letniego, a także oper, koncertów na żywo i innych imprez. Kino na wolnym powietrzu przyciąga też wielu gości każdego roku. Interesującą ofertę stanowi park krajobrazowy znajdujący się w zachodniej części wyspy. Ozdabiają go tzw. Hanselinien wyznaczające źródło, bieg, a także ujście Odry.

Inaczej kierujemy się nadbrzeżną promenadą w stronę nieco stateczniejszej portowej promenady – przez ul. kandydata niezależnego, mijając ogródki piwne, docieramy do mostu na Odrze. Idąc dalej wzdłuż Odry, ulica ta zmienia się w Marcel-Duchamp-Ufer, a następnie w Black Market. Po drodze widzimy skierowaną na wschód mównicę, tzw. Podest Odrzański oraz nowy ratusz na moście (patrz: opis głównej trasy).Także i ta trasa prowadzi na drugą stronę mostu, do dzielnicy Słub. Zielona trasa kieruje nas na Hahnenrondell (Rondzie Kogucim) w prawo na groblę odrzańską, obok Collegium Słubfurticum.

ans jenseitige Ufer zu ihrem Kinde zu gelangen. In der Mitte des Stromes lauerte jedoch ein gewaltiger und gefräßiger Raubfisch, der das Zicklein fasste und entführte.
Noch heute können Verliebte am Ostersonntag auf dem Ziegenwerder den Gesang der schönen Fischerstochter hören, unterbrochen von den warnenden Rufen der Ziegenmutter. „Prüfet euch!, prüfet euch!", ruft die malzersche Ziege und wer besonders gut hören kann, der hört den Hirten Gottlieb am Pranger weinen.

Die Fischer an beiden Ufern aber erzählten noch lange von dem Fisch mit dem Ziegenkopf, den sie inmitten der Oder, in der Nähe des Ziegenwerders, gesehen hatten.
(Maik Altenburg/Frank Fröhlich)

Ganz egal für welche Laufrichtung man sich entscheidet, beim Spaziergang über diese wunderschöne Insel erhält man einen herrlichen Blick auf das naturbelassene Ufer im Stadtteil Słub, an dem heute meistens Pensionäre ihre Angel auswerfen. Auf der Promenade hat seit 2003 der kommerzielle Tourismus Einzug ge-

Foto: Adam Czerneńko

Collegium Słubfurticum

Collegium Słubfurticum jest wspólną placówką badawczą i naukową Europejskiego Uniwersytetu Viadrina oraz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Założona została w 1992 roku, w czasie gdy miasto było jeszcze podzielone. Już wtedy powstało pragnienie, aby niemieckie miasto Frankfurt nad Odrą oraz polskie Słubice mogły wzrastać razem. Collegium Słubfurticum wyznaczyło więc początek. Kiedy w 2002 roku uroczyście oddawano do użytku budynek, w którym dziś mieści się placówka, istniało już jedno wspólne miasto.

Godne polecenia jest także spojrzenie z dachu budynku Collegium Słubfurticum na panoramę doliny Odry. Taras jest zwykle otwarty dla zwiedzających, a jeśli nie, trzeba poprosić o klucz w recepcji przy wejściu.

Następnie podążamy Hafenstraßą, aż do portu dzielnicy Słub, gdzie kończy się odcinek do pokonania pieszo.

Port Słubfurcki

Życie w zgodzie z naturą – w Słubfurcie jest to możliwe. W lato spraszamy naturę – choć nie do końca z własnej woli – gdy roje komarów z pobliskich rozlewisk Odry szukają wyjątkowego miejsca na nocleg. Przed laty teren wokół Odry był bagnisty. Po wielu latach ciężkiej pracy udało się ówczesnym budowniczym wału nadodrzańskiego, osuszyć te tereny. Ale do dzisiaj owady ze Słubfurckiego rezerwatu komarów mają się tam bardzo dobrze.

Kiedyś w przyszłości statki powinny znów zawitać do portu słubfurckiego. Stąd mogłyby wyruszać w trasę turystyczną po rzece, co praktykuje się tylko przy przystani po stronie Furtu. Jeśli tylko znów byłaby czynna dawna stanica wodna i gospoda, port rzeczny po stronie Słubu zacząłby tętnić życiem.

Kto pokonuje tę trasę rowerem, ten może dalej podążyć ul. Portową, oddalając się od wody, przez ul. Transportową aż do Słubfurckiego Stadionu Olimpijskiego i zrobić objazd w powrotnej drodze przez romantyczne osiedle ogródków działkowych.

halten. Im Rahmen der Umgestaltung zum Europagarten entstanden hier eine Multifunktionsfreifläche für das erste Słubfurter Sommertheater sowie für Opern, Live-Konzerte und Partys. Auch ein Open-Air-Kino lockt viele Besucher Jahr für Jahr an. Interessant für Jung und Alt ist der Landschaftspark im westlichen Teil der Insel. Die „Hanselinien" gestalten spielerisch Quelle, Lauf und Mündung der Oder nach.

Traditioneller geht es am Südende der Insel zu. Am Słubfurter Strand ist reger Badebetrieb; und das ganzjährig. Mutige können an einer alten Słubfurter Tradition teilhaben: Das Eisbaden. Falls der Rundweg Sie nicht genug ermüdet, können Sie den kurz vor der zweiten Brücke abgehenden Trimm-Dich-Pfad ausprobieren und gelangen dabei an die Einmündung der Alten Oder. Ansonsten wenden wir uns nach der Strandpromenade einer ernsteren Hafenpromenade zu – der ul. kandydata niezależnego. Vorbei an einem Biergarten folgen wir ihr zurück bis zur Oder-Brücke, wo sie weiter der Oder folgend erst in das Marcel-Duchamp-Ufer und später in den Black Market übergeht. Unterwegs sehen wir das gen Osten gerichtete Rednerpult „Oderpodium", sowie das neue Rathaus auf der Brücke (s. Beschreibung Hauptroute). Auch diese Rundtour führt uns über die Oder-Brücke nach Słub. Allerdings führt uns die Grüne Route am Hahnenrondell rechts auf den Oderdeich und am Collegium Słubfurticum vorbei.

Collegium Słubfurticum

Das Collegium Słubfurticum ist eine gemeinsame Forschungs- und Lehreinrichtung der Słubfurt-Universität Viadrina und der Adam-Mickiewicz-Universität Poznań. Gegründet wurde es bereits 1992, als die Stadt noch zweigeteilt war. Schon damals wurde der Wunsch laut, die deutsche Stadt Frankfurt (Oder) und das polnische Słubice zusammenwachsen zu lassen. Mit dem Collegium Słubfurticum wurde also ein erster Anfang gemacht. Empfehlenswert ist ein Blick von der Dachterrasse auf das Oder-Tal. Die Terrasse steht eigentlich immer für Besucher offen und wenn nicht, ist der Schlüssel an der Info-Theke im Eingangsbereich des Collegium Słubfurticum erhältlich.

The Słub Harbor

A life in harmony with nature – this is possible in Słubfurt. In the summer you experience -- though not entirely voluntarily -- the great outdoors in your living room, as the many mosquitoes look for a special night's lodging in the wet area of the Oder. Many years ago, the Słub area of the Oder was very marshy. After much hard work, the old neighbourhood of the dam workers – hence the original district name Dammvorstadt – largely dried up. But alas, the insects still prosper here in what could be better termed the "Słubfurt Mosquito Reserve." Especially fertile is the black fly, which pounces on unsuspecting tourists in cloud-like swarms in June. The harbour was once the location of the 1889 Frankfurt Rowing Club. Today, it is a meeting point for many anglers in the city. If it is frozen in the winter, the ice fishermen come crowding in. Someday, ships will make use of the port again. A passenger ship could use it for excursions, as is now happening at the dock in Furt. If the old boathouses and the former restaurants re-opened, the port area could spring back to life again.

Anschließend folgen wir der Hafenstraße bis zum Słubfurter-Hafen, wo die zu Fuß zu bewältigende Strecke endet.

Słuber Hafen

Ein Leben im Einklang mit der Natur – in Słubfurt ist das möglich. Im Sommer holt man sich - zwar nicht ganz freiwillig - die Natur ins Wohnzimmer, wenn sich die vielen Mücken im feuchten Odergebiet ein Nachtquartier der besonderen Art suchen. Noch vor vielen Jahren war das Słuber Odergebiet recht sumpfig. Nach harter Arbeit wurde das Gebiet von den Dammmeistern, die dem Stadtteil den Namen Dammvorstadt gaben, weitestgehend trockengelegt. Doch noch heute fühlen sich die Insekten hier im Słubfurter Mückenreservat besonders wohl, besonders die Kriebelmücke, die vor allem im Juni in wolkenartigen Schwärmen Überfälle auf ahnungslose Touristen verübt.

Der Bootshafen war einst der Standort für den Frankfurter Ruderclub 1889. Heute ist er ein Treffpunkt für die vielen Angler der Stadt. Wenn er im Winter zugefroren ist, tummeln sich hier die Eisfischer. Irgendwann sollen wieder Schiffe den Hafen passieren. Ein Passagier-

Foto: Kaja Werner

Foto: UM w Stubicach

Stadion

Stadion w dzielnicy Słub jest wart zobaczenia, gdyż jest jednym z najstarszych stadionów w Polsce. Powstały na początku XX wieku, został rozbudowany w 1936 roku i nadano mu wówczas status stadionu olimpijskiego. Chodzą słuchy, że stadion ten brał udział w części igrzysk olimpijskich w Berlinie, czemu jednak wielu historyków zaprzecza.
Obok stadionu w późniejszych czasach powstał również hotel, pole kempingowe, restauracja, basen, kort tenisowy, salon odnowy biologicznej, sauna, itp.
Warto tu również wspomnieć o słubfurckim polu golfowym, na którym można uczyć się, uznanego za dyscyplinę olimpijską, „wykopu piłki golfowej przez Odrę".

Rowerem czy pieszo – opłaca się wracać Collegium Subfurticum Straße, aby zwiedzić jak najwięcej kątów naszego jedynego w swoim rodzaju miasta. Jeśli będziecie Państwo iść dalej tą ulicą, dotrzecie Państwo znów do Hahnenrondell. Ponieważ Zielona Trasa obchodzi miasto dookoła, wracamy na drugą stronę mostu. Skręcamy w prawo w jednokierunkową ulicę – na własne ryzyko – tj. Kurt-Tucholsky-Straße (Kurt chciałby tego) i docieramy do „Kościoła Słubfurckiego Pokoju".

schiff könnte von hier aus zu Wasserrundfahrten starten, wie es bisher nur an der Furter Anlegestelle praktiziert wird. Wenn auch die alten Bootshäuser und die ehemalige Gaststätte ihren Betrieb wieder aufnehmen, könnte dem Hafengebiet neues Leben eingehaucht werden.

Wer die Strecke mit dem Fahrrad zurücklegt, der kann nun weiter der Hafenstraße folgen, weg vom Wasser, über die ul. Transportowa zum Słubfurter Olympia-Stadion und auf dem Rückweg einen Abstecher durch eine romantische Schrebergartensiedlung machen.

Stadion

Das sehenswerte Stadion auf der Słuber Seite ist das älteste in Słubfurt. Entstanden zu Beginn des 20.Jahrhunderts, wurde es 1936 zum so genannten Olympia-Stadion ausgebaut. Immer noch halten sich Legenden, wonach damals hier ein Teil der Olympischen Spiele ausgetragen wurde, was viele Historiker aber bestreiten.
Das Stadion blieb nicht allein. Daneben entstanden später noch Hotel, Campingplatz, Restaurant, Schwimmbecken, Tennisplatz, Fitnesscenter, Sauna usw. Erwähnenswert ist in diesem Zusammenhang der Słubfurter Golfplatz, wo man sich auch in der olympischen Disziplin „Golfballabschlag über die Oder" ausbilden lassen kann.

Ob mit Rad oder zu Fuß – es empfiehlt sich den Rück-

Tourists who are going by bike should continue down the Hafenstraße and, veering away from the river, cross ulica Transportowa and proceed on to the Słubfurt Olympic Stadium. Heading back, consider making a detour through the romantic garden colony.

The Słubfurt Olympic Stadium

The attractive stadium on the Słub side is the oldest in Słubfurt. Built at the beginning of the 20th century, it was styled on a grand scale into the so-called Olympic Stadium in 1936. Some legends claim that a part of the Olympic Games took place here, but historians deny this.
Later more facilities were built, including a hotel, camp-ground, restaurant, tennis court, fitness centre, sauna, etc. Worthy of mention is the Słubfurt golf course, where you too can train for the Olympic sport of teeing off across the Oder.

No matter if you are travelling on foot or by bike – you should continue your exploration of the district Słub with a walk through the Słubfurter Allee on your way back to the district Furt. Back in Furt, take a right and walk north along the riverside promenade, which will lead to the Church of Peace.

Friedenskirche/ Kościół Pokoju

Ten, wybudowany w roku 1226 kościół uchodzi za najstarszy budynek ceglany w całym Słubfurcie. Początkowo kościół pokoju był znany jako „kościół Św. Mikołaja". Wraz w reformacją Marcina Lutra protestantyzm „wprowadził się" do tego kościoła. Z czasem, wydarzenia takie jak oświecenie doprowadziły do daleko idącej sekularyzacji kościoła, w wyniku czego budynek ten był wykorzystywany przez dłuższy czas jako spichlerz na zboże. W wyniku II wojny światowej duża część świątyni została zniszczona, a po wojnie odnotowano dodatkowo szkody powstałe w wyniku wandalizmu. Po odbudowie budynek mógł ponownie pełnić funkcję świątyni. Jednak represje ateistycznie nastawionego reżimu NRD-owskiego doprowadziły do tego, że w 1974 roku odprawiono tam (jak na razie) ostatnią mszę ewangelicką. Po zmianie ustrojowej (1989 roku) została założona tam fundacja „Ökumenisches Europa-Centrum" (OeC- Ekumeniczne Centrum Europejskie), która postawiła sobie za zadanie utworzenia w kościele miejsca spotkań międzywyznaniowych. Odtąd budynek nazywany jest Kościołem Pokoju Słubfurckiego i użytkowany jest wspólnie przez mieszkańców zarówno głównie katolickiego Słubu, jak i raczej ewangelickiego Furtu. Poza tym, kościół ten znajduje się w centrum ważnej europejskiej trasy pielgrzymkowej, Drogi Św. Jakuba.

Przy drodze Św. Jakuba, na tyłach kościoła po prawej stronie, znajduje się hala koncertowa im. Carla Filipa Emanuela Bacha.

weg zur Brücke über die Collegium Subfurticum Straße einzuschlagen um möglichst viele Ecken unserer einmaligen Stadt in Augenschein zu nehmen. Wenn Sie der Straße folgen, gelangen Sie wieder zum Hahnenrondell und von dort über die Oderbrücke in den Stadtteil Furt. Da die Grüne Route ein Rundweg ist, wird sie auch hinter der Brücke fortgesetzt. Wir biegen rechts gegen die Einbahnstraße - auf eigene Gefahr - in die Kurt-Tucholsky-Straße ein (Kurt hätte es so gewollt) und gelangen zur „Kirche des Słubfurter Friedens".

Friedenskirche

Dieses im Jahr 1226 gebaute Gotteshaus gilt als ältester Steinbau in ganz Słubfurt. Ursprünglich war die Friedenskirche als Nikolaikirche bekannt. Mit der Reformation durch Martin Luther hielt der Protestantismus Einzug in den Sakralbau. Im Laufe der Zeit haben Ereignisse, wie die Aufklärung, zu einer weitgehenden Säkularisierung der Kirche geführt, so dass das Gebäude lange Zeit als Kornspeicher genutzt worden ist. Im 20. Jahrhundert wurde ein Großteil der Nikolaikirche durch den 2. Weltkrieg zerstört und in den Folgejahren durch Vandalismus zusätzlich beschädigt. Nach Wiederaufbau konnte das Gebäude wieder als Kirche genutzt werden. Jedoch haben die Repressionen des atheistisch geprägten DDR-Regimes dazu geführt, dass 1974 der vorerst letzte evangelische Gottesdienst stattfand. Nach der Wende wurde die Stiftung „Ökumenisches Europa-Centrum" (OeC) gegründet, die es sich zur Aufgabe gemacht

Church of Peace

This church was built in 1226 and appears to be the oldest stone structure in Słubfurt. Originally the church was known as the St. Nicholas Church. After Martin Luther's Reformation, the church became Protestant. In the course of time, movements such as the Enlightenment led to the extensive secularisation of the church, with the end result that this structure was used as a granary for a long time. In the 20th century, the majority of the St. Nicholas Church was destroyed during World War II and then further vandalised in the following years. After extensive reconstruction, the building could be used as a church once again. However, the repressions of the atheistic regime of the GDR led to the prohibition of worship in the church in 1974. After the political transformation in eastern Germany, the foundation "Ecumenical Europe-Centre" was established to turn the church into a non-denominational meeting place. From that point on, the church has been known as the Church of Peace and is visited by Catholic Słubers and as well as Protestant Furters. Furthermore, the church is situated in the centre of a major European pilgrimage route. That is why the Oder promenade has been renamed the Way of St. James.

Behind the church, on the same street you will also see the Carl Philipp Emanuel Bach Concert Hall.

Foto: Andrzej Łazowski

Sala Koncertowa im. Carla-Philippa-Emanuela-Bacha

Budynek znajdujący się w bezpośrednim sąsiedztwie Kościoła Pokoju został wybudowany w 1270 roku, także w celach religijnych. Jako kościół klasztorny zakonu franciszkanów budynek ten zyskiwał coraz większe znaczenie, więc z biegiem czasu był wielokrotnie rozbudowywany i przebudowywany. W wyniku II wojny światowej budynek ten został zniszczony, lecz w roku 1966 odbudowany. Przy rekonstrukcji trzynawowego kościoła halowego został zachowany styl północnoniemieckiej ceglanej architektury gotyckiej. Od tamtej pory, budynek ten jest użytkowany jako sala koncertowa im. Carla-Philippa-Emanuela-Bacha, wielkiego kompozytora Słubfurckiego i jednego z synów słynnego Jana Sebastiana Bacha. Obecnie w Konzerthalle odbywają się ważne wydarzenia kulturalne. Sala także regularnie służy jako miejsce koncertowe lokalnemu chórowi „Singakademie Słubfurt", jak również zespołowi „Słubfurter Viaphoniker", inicjatywie studenckiej Słubfurckiego Europejskiego Uniwersytetu Viadrina.

hat, die Kirche zu einer interkonfessionellen Begegnungsstätte zu machen. Seitdem heißt sie „Kirche des Słubfurter Friedens" und wird gemeinsam von überwiegend katholischen Słubern und eher evangelischen Furtern besucht. Sie befindet sich außerdem im Zentrum einer bedeutenden europäischen Pilgerroute, dem Jakobsweg.

Hinter der „Kirche des Słubfurter Friedens" sehen wir die Carl-Philipp-Emanuel-Bach-Konzerthalle.

Carl-Philipp-Emanuel-Bach-Konzerthalle

Das sich in unmittelbarer Nähe zur Friedenskirche befindende Gebäude ist im Jahr 1270 ebenfalls zu religiösen Zwecken erbaut worden. Als Franziskaner-Klosterkirche erlangte der Sakralbau große Bedeutung und wurde im Laufe der Zeit mehrmals erweitert und umgebaut. Nachdem das Gebäude im 2. Weltkrieg zerstört worden ist, wurde es im Jahr 1966 wieder aufgebaut. Bei der Rekonstruktion der dreischiffigen Hallenkirche wurde der Architekturstil norddeutscher Backsteingotik beibehalten. Seitdem wird der Bau als Konzerthalle genutzt und trägt den Namen Carl-Philipp-Emanuel-

Carl Philipp Emanuel Bach Concert Hall

The building situated just next to the Church of Peace dates back to the year 1270 and was also built for religious purposes. It rose to prominence as the church of a Franciscan monastery and over the centuries was enlarged and reconstructed multiple times. After the building was destroyed during World War II, it was restored again in 1966. The Gothic north German brick architectural style was retained for the reconstruction of the three-nave church hall. From that time on, the building has been used as a concert hall, and re-named after Carl Philipp Emanuel Bach, a renowned German composer and one of the great Johann Sebastian Bach's sons. Nowadays, the concert hall is still used for major events, as well as by the Słubfurt Choral Academy and by the Słubfurt Viaphonics, a student initiative of Słubfurt's European University Viadrina.

Leaving the Oder promenade, the tour proceeds north along Kurt Tucholsky Straße and then left along Lebuser Mauerstraße and across ulica Karola Marksa and into the Lenné Park, which you should walk through parallel to the ulica Róży Luksemburg in the direction of ulica Słubfurtcka.

Lenné Park

The Lenné Park is Słubfurt's largest central green space. The park starts at the German-Polish-Kaufland "3 Corners" and extends almost one square kilometre, stretching to the main boulevard ulica Słubfurcka/Słubfurter Straße and further northward. The park's narrow shape – it is only 100 metres wide – is because it was created from space left by the medieval city wall. The park area was named after the great Prussian landscape artist Peter Joseph Lenné, who designed the park more than 150 years ago.

Foto: Andrzej Łazowski

Oddalamy się teraz coraz bardziej od Odry. Przechodzimy dalej Kurt-Tucholsky-Straße na północ, a potem na lewo przez Lebuser Mauerstraße oraz ul. Karola Marksa do Lenné-Park, który przemierzamy równolegle do ul. Róży-Luksemburg w kierunku Słubfurter Straße.

Lennépark/ Park Lenné

Park ten spełnia dla Słubfurtczyków rolę największego centralnie położonego miejskiego obszaru wypoczynkowego. Park zaczyna się w pobliżu „Dreiländereck Deutschland-Poland-Bachs, eines Słubfurter Komponisten und einem der Söhne des großen Johann Sebastian Bach. Heutzutage wird die Konzerthalle neben größeren Veranstaltungen regelmäßig von der Singakademie Słubfurt sowie von den Słubfurter Viaphonikern, einer Initiative von Studenten der Słubfurter Europa-Universität Viadrina, genutzt.

Cross ulica Słubfurtcka to return to the centre of Furt. On your way back, check out the "3 Corners" and the Communist Youth Theatre on the other side of the street. The tour is reaching its end, and it is time to say your goodbyes to a nice day in Słubfurt while walking uphill towards the train station.
Of course, it need not be the end of your trip. We would be happy if you would stay a few days longer in our cosy little city on the German and Polish border. If you enjoyed your trip to Słubfurt, please spread the word – you surely know someone you would love to send out here. Extend to them our invitation to Słubfurt!

Wir entfernen uns nun von der Oder. Es geht weiter die Kurt-Tucholsky-Straße nach Norden und dann links über den Karl-Ritter-Platz und über die ul. Karola Marksa in den Lennépark, welchen wir parallel zur ul.Róży-Luksemburg Richtung Słubfurter Straße durchqueren.

Lennépark

Die Grünanlage dient den Słubfurtern als zentral gelegenes Naherholungsgebiet. Der Lennépark beginnt am „Dreiländereck Deutschland-Poland-Kaufland" und erstreckt sich fast einen Kilometer über die zentrale Słubfurter Straße hinweg nach Norden bis zum Topfmarkt. Der Park ist trotz dieser Länge nur etwa 100 Meter breit, da er entlang des ehemaligen mittelalterlichen Stadtgrabens entlang der Stadtmauer angelegt wurde. Benannt wurde die Grünfläche nach dem großen preußischen Gartenarchitekten, Peter Joseph Lenné, der den Park vor über 150 Jahren gestaltete.

Kaufland" (trójkąta trzech krain: Niemiec-Polski-Kauflandu) i rozciąga się na długość prawie jednego kilometra poprzez Słubfurter Straße na północ aż do Topfmarkt. Park ten, pomimo swojej rozciągłości, ma tylko ok.100 metrów szerokości, gdyż został on utworzony wzdłuż fosy biegnącej równolegle do dawnego muru miejskiego. Niniejszy obszar zielony zawdzięcza swoją nazwę pruskiemu projektantowi ogrodów, Piotrowi Józefowi Lenné, który zaprojektował ten park przed 150 laty.

W drodze do centrum przecinamy jeszcze ulicę Słubfurcką zanim dotrzemy na miejsce, gdzie spotykają się granice trzech państw (tak zwany Dreiländereck) oraz położony naprzeciwko Teatr Gry Świateł/ Lichspieltheater (patrz: Główna Trasa). Ta trasa zbliża się już ku końcowi i idąc już Lech Wałęsa Straße żegnamy się powoli z pięknym dniem spędzonym w Słubfurcie.
Naturalnie nie musi to oznaczać końca Państwa pobytu w naszym mieście. Będziemy zadowoleni, jeśli zabawicie Państwo jeszcze kilka dni w naszym fascynującym mieście, na polsko-niemieckiej granicy. Jeśli spodobało się Państwu u nas, prosimy o polecanie naszego miasta znajomym, jeśli nie – z pewnością znacie kogoś, komu należałaby się nauczka. Przyślijcie więc jego lub ją do nas!

Wir entfernen uns nun von der Oder. Es geht weiter die Kurt-Tucholsky-Straße nach Norden und dann links in die Lebuser Mauerstraße und über die ul. Karola Marksa in den Lennépark, welchen wir parallel zur ul.Róży-Luksemburg Richtung Słubfurter Straße durchqueren.
Natürlich muss das nicht zwingendermaßen das Ende Ihres Aufenthalts in Słubfurt sein. Es würde uns freuen wenn Sie noch ein paar Tage länger in unserer tollen Stadt an der Grenze zweier Länder, die es nicht gibt, verweilen würden. Falls es ihnen bei uns gefallen hat bitten wir sie um Mundpropaganda, wenn nicht – Sie kennen bestimmt jemanden, dem Sie eins auswischen wollen. Schicken Sie den- oder diejenige einfach zu uns!

Foto: Uniseminar Słubfurt

ZAŁĄCZNIK / ANHANG / APPENDIX

Waluta

Osobliwością jest waluta stworzona przez artystę Rolanda Szeferskiego – 1 Słubfurter – która już w roku 2005 jako prawie „bezużyteczna" moneta została rozpowszechniona wśród ludności w nakładzie 2.000 sztuk. Zamiast wizerunku znanego Słubfurtczyka, na odwrocie tej monety znajduje się zdanie „to dotyczy ciebie – das betrifft dich".
Wartość jednego Słubfurtera tak szybko wzrosła, że już mało kto płaci w tej walucie, gdyż każdy liczy na dalszy wzrost jej kursu.

Transport

W Słubfurcie zlokalizowanych jest kilka dworców. Najważniejsze z nich to jednak: dworzec kolejowy położony w dzielnicy Furt i dworzec autobusowy zlokalizowany w dzielnicy Słub. W przyszłości zostaną one połączone linią tramwajową nr 1. Działania planistyczne zostały zintensyfikowane aby mogli Państwo dotrzeć (nie tylko) bezproblemowo do pobliskich miejscowości nie podłączonych do sieci kolejowej. Podróżnym z niewielkim bagażem zaleca się spacer z jednego dworca na drugi, który w przeciągu 40 minut pozwala zobaczyć najciekawsze, najbardziej wyjątkowe atrakcje naszego miasta. Amatorzy wycieczek pieszych, wybierając trasę okrężną prowadzącą przez nabrzeże Marcela Duchampa, mogą skorzystać z usług „Floty Słubfurckiej". Dla podróżnych, którzy muszą w „5 minut" dojechać na drugi brzeg Odry zorganizowane zostały usługi – Express Taxi.

Währung

Eine Besonderheit ist das von dem Künstler Roland Schefferski entworfene Geld, das bereits im Jahre 2005 als quasi verlorene Münze in einer Auflage von 2.000 Stück unter das Volk gebracht wurde: 1 Słubfurter. Statt des Kopfes eines berühmten Słubfurters befindet sich auf der Rückseite der Münze der Satz „to dotyczy ciebie – das betrifft dich".
1 Słubfurter ist in seinem Wert so schnell gestiegen, dass kaum jemand mehr in dieser Währung bezahlt, denn jeder hofft auf weitere Wertsteigerungen.

Verkehr

Słubfurt verfügt über mehrere Bahnhöfe. Die Hauptrollen spielen jedoch der in Furt gelegene Hauptbahnhof und der in Słub gelegene Busbahnhof, die in Zukunft durch die Straßenbahnlinie 1 miteinander verbunden sein werden. Die Planungen laufen auf Hochtouren, denn so gelangen Sie nicht nur mühelos in die nicht mit dem Zug erreichbaren Orte in der näheren Umgebung. Für Reisende mit leichtem Gepäck empfiehlt sich ein Spaziergang von Bahnhof zu Bahnhof, der ihnen innerhalb von 40 Minuten die besonderen Reize unserer Stadt erschließt. Bummler sollten einen Umweg über das Marcel-Duchamp-Ufer nehmen und mit der „Słubfurter Flotte" übersetzen. Für Eilige gibt es das Słubfurt Express Taxi, das Sie in 5 Minuten über die Oder bringt.

Currency

Look for the "1 Słubfurter," designed by the artist Roland Schefferski, which has been circulating since 2005, albeit in a limited edition of 2,000 coins. Instead of the head of a famous Słubfurt citizen, the coin bears a simple message: "to dotyczy ciebie – das betrifft dich," meaning, "this affects you." The value of the currency has grown very quickly. Alas, that means that just a few people are still paying with the Słubfurter, because everybody hopes for more appreciation.

Getting Around

There are multiple transit hubs in Słubfurt, the most important being the central railway station in Furt and the central bus station in Słub. They will be linked by tram line 1 in the future, but the planning is still under way. However, it is easy to get around without a train. For passengers without much baggage, we recommend walking. You will receive a greater sense of the special flair of the city. From the Furter train to the Słuber bus station, it takes about 40 minutes on foot. Those with more time should make a detour to the Marcel-Duchamp-Ufer on the river and cross the Oder via the "Słubfurter Flotte," the premier Słubfurter ferry service. For those in a hurry, the Słubfurt Express Taxi will get them across the river in 5 minutes.

DAS BETRIFFT DICH
DAS BETRIFFT DICH

Możliwości noclegowe / Übernachtungen / Accommodation

Hotele / Hotels / Hotels

City Park Hotel, Lindenstraße 12, D-15230 Słubfurt

Hotel „Zur Alten Oder", ul. Rybacka 32, D-15230 Słubfurt

Hotel „Gallus", Fürstenwalder Straße 47, D-15234 Słubfurt

Zajazd i hotel „Grünhof", August- Bebel- Straße 54, D-15234 Słubfurt

Hotel i restauracja „Goldener Hahn", Marie-Curie-Str. 10, D-15236 Słubfurt

Hostel »Am Hochseilgarten«, Südring 59, D-15236 Słubfurt

Hotel Relax, ul. Asnyka 16, PL-69-100 Słubfurt, http://www.hotel-relax.eu/oferta_de.html, tel: +48-95-7580765

Hotel Kaliski, ul. Słubfurcka 13, PL-69-100 Słubfurt, www.hotelkaliski.pl/kaliski/index.html, tel: +48-95-7583735

Hotel Baranowski, ul. Transportowa 4c, PL-69-100 Słubfurt, www.hotelbaranowski.slubice.net/, tel: +48-95-7582102

Pensjonaty / Pensionen / Bed & Breakfasts

Pension „Am Kleistpark", Humboldstraße 14, D-15230 Słubfurt

Pension „Grahams", August- Bebel- Straße 11, D-15234 Słubfurt

Pension Senftleben, Friedrich- Ebert- Straße 49, D-15234 Słubfurt

Pension Dietrich, Nuhnenstraße 6a, D-15234 Słubfurt, pension.dietrich@yahoo.de

Die kleine Pension, Sandgrund 10, D-15236 Słubfurt, www.ff-zimmervermietung.de/kerstinmeinel,
tel:+49-172-3832772, +49-335-4014571

Kawiarnia i dom noclegowy „Zum Schäfer", Malchow 1, D-15236 Słubfurt, www.cafe-und-gaestehaus-zum-schaefer.de,
tel: +49-335-4014571, +49-172-8754144,

Gospodarstwo agroturystyczne- Rosengarten, Pflaumenallee 11 a, D-15234 Słubfurt (OT Rosengarten)

Villa Dudziak, ul. Sportowa 31f, PL-69-100 Słubfurt

JUMP gGmbH, Puschkinstraße 1 – 2, D-15236 Słubfurt

Ośrodek strzelecki – dom noclegowy, Eisenhüttenstädter Chaussee 55, D-15236 Słubfurt

Ośrodek kempingowy "Euro Camp" przy jez. Helene, Am Helenesee 1A, D-15236 Słubfurt,
www.eurocamp-helenesee.de, tel: +49-335-566040

Mieszkania wakacyjne / Ferienwohnungen / Holiday Flats

Ferienwohnung Christa Rosenzweig, Finkensteig 30, D-15234 Słubfurt, tel:+49-335-62365,
www.ff-zimmervermietung.de/christa-rosenzweig

Ferienwohnung Manfred Schönherr, Baumschulenweg 15, D-15236 Słubfurt

Ferienwohnung Gabriela Stieger, Friedrich-Hegel-Str. 1, D-15230 Słubfurt, tel: +49-335-6641945

Dom wczasowy „OssiCamp", Försterei Malchow 1 a, D-15236 Słubfurt, www.ossicamp.de, tel: +49-335-4001927, +49-170-7714264

Załącznik/ Przestępczość

Podstaw nienagannego zachowania Słubfurtczyków należy upatrywać we wpajanych im zasadach etycznych. Jest oczywistym, iż nie jest możliwe natychmiastowe wprowadzenie takich zasad w czyn, jednak w naszym mieście obywatelom próbuje się wpajać zasady tolerancyjnego współżycia już od dzieciństwa. Przynosi to coraz to lepsze efekty, co możemy zaobserwować w spadku przestępczości w mieście. Mieszkańcy Słubfurtu zawsze mogą liczyć na pomoc i dobrą radę, ubranej w mundury w kolorach flagi miejskiej, policji drogowej. Najbardziej negatywne odczucia budzą w nich jednak przestępstwa polegające na dublowaniu pomysłów. Delikwenci są kierowani do odpowiednich lokali, w których uczą się rozwijać i wprowadzać w życie swoje pomysły i inspiracje.

Anhang - Kriminalität

Die ethischen Grundsätze sind die Basis des idealen Verhaltens in Słubfurt. Dass das natürlich nicht gleich und sofort durchgesetzt werden kann, ist klar, aber es wird der Versuch gemacht, schon den Kindern der Stadt diese Grundsätze des Miteinanders wirkungsvoll zu vermitteln. Zunehmend trägt es Früchte und die Kriminalität ist rückläufig. Streifenpolizisten gekleidet in den Farben der Stadtflagge stehen ihren Bürgern mit Rat und Tat zur Seite. Besonders unwillig sind sie beim Delikt des Ideenklaus. Die Delinquenten werden auf die entsprechenden Kneipen verwiesen, in denen sie lernen, ihre eigenen Inspirationen zu entwickeln und umzusetzen.

CRIME

Ethical principles are the basis for ideal behaviour in Słubfurt. It is obvious that it is nearly impossible to achieve this immediately, but we Słubfurters make the attempt to demonstrate these principles of cooperation for the children. Increasingly, it yields fruit and the crime rate is declining. Uniformed officers wearing the city colours assist inhabitants through both their words and deeds. Of particular note is how they deal with the crime of plagiarism. The delinquents are referred straight to the bars and clubs, where they can learn how to develop and implement their own inspirations.

Mały przewodnik językowy / Kleiner Sprachführer / Mini-Phrasebook

Rzutem oka / Auf einen Blick / At First Glance:

Ja./ Nein. Tak./ Nie. Yes./ No.
Vielleicht. Może. Maybe.
In Ordnung./ Einverstanden. W porządku/ Zgoda. Everything is ok./ Alright, I agree.
Bitte./ Danke. Proszę./ Dziękuję. Please./ Thank You.
Vielen Dank! Wielkie dzięki! Thank you very much!
Entschuldigung! Przepraszam! Excuse me!
Wie bitte? Co proszę? Excuse me?
Ich verstehe dich nicht. Nie rozumiem Ciebie. I don´t understand you.
Ich spreche nur wenig Deutsch/Polnisch Mówie tylko trochę po niemiecku/polsku. I don´t speak much German/ Polish.
Kannst Du mir bitte helfen? Czy możesz mi pomóc? Can you help me, please?
Ich möchte... Chciałbym/Chciałabym.. I want...
Das gefällt mir (nicht). To mi sie (nie) podoba. I (don´t) like it.
Hast Du...? Czy masz...? Do you have a..?
Wie viel kostet es? Ile to kosztuje? How much does it cost?

SŁUBFURT
i

PROFIL
PROFIL
PROFIL
PROFIL
PROFIL
PROFIL

Zapoznawanie się / Kennenlernen / Getting to Know Each Other:

Guten Tag! Dzień dobry! Hello (formal)!
Guten Abend! Dobry Wieczór! Good evening!
Hallo! Grüß dich! Cześć!... Hello (informal)!
Ich heiße... Nazywam się... My name is...
Wie heißt du? Jak się nazywasz? What is your name?
Wie geht es dir? Jak leci? How are you?
Gut /In Ordnung. Und dir? Dobrze /W porzadku. A Tobie? I´m fine. And how are you?
Auf Wiedersehen! Do widzenia! Goodbye (formal)!
Tschüss! Cześć! Goodbye (informal)!
Bis morgen! Do zobaczenia! See you tomorrow!

Po drodze / Unterwegs / Out and About:

Wo gibt es hier... Gdzie tu jest... Where is..
... ein gutes Restaurant? ... dobra restauracja? ...a good restaurant?
... ein nicht zu teures Restaurant? ... nie droga restauracja? ...a cheap restaurant?
Die Speisekarte, bitte! Poproszę menu! The menu, please!
Prost! Na zdrowie! Cheers!
Rechnung, bitte! Rachunek proszę! May I have the bill, please!

Zakupy / Einkäufe / Shopping:

Wo finde ich... Gdzie znajdę... Where can I find...
... eine Apotheke? ... aptekę? ... a pharmacy?
... ein Einkaufszentrum? ... centrum handlowe? ... the shopping centre?
... den Markt? ... bazar? ... the market?

Lekarz / Arzt / Doctor's Office:

Ich habe... Mam... I have...
... Kopfschmerzen. ... bóle głowy. ...a headache.
... Zahnschmerzen. Bolą mnie zęby. ...a toothache.
... Durchfall. Mam biegunkę. ...diarrhoea.
... Fieber. ... gorączkę. ...a fever.
... mir den Arm/ das Bein gebrochen. Złamałem/ Złamałam rękę/ nogę. ...a broken arm/ leg.

Liczby / Zahlen / numbers

Liczba / Nummer / Number	po niemiecku / deutsch / german	po polsku / polnisch / polish
1	eins	jeden
2	zwei	dwa
3	drei	trzy
4	vier	cztery
5	fünf	pięć
6	sechs	sześć
7	sieben	siedem
8	acht	osiem
9	neun	dziewięć
10	zehn	dziesięć
11	elf	jedenaście
12	zwölf	dwanaście
13	dreizehn	trzynaście
14	vierzehn	czternaście
15	fünfzehn	piętnaście
16	sechzehn	szesnaście
17	siebzehn	Siedemnaście
18	achzehn	osiemnaście
19	neunzehn	dziewiętnaście
20	zwanzig	dwadzieścia
21	einundzwanzig	dwadzieścia jeden
...		
30	dreißig	trzydzieści
40	vierzig	czterdzieści
50	Fünfzig	pięćdziesiąt
60	Sechzig	sześćdziesiąt
70	Siebzig	siedemdziesiąt
80	achzig	osiemdziesiąt
90	neunzig	dziewięćdziesiąt
100	hundert	sto
...		
1000	tausend	tysiąc
1000000	millionen	milion

Guided Tour through Słubfurt

Led by our knowledgeable guide and city architect Michael Kurzwelly

Introduction:

The overall aim of a guided tour is to introduce visitors from far away to the uniqueness and significance of our city. Słubfurt in and of itself really is a special city, because it is located in two countries at the same time, specifically, Poland and Germany. The inhabitants, called "Słubfurters," have perfected the art of understanding how to combine qualities of both cultures along with their different experiences to create a completely new space and identity. This Słubfurter native will share why he is proud of his city. On this guided tour, you will be introduced to the secrets of Słubfurt. We are going to show you not only the sunny side, but also the darker flip-side of a transcultural urban space. The formula for success, as you will see, is an ongoing process of manufacturing "crises," as well as rearranging structures and spaces.

The Tour:

Our guided tour of Słubfurt normally takes place from 10 am until 4 pm and starts in front of Słubfurt's main train station, located in the district of Furt. You will be guided through both districts of Słubfurt. The tour includes Furt's bat sanctuary, socialist-era cinema, the Słubfurt city wall, the Oderturm shopping centre, the European University Viadrina, St. Mary's Church, and the fforst-house. The tour leads you over the Oder Bridge, encompassing the Słubfurt city hall (under renovation) and Słubfurt bridge's rooster, before continuing on in Słub. Here, the tour heads up to the roof of the Collegium Słubfurticum for panoramic views of the city and the most beautiful river in Europe. Next, the tour leads down Słubfurter Street and through the Słuber back-ways to the Small Bazaar. Hopefully you will have time to learn some new vocabulary en route to make your shop-

Zwiedzanie Słubfurtu

z naszym doświadczonym architektem miejskim i przewodnikiem - Michałem Kurzwelly'm.

Wprowadzenie

Ogólnie biorąc, celem zwiedzania miasta jest pokazanie turystom tego, co dla danego miasta jest charakterystyczne i zwrócenie ich uwagi na to, co wyjątkowe. Słubfurt jest wyjątkowy, ponieważ jest położony jednocześnie w dwóch państwach - zarówno w Polsce, jak i w Niemczech. Słubfurtczycy rozumieją doskonale, że z połączenia jakości obu kultur i odmiennych doświadczeń, powstaje nowa tożsamość. Słubfurtczycy są dumni ze swego miasta. Za pomocą tego przewodnika chcielibyśmy wprowadzić Państwa w tajemnice Słubfurtu. Nie pokazujemy tylko jasnych stron, ale naświetlamy także problemy, rysy i trudności międzykulturowej przestrzeni miejskiej. Nasz sposób polega na ciągłym wywoływaniu przesileń oraz na przekształcaniu struktur i obszarów miejskich.

Przebieg

Zwiedzanie Słubfurtu trwa przeważnie od godziny 10:00 do 16:00 i zaczyna się przed dworcem głównym w dzielnicy Furt. Zostaną Państwo oprowadzeni przez obydwie części miasta. W ramach wycieczki zobaczą Państwo rezerwat nietoperzy w Fur-

Stadtführung durch Słubfurt

mit unserem versierten Stadtarchitekten und Stadtführer Michael Kurzwelly

Einführung:

Generell besteht das Ziel einer touristischen Stadtführung darin, vor allem Gästen aus der Fremde das Besondere und Charakteristische einer Stadt zu vermitteln. Słubfurt an sich ist eine ganz besondere Stadt, denn sie liegt in zwei Staaten gleichzeitig, in Polen und in Deutschland. Die Słubfurter verstehen es hervorragend, die Qualitäten beider Kulturen mit ihren unterschiedlichen Erfahrungen miteinander zu verknüpfen und so ein neues Identifikationsfeld zu erzeugen. Der Słubfurter ist stolz auf seine Stadt. Mit dieser Stadtführung möchten wir Sie in die Geheimnisse Słubfurts einführen. Wir zeigen Ihnen nicht nur die Sonnenseiten, sondern auch die Probleme, Risse und Schwierigkeiten eines transkulturellen Stadtraums. Unser Rezept besteht im beständigen Erzeugen von Krisen und Umordnen von Strukturen und Räumen.

Ablauf:

Eine Stadtführung dauert in der Regel von 10-16 Uhr und beginnt vor dem Słubfurter Hauptbahnhof im Stadtteil Furt. Sie werden in einer Rundwanderung durch beide Stadtteile geführt, über den Fledermausberg von Furt, weiter vorbei an dem leer

ping easier! After loading up on fresh vegetables and Słubfurter delicacies, the tour will stop for a picnic lunch in the Square of Emptiness. The second section of the Słubfurt city wall makes a good makeshift bench. The tour finishes up at the street-side gallery at the Słub Centre for Persons with Disabilities before strolling back over the bridge. Your guide will take you back to the train station at your request.

Background Information:

The tour is a guide through Słubfurt; this means neither through Frankfurt, nor through Słubice. Although both districts have histories in their own right, they united into the city of Słubfurt in 1999. However, that is not to say that previous history will be ignored. The tour includes the history of both former cities, the changes in the Polish and German borders after WWII, and the relocation of the inhabitants of those regions; a great westward shift of population. The history and its impact on people on both sides of the border form an important part of the narrative, and with it the resulting values, paradigms, and lifestyle differences. The guided tour, therefore, with its emphasis on the human experience, is also a conversation between people. Questions are always welcome and the story of Słubfurt should be enriched by sharing your experiences and thoughts throughout.

cie, następnie opustoszałe kino z czasów socjalizmu, miejsce budowy drugiej części muru miejskiego Słubfurtu; zostaną Państwo poprowadzeni poprzez zadaszone centrum handlowe w Oderturmie, wzdłuż Europejskiego Uniwersytetu Viadrina do Marienkirche (kościoła mariackiego); po czym dalej aż do Odry, do Fforst, poprzez podwórza osiedli mieszkaniowych i przez nowy ratusz miejski (dawne przejście graniczne) aż do mostu nadodrzańskiego, by o pełnej godzinie mieli Państwo okazję posłuchać naszego symbolu - piania Słubfurckiego koguta. Przybywszy do dzielnicy Słub, wspinamy się najpierw na platformę widokową Collegium Słubfurticum, z której mogą Państwo podziwiać przepiękny widok na miasto i najpiękniejszą rzekę Europy - Odrę.

Dalej podążamy wzdłuż ulicy Słubfurckiej (przez Furtczyków nazywaną nadal ulicą Papierośnianą) a następnie przez słubskie podwórza do małego bazaru. Po drodze uczą się Państwo słownictwa potrzebnego do dokonania tam drobnych zakupów. Mijamy dworzec autobusowy i akademiki, udając się w kierunku Placu Pustki, gdzie możemy urządzić sobie piknik na pierwszej, wybudowanej już w 2004 roku, części muru miejskiego Słubfurtu. Następnie

stehenden Kino aus sozialistischen Zeiten, der Baustelle des zweiten Teils der Słubfurter Stadtmauer, durch die überdachte Shoppingmall im Oderturm, vorbei an der Słubfurter Europauniversität Viadrina, der Marienkirche, weiter zur Oder, zum Fforst, durch die Hinterhöfe einer Wohnsiedlung und mitten durch das neue Słubfurter Rathaus (ehem. Grenzübergang), über die Stadtbrücke zur vollen Stunde, wenn unser Wahrzeichen, der Słubfurter Hahn kräht. In Słub angekommen, steigen wir zunächst auf die Aussichtsplattform des Collegium Słubfurticum, wo Sie einen wunderbaren Blick über die Stadt und den schönsten Fluss Europas, die Oder, haben. Weiter geht es durch die Słubfurter Straße (im Volksmund der Furter bis heute „Zigarettenstraße" genannt), dann durch Słuber Hinterhöfe zum kleinen Basar. Unterwegs studieren Sie bereits das nötige Vokabular ein, um dort Gemüse einkaufen zu können. Vorbei am Busbahnhof und den Studentenwohnheimen geht es zum Platz der Leere, wo wir auf dem ersten, bereits 2004 gebauten, Teilstück der Słubfurter Stadtmauer picknicken können. Anschließend besichtigen wir die open air Ausstellung der Tagesstätte für geistig Behinderte und spazieren dann gemütlich zur Stadtbrü-

Ważne numery telefonów / Wichtige Telefonnummern / Important Telephone Numbers:

Pogotowie ratunkowe / Notarzt / Emergency medical assistance:
Furt and Słub (by mobile phone): 112
Słub: 999
Policja / Polizei / Police:
Furt: 110
Słub: 997
Straż pożarna / Feuerwehr / Fire brigade:
Furt: 112
Słub: 998

Rozkłady jazdy / Fahrpläne öffentlicher Verkehrspläne / Information on Public Transportation:

Furt:	www.svf-ffo.de
	www.tram-ff.de
	www.bahn.de
Słub:	www.transhand.pl
	www.slubice.pl

zwiedzamy wystawę „open-air" Środowiskowego Domu Samopomocy, po czym powracamy spokojnie na most nadodrzański. Tu oprowadzanie się kończy. Na życzenie mogą Państwo zostać zaprowadzeni z powrotem na Słubfurcki dworzec kolejowy.

Kulisy wycieczki

Przewodnik oprowadza uczestników wycieczki po Słubfurcie - czyli ani po Frankfurcie, ani po Słubicach, które należą już do przeszłości, gdyż w 1999 roku utworzyły one miasto Słubfurt. Pomimo to, opowiada on o historii tych (dawnych) miast oraz o przesunięciu polskich granic po II wojnie światowej i powiązanych z tym przymusowych przesiedleniach ludności z Kresów Wschodnich na tzw. Ziemie Odzyskane, jak również o przesiedleniach z terenów dawniej należących do Niemiec na Zachód. Zostanie więc podjęty temat historii i jej wpływu na życie ludzi po obydwu stronach Odry, jak również ich odmiennych warunków życia i wynikających z tego wartości i sposobów myślenia. Zwiedzanie daje także możliwość rozmowy z przewodnikiem. Jest ono okazją do zadawania pytań, jak również do przekazania innym uczestnikom własnych doświadczeń.

cke zurück. Hier endet die Stadtführung. Auf Wunsch werden Sie wieder zum Słubfurter Hauptbahnhof zurück begleitet.

Hintergrund:

Der Stadtführer führt die TeilnehmerInnen durch Słubfurt, d.h. Weder durch Frankfurt, noch durch Słubice, die bereits Geschichte sind, denn 1999 haben sie sich zur Stadt Słubfurt zusammengeschlossen. Trotzdem erklärt er die Geschichte der beiden ehemaligen Städte, die Ost- West Verschiebungen der polnischen Grenzen nach dem zweiten Weltkrieg, die damit verbundenen Zwangsumsiedlungen von Menschen aus dem ehem. Ostpolen in die neuen polnischen Westgebiete und aus den ehem. deutschen Ostgebieten Richtung Westen. Es wird also auf die Geschichte und deren Auswirkungen auf die Menschen beiderseits der Oder eingegangen, aber auch auf die unterschiedlichen Lebensbedingungen und die daraus resultierenden Werte und Denkmuster. Die Stadtführung ist auch ein Gespräch zwischen Gästen und Stadtführer. Fragen können gestellt werden, die Aussagen des Stadtführers können durch eigene Erfahrungen ergänzt werden.

ARTTRANS TRAVEL GUIDES

arttrans travel guides möchte Sie mit unbekannten Räumen vertraut machen. Wir möchten Sie zu Wanderungen nach innen und nach außen einladen und wünschen Ihnen einen erlebnisreichen Aufenthalt in Stubfurt. Wir sind bemüht, die Qualität unseres Stadtführers ständig zu verbessern. Korrekturhinweise und Verbesserungsvorschläge sind uns stets willkommen.

arttrans travel guides chce zapoznać Państwa z nieznanymi obszarami. Chcemy zachęcić Państwa do wędrówki wewnątrz oraz na zewnątrz i życzymy Państwu pełnego przeżyć pobytu w Słubfurcie. Staramy się wciąż ulepszać jakość naszego przewodnika. Uwagi krytyczne i propozycje poprawek będą mile widziane.

arttrans travel guides specialises in introducing the unknown. We invite you to explore the ins and outs of Słubfurt and wish you an eventful stay. This guide is a work-in-progress and open to continuous improvement. Corrections, comments and tips are always welcome.

Impressum:

Webseite | Strona internetowa | Website: www.cityguide.slubfurt.net
Projektträger | Odpowiedzialny za projekt | This is a project of: Słubfurt e.V., Güldendorfer Str. 13, EU/D-15230 Słubfurt
Konzept und Leitung | Koncepcja i prowadznie | Concept and Leadership: Michael Kurzwelly, www.arttrans.de
Redaktion | Redakcja | Editorial Team:
Michael Kurzwelly und Maik Brückner, Markus Göldner, Roman Labunski, Michael Majewski, Kaja Mermer, Jolanta Nowak, Robin Schulze
Übersetzung ins Polnische | Tłumaczenie na język polski | Polish Translation: Kaja Mermer, Jolanta Nowak
Übersetzung ins Englische | Tłumaczenie na język angielski | English Translation: Florence Maher, Roman Labunski, Sirin Özen (Essen & Trinken)
Gestaltung und Satz | Skład graficzny | Layout and Design: Tomasz Stefański, Piotr Korski | piktogram polska | biuro@piktogram.com
Kartografie | Kartografia | Cartography: OpenStreetMap (http://www.openstreetmap.org/), Torsten Krüger
Lizenz der Karte | Licencja mapy | under license: Creative Commons BY-SA 2.0, siehe http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/
Coverfoto | Fotografia na okładce | Cover Photo: Marek Kraszula

© Michael Kurzwelly, Słubfurt e.V.

Auflage | Nakład | Circulation: 2.000

Printed in 2010

ISBN: 978-83-923762-3-1

Ein besonderer Dank geht an Torsten Krüger für die ehrenamtliche Herstellung des Stadtplanes und an das studentische Redaktionsteam der Europa Universität Viadrina, die im Rahmen eines kulturwissenschaftlichen Seminars maßgeblich an der Entwicklung des Stadtführers beteiligt waren.

Szczególne podziękowania należą się Torstenowi Krüger za nieodpłatne skonstruowanie planu miasta oraz studenckiej grupie redakcyjnej Europejskiego Uniwersytetu Viadrina, którzy w ramach kulturoznawczego seminarium przyczynili się w zasadniczym stopniu do rozwoju przewodnika.

Special thanks to Torsten Krüger for generously designing the city map; and to the team of student editors from the European University Viadrina, who contributed significantly to the development of the guide in the course of a university seminar.

Förderer | Sponsorzy | Sponsored by: Kulturbüro der Stadt Frankfurt (Oder), Aktion Mensch / Die Gesellschafter.de

dieGesellschafter.de
IN WAS FÜR EINER GESELLSCHAFT WOLLEN WIR LEBEN?

KULTURBÜRO FRANKFURT (ODER)